

Refined Corn Oil

For Cakes and Cookies

Olive Oil

For Buns

Refined Soybean Oil

For Baklava

For Crispy Flans

Vegetable Margarine

Cream For Pastry

Frying Fats

For Catering

For Croissant, Flans

Refined Sunflower Oil

Since 1979
With health & confidence
Sağlıkla, güvenle.

Orkide®

IZMIR . TURKEY
Ankara Cad. No: 102
Bornova, Izmir
www.orkide.com.tr

ISTANBUL . TURKEY
Muallim Naci Cad.
Yalı Çıkması No: 3
Beşiktaş - İstanbul

NEW YORK . USA
810 7th Ave., 11th Floor,
New York, NY 10009
www.orkide.com.tr

TOKYO . JAPAN
Tobacco Center Building 2-16-1
Nishishinbashi
Minatoku Tokyo JAPAN 105-0003

ADDIS ABABA . ETHIOPIA
P.O.Box 8891
Addis Ababa, ETHIOPIA
www.orkide.com.tr

ZANZIBAR . TANZANIA
P.O.Box 3470
Darajani, Zanzibar, TANZANIA
www.orkide.com.tr

82. Sayımızla sizlerle...

İçeriği dopdolu bir sayımızla yine karşınızdayız...

Dergimizin yeni sayısını yayına hazırladığımız bu süreçte, İzmir Ticaret Borsası çok önemli iki işe daha imza attı. Türk pamuğuna çağ atlatması beklenen ELİDAŞ ve İZBEP faaliyete başladı. Dünyanın en büyük pamuk üretici ve ithalatçılarından Türkiye'de pamuk üretimi ve ticaretini çağdaş hale getirecek olan ELİDAŞ ve İZBEP, pamuğun elektronik ortamda spot olarak satışının gerçekleştirileceği entegre bir sistem olacak. Bu sistem sayesinde pamuğun kendisi yer değiştirmeden mülkiyeti yatırımcılar tarafından alınıp satılabilir olacak. Pamukta devrim yaratacak ELİDAŞ ve İZBEP'in açılış törenleri, Gümrük ve Ticaret Bakanı Sayın Hayati Yazıcı ve TOBB Yönetim Kurulu Başkanı Sayın M. Rifat Hisarcıklıoğlu'nun teşrifleriyle çok sayıda seçkin konunun katılımıyla gerçekleştirildi.

İzmir Ticaret Borsası'nda her kademedeki önemli görevler üstlenen Onur Üyemiz Sayın Hayri Özmeriç ile Pamuk Korbeyi'nin geçmişine uzanan bir söyleşi gerçekleştirdik. Çok önemli bilgi ve anılarımızı bizlerle paylaşan Özmeriç, İzmir Ticaret Borsası'nı prim sisteminin babası olarak adlandırdı. Anılarını aktardığı röportajı okuduğunuzda ne kadar haklı olduğunu göreceksiniz.

Gıda Tarım ve İl Müdürlüğü İzmir Gıda ve Yem Şube Müdürü Zekeriya Yazıcı ile de bir röportaj gerçekleştirdik. Yazıcı ile Bakanlığın yeniden yapılanma faaliyetleri ile sektörün Gıda ve Tarım İl Müdürlüğü'nden beklentileri ve tarım işletmelerini ilgilendiren önemli güncel gelişmeler hakkında konuştuk.

İzmir Ticaret Borsası Meslek Komiteleri köşemizin bu sayımızdaki konuyu Et ve Et Ürünlerinin Toptan Ticareti Meslek Komitesi oldu. Dr. Pınar Nacak'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen ve komite üyelerinin katıldığı beyin fırtınası toplantısında sektörün sorunları ve çözüm önerileri ortaya çıkarıldı.

Tarım sigortacılığında dünya ve Türkiye'deki uygulamaların değerlendirildiği bir araştırmayı da okuyabileceğiniz 82.sayımızda, Dünya'dan Tarım adlı köşemizde dünyada son yıllarda yıldızı hızla yükselen Kinoa hakkında bir yazı hazırladık.

Tüm bu konuları ve daha fazlasını dergimizin sayfalarında bulabilirsiniz. İlgili okuyacağınızı umuyoruz.

İyi okumalar dileriz...

İZMİR TİCARET BORSASI Adına
Yönetim Kurulu Başkanı
İşinsu KESTELLİ

Sorumlu Müdür / Genel Sekreter
Turan SÖKELİ

Yayın Kurulu
Erol Avni BOZKURT (Başkan)
Şükrü Barış KOCAGÖZ (Başkan Yrd.)
İşinsu KESTELLİ (Üye)

Genel Koordinatör
Serap Dikmen AHMETOĞLU

Yönetim Yeri
İzmir Ticaret Borsası
Gazi Bulvarı No: 2 İzmir
Tel : 0(232) 425 13 70 (5 Hat)
: 0(232) 446 17 05 (5 Hat)
Faks : 0(232) 446 17 10
: 0(232) 484 29 54
e-mail: kurumsal@itb.org.tr

Dergimiz 3 ayda bir yayımlanır.
Dergide yayımlanan yazılar, aksi belirtilmedikçe
İ.T.B.'nin görüşünü yansıtmaz. Yapılan
alıntılarda kaynak belirtme zorunluluğu vardır.

Sayı: 82
Ocak - Şubat - Mart
Sürelî Yaygın Yayıncılık

Basım Tarihi: 30 Nisan 2013

Grafik & Tasarım & Baskı

Hürriyet Matbaası

5501 Sokak No: 6 K: 1

Tuna Mah. Çamdibi / İZMİR

Tel : (0.232) 435 69 69 Pbx

Faks : (0.232) 462 31 62

E-mail : hurriyetmatbaa@hurriyetmatbaa.com

Editörden...

İÇİNDEKİLER

02	Önsöz	
04	Başkandan	
06	Röportaj	İzmir Gıda, Yem ve Şube Müdürü Zekeriya Yazıcı
10	Makale	Tarım Sigortacılığı; Dünya ve Türkiye'deki uygulamaların değerlendirilmesi
16	Röportaj	İzmir Ticaret Borsası Onur Üyesi Hayri Özmeriç
24	Meslek Komitesi	Et ve saman ithalatı hayvancılık için bir önlem midir?
30	Fuar	İzmir Ticaret Borsası'nın Berlin çıkarması
36	ELİDAŞ ve İZBEP	Türk pamuğuna çağ atlatması beklenen ELİDAŞ ve İZBEP faaliyete başladı
43	Toplantı	Bağ danışma kurulu toplantısı yapıldı
44	Kadın Girişimciler	Nurten Öztürk "Girişimci Kadınlar Buluşması" Paneli'ne konuk oldu
46	Kongre	İzmir İktisat Kongresi için güç birliği yaptı
48	YKOT	Yönetim Kurulları Ortak Toplantısı Ödemiş Ticaret Odası'nda yapıldı
50	EXPO	EXPO'yu istiyoruz
51	Toplantı	Türkiye pamuk lif kalite kriterleri veri tabanı oluşturulma projesi
52	Girişimcilik	İTB Başkanı Işınso Kestelli: Girişimci fırsatları kovalar
54	Haber	Kolay Ticaret Büyük Türkiye Toplantısı İzmir'de gerçekleştirildi EGİAD'dan Borsamıza ziyaret
56	Proje	16 Kurum güç birliği yaptı, Bilimpark'ı kurdu
57	EGEV	EGEV Toplantısı İzmir Ticaret Borsası ev sahipliğinde gerçekleştirildi
58	Ödül Töreni	İzmir'e yön verenlere ödül
59	Ziyaret	İzmir Ticaret Borsası'ndan İzmir İl Emniyet Müdürlüğü'ne ziyaret Celal Bayar Üniversitesi Uluslararası Ticaret Bölümü öğrencilerinden İTB'ye ziyaret
60	Dünyadan Tarım – Tahılların anası Kinoa mucizesi	
62	İstatistik veriler	

Işınsu Kestelli
İzmir Ticaret Borsası
Yönetim Kurulu Başkanı

Dergimizin bu sayısının hepimiz için ayrı bir anlam ve önemi var. Yönetim Kurulu Üyesi arkadaşlarımızla 2009 yılında üstlendiğimiz İzmir Ticaret Borsası Yönetiminde dört yıllık dönemi alnımızın akıyla tamamladık. Bu dört yıl, Borsamızın kurumsal duruşunun derinleştiği, üyelerimizle ilişkilerimizin yakınlaştığı, katılımcı yönetim anlayışının pekiştiği, birlikte önemli işlerin yapıldığı iyi bir dönem oldu.

Göreve geldiğimiz 2009, dünyayı kasıp kavuran ve etkileri bugün bile devam eden küresel krizin alevlendiği bir yıldır. Meclis'ten aldığımız güçle görevimizi layıkıyla yerine getirmek için arkadaşlarımızla birlikte gerçekten çok çalıştık. Üzüm ve pamuk salonlarında ciddi iyileştirmelerden alım satım tescil ücretlerinde yüzde 50

Belevi İzmir Ticaret Borsası 120. yıl kütüphanesi

indirime, ISO 9001 kalite belgesine hak kazanmaktan akredite borsa unvanına, Borsa binasının depreme karşı güçlendirme çalışmalarından organik köy Karacağağaç Projesi'ne, 120. Yıl etkinliklerinden Belevi Kütüphanesi'ne kadar pek çok işi birlikte yaptık.

Gurur duyduğumuz işlerden biri de 19 ortaklı ELİDAŞ'ın kuruluşu oldu. Türk pamuğunun kurtuluşu gözüyle bakılan ELİDAŞ'ta depolanacak ürünler karşılığında Elektronik Ürün Senetlerinin

borsamızda işlem görmeye başlamasını sağladık. Bu platform, Türkiye'deki ilk tarımsal ürün elektronik işlem platformu hüviyetini kazandı. Bu vesileyle ELİDAŞ ve İZBEP'in açılışına katılarak bizi yalnız bırakmayan Gümrük ve Ticaret Bakanımız Sayın Hayati Yazıcı ile TOBB Başkanımız Sayın M. Rifat Hisarcıklıoğlu'na bir kez daha teşekkür ediyorum.

Mayıs ayında Borsamızda seçimler var. Biz, İzmir Ticaret Borsası'nın gelecek vizyonunun, Türk tarımının finansal

piyasalarla tam anlamıyla entegre olmasını sağlayacak adımları atmak olduğunu düşünüyoruz. VOB ve ELİDAŞ gibi iki önemli kurumun deneyimiyle bu konuda gelecekte öncü rol üstleneceğimizden hiç şüphemiz yok. Gündemimizde, Borsamızı ulusal anlamda öne çıkaracak önemli proje ve yenilikler var. Gerçekten sadece İzmir'e değil, Türkiye'ye önemli katma değer sağlayacak projelerimiz hazır. Umuyor ve diliyorum ki yeni dönemde ortak akılla çok daha hızlı adımlar atacağız.

Karacağağaç projesi

**İzmir Gıda ve Yem Şube Müdürü Zekeriya Yazıcı:
“Gıda denetimlerinin
öncelikli amacı,
tüketiciye güvenilir
gıda arzının sağlanmasıdır”**

Gıda Tarım ve İl Müdürlüğü İzmir Gıda ve Yem Şube Müdürü Zekeriya Yazıcı, Bakanlık faaliyetlerinin yeniden yapılanma süreciyle birlikte yürürlüğe giren gıda ve yem güvenilirliğinin sağlanması, tüketici menfaatlerinin ve halk sağlığının korunması konusundaki yeni uygulamaları ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu kapsamında müdürlük tarafından gerçekleştirilen gıda denetimleriyle ilgili mevzuat hakkında önemli bilgiler verdi. Zekeriya Yazıcı ile sektörün Gıda ve Tarım İl Müdürlüğü'nden beklentileri ve tarım işletmelerini ilgilendiren önemli güncel gelişmeler hakkında konuştuk.

1) Gıda ve Tarım İl Müdürlüğü yeniden yapılanması ile birlikte Müdürlüğünüz faaliyetlerini tanıtırmısınız?

Gıda ve Yem Şube Müdürlüğü olarak, gıda ve yem güvenilirliğinin sağlanması, tüketici menfaatlerinin ve halk sağlığının korunmasına yönelik olarak, gıda, gıda ile temasta bulunan madde ve malzemeler ile yemlerin üretim, işleme, depolama, dağıtım, satış, ithalat ve ihracat aşamalarında 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu kapsamında resmi kontrollerini yürütmek, gıda ve yem işletmelerinin faaliyet konusuna göre onay ve kayıt işlemlerini yürütmek, gıda sektöründe çalışanlara yönelik eğitimler düzenlemektir. Tüm bu faaliyetlerin neticesinde tüketicilere tarladan sofraya, çiftlikten çatala güvenilir gıda ve yemin arzını sağlamak ana hedefimizdir.

2) Sektörün sizden beklentileri ne yönde? Öncelikle hangi konularda sizden talepte bulunuyorlar?

Sektörün ağırlıklı olarak talebi özellikle ithalat, ihracat ve onay/kayıt işlemlerinin hızlı bir şekilde sonuçlandırılması yönündedir. Bu talebe yönelik olarak özellikle ithalat ve ihracat işlemlerinde mesai saatleri gözetmeksizin Müdürlüğümüz tarafından personel görevlendirilmesi yapılmakta ve işlemler mevzuat çerçevesinde en hızlı şekilde sonuçlandırılmaktadır.

Bilindiği üzere 5996 sayılı Kanun ile birlikte Bakanlığımız tarafından yüzün üzerinde yönetmelik yayımlanmıştır. Tabi sektör tarafından, yayımlanan bu yönetmeliklerin takibi ve uyum gösterilmesi kolay olmamaktadır. Bu nedenle Müdürlüğümüz tarafından özellikle meslek odaları ve birlikler vasıtasıyla gıda sektörüne yönelik özel mevzuatları içeren bilgilendirme toplantıları sektörün talepleri ve ihtiyaçları doğrultusunda düzenlenmektedir.

Bununla birlikte hayvansal ürün üreten ve onay kapsamında faaliyet gösteren gıda işletmeleri özellikle başvuru aşamasında işletmelerin taşınması gereken alt yapı, bina koşulları, teknik ve hijyenik koşullar ve kurulması gereken gıda güvenliği sistemleri üzerine Müdürlüğümüzden yoğun olarak tavsiye almaktadır. Bu aşamada konusunda uzmanlaşmış Müdürlüğümüz personeli Gıda Mühendisi ve Veteriner Hekimleri tarafından her işletme ayrı ayrı incelenmekte ve başvuru

sahiplerine mevzuat ve gereklilikler konusunda bilgi verilmektedir.

3) 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu kapsamında denetimlerinizi gerçekleştiriyorsunuz. Bu kanun kapsamında, denetimler açısından öne çıkan konular nelerdir?

Bilindiği üzere 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu 13 Haziran 2010 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanmış ve 13 Aralık 2010 tarihinde de tüm maddeleri ile yürürlüğe girmiştir. Kanun'un uygulanmasına esas ikincil mevzuatlar olan Yönetmelikler ise 2011 yılı sonu itibari ile yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. AB'ne uyum çerçevesinde hazırlanan yeni mevzuat ile özellikle gıda sektörünün onay ve kayıt kapsamında sınıflandırılması en önemli değişiklikler arasında yer almaktadır.

Buna göre hayvansal ürün üreten işletmeler onay kapsamında, diğer gıda işletmeleri ise kayıt kapsamında değerlendirilmektedir. Onay kapsamında yer alan ve hayvansal ürün işleyen, paketleyen işletmeler için Genel Hijyen Kurallarının yanı sıra uymakla yükümlü oldukları Özel Hijyen Kuralları da yer almaktadır. Bu bağlamda et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, su ürünleri, sakatat, hayvansal yan ürün vb. konularda faaliyet gösteren işletmelerimizin denetimleri hem sektörün riskli ürün üreten işletmeler arasında olması hem de onay kapsamında olması nedeni ile öne çıkmaktadır.

Bununla birlikte 5996 sayılı Kanun ile

gelen yeni hükümlerin başında 31. Maddesinde yer alan "Bakanlık, uygun gördüğü hâllerde yapılan kontroller sonucunda sahip olduğu bilgileri, kamuoyunun bilgisine sunabilir" hükmü ile ilgilidir. Bu kapsamda özellikle yapılan resmi kontroller de taklit ve tağşiş yaptığı laboratuvar sonuçları ile kesinleşen firmalar Bakanlığımız tarafından kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

4) Alo gıda hattının etkin kullanımı söz konusu mu? En çok hangi konuda şikayetler geliyor. Alo Gıda 174 hattına, 2012 Yılında gelen ihbar-şikayet bildirim sayısı kaç olmuştur?

Bakanlığımız tarafından gıda güvenilirliğinin sağlanmasına yönelik olarak tüketicileri sürece daha etkin bir şekilde dahil etmek üzere, Alo Gıda 174 tüketici şikayet hattı 14 Şubat 2009 yılında kurulmuştur. Tüketicilerimizin de bilinçlenmesi ile söz konusu hatta yapılan şikayet bildirimleri her geçen gün artmaktadır.

Alo Gıda 174 Hattı merkezi İstanbul'da olan ve mevcut operatörler tarafından gelen şikayetlerin ilgili illere online olarak aynı anda yönlendirildiği bir sistemdir. Bu sistemde İlimize 2009 yılında 1165 şikayet bildirim yapılmış iken, 2012 yılında bildirim sayısının 3210 adet olduğu görülmektedir. 2012 yılı içerisinde gelen şikayetlerin 3205 adedi sonuçlandırılmış olup, 5 tanesinin ise işlemleri devam etmektedir. Alo Gıda Hattına gelen tüm şikayetler 15 gün içerisinde mevzuat çerçevesinde değerlendirilmekte ve sistem

üzerinden bilgi şikayet sahiplerine bilgi verilmektedir. 2012 yılında tüketiciler tarafından en çok sırasıyla unlu mamuller ve ekmekçilik, süt ürünleri ve et ürünleri sektörüne yönelik şikayetler yapılmıştır. Şikayet konuları ise genellikle işletmelerin teknik ve hijyenik koşullarının yetersizliği, işletme kayıt belgesinin olmaması ve ürettiği ürünlerin mevzuata uygun olmaması yönündedir.

5) Günde kaç firma denetime tabi tutuluyor?

5996 Sayılı Kanun kapsamında yürütmüş olduğumuz resmi kontroller, rutin denetimler, ihbar ve şikayet denetimleri, HACCP denetimleri, Bakanlığımız ve İl Müdürlüğümüz tarafından hazırlanan yıllık kontrol programları kapsamında ve risk esasına göre yürütülmektedir. Bu kapsamda ilimizde merkez ve ilçe teşkilatımız tarafından, ithalat ve ihracat işlemleri için gerçekleştirilen denetimler hariç olmak üzere her gün yaklaşık 100 gıda işletmesi yurt içi piyasa denetimine tabi tutulmaktadır. Başta gıda üretim yerleri olmak üzere, satış ve toplu tüketim yerleri, gıda ile temas eden ambalaj malzemesi gibi madde ve malzeme üreten işletmeler resmi kontrole tabi tutulan işletmeler arasındadır.

6) Gıda denetimlerinde daha verimli olmak için denetim sayılarının artırılması gerektiğini düşünüyor musunuz? Denetim sayıları yeterli midir?

İstatistiki veriler yapılan iş ve işlemlerin amacına ulaşip ulaşmadığını göstermekte tabiki önemlidir. Ancak rakamlardan ziyade önemli olan denetimlerin etkin bir şekilde gerçekleştirilerek tüketiciye güvenilir gıda arzının sağlanmasıdır. Müdürlüğümüz tarafından 2011 yılında 12887 gıda işletmesi denetlenmiş olup, 2012 yılında bu sayı 20789'ye ulaşmıştır. Yapılan denetim sayılarında bir önceki yıla göre yüzde yetmiş yakın oranda bir artış gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, 2012 yılı içerisinde taklit ve tağşiş yaptığı laboratuvar sonuçları ile kesinleşen firmaların ve bu firmalarca üretilen ürünlerin Bakanlığımız tarafından kamuoyunun bilgisine sunulması denetimlerinin etkinliğinin artmasına sebep olmuştur. 2013 yılında da Müdürlüğümüzce sektörde haksız rekabete neden olan ve tüketici sağlığını hiçe sayan taklit ve tağşişin tespitine yönelik denetimlerimiz yoğun bir şekilde devam

edecek olup, gıda sektörüne yönelik eğitim faaliyetlerimiz de önceki yıllara nazaran paydaşlarımız ile birlikte hız kazanacaktır.

7) İşletmelerin ve çalışanlarının faaliyet gösterdikleri alan ile ilgili eğitim almaları gerekmekte mi, sizin bu yönde eğitim çalışmalarınız oluyor mu?

Gıda işletmecilerinin ve çalışanlarının faaliyet gösterdikleri konu ile ilgili olarak yürürlükte bulunan mevzuat ve genel hijyen kuralları konularında bilgili ve eğitilmiş olmaları oldukça önemlidir. Asıl olan bir takım sorunlar ortaya çıktıktan sonra çözüm aramak değil, sorunun ortaya çıkmasının önlenmesidir. Bu kapsamda Bakanlığımız tarafından yapılan düzenlemeler ve sektör tarafından Müdürlüğümüze gelen talepler doğrultusunda Müdürlüğümüz tarafından sektör çalışanlarına yönelik eğitimler verilmektedir. Bunları örneklendirecek olursak;

Bakanlığımız ile Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği arasında imzalanan protokoller gereği kurumumuz personeli tarafından, ekmek üretim, dağıtım ve satış aşamalarında görev yapan ekmek fırını, bakkal, market v.b. işletme personeline, ekmek teknolojisi, gıda mevzuatı, ekmek üretim, dağıtım ve satış sırasında taşınması gereken teknik ve hijyen konuları içeren konularda eğitim verilmektedir.

Ayrıca, 05/02/2013 tarihinde yayınlanan Okul Kantinlerine Dair Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği gereği, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı örgün, yaygın ve özel eğitim kurumları bünyesinde faaliyet gösteren yemekhane, kantin, kafeterya, büfe, çay ocağı gibi gıda işletmelerinde çalışan personele hijyen ve gıda güvenilirliğine yönelik olarak, gıda güvenilirliğinin sağlanması, insan sağlığının korunması ve gıdaya bulaşmaların engellenmesi amacıyla Bakanlığımız, Milli Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı ile işbirliği içerisinde hijyen eğitimleri düzenlenmektedir.

Bu kapsamda ilimizde de Milli Eğitim İl Müdürlüğü ve Halk Sağlığı İl Müdürlüğü ile birlikte oluşturulan 15 Nisan- 09 Haziran 2013 tarihleri arasında tamamlanması planlanan eğitim programı çerçevesinde, hem kantin çalışanlarına hem de bu okullarda görev yapan konu sorumlusu öğretmenlere yönelik olarak eğitimler düzenlenecektir.

Hem ekmek üretim ve satışına yönelik hem de okul kantinlerine yönelik eğitimler sonucunda başarılı olan personele Sertifika düzenlenmektedir.

Bu eğitimlerin dışında yayınlanan mevzuatlar ile ilgili zaman zaman sektöre yönelik diğer eğitim ve bilgilendirme toplantılarımız da yürütülmektedir. Bunlar arasında yakın zamanda yürürlüğe giren Et ve Et Ürünleri Tebliği ile ilgili bilgilendirme toplantılarımız, onay ve kayıt işlemleri hakkında yapılan toplantılar sıralanabilir.

8) Bildiğiniz gibi Borsa üyelerimiz tarım ürünleri ticareti, gıda ürünleri imalatı ve ticareti alanında faaliyet göstermektedirler. 5179 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesi ile birlikte gıda maddelerinin üretim, tüketim ve denetimine ilişkin önemli değişimler söz konusu oldu. Uygulamalara ilişkin düzenlemeler de devam etmekte. Üyelerimize yönelik önerileriniz, dikkat çekmek istediğiniz noktalar neler olabilir?

Özellikle 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'na bağlı olarak hazırlanan mevzuatı gıda sektörümüzün sürekli olarak takip etmesi oldukça önem arz etmektedir. Özellikle 5996 sayılı Kanun'un yayınlanmasını müteakip 100'ün üzerinde yönetmelik ve tebliğ yayınlanmış ve halen yayınlanmaya devam etmektedir. Gıda işletmelerimizin kendi faaliyet konuları ile ilgili gıda mevzuatını yakından takip etmeleri hem halk sağlığını korumak, hem üretimlerin Türk Gıda Kodeksine uygun olarak yapılmasını sağlamak hem de işletmelerimizin uygulanacak yasal yaptırımlar karşısında mağdur olmalarını önlemek açısından gereklidir.

Bununla birlikte bir diğer önemli konu özellikle yayınlanan mevzuatlar ile ilgili sektörümüzün görüşleri Bakanlığımız için oldukça önem arz etmektedir. Mevzuatlarımız yayınlanmadan önce Bakanlığımız www.gkgm.gov.tr adresinde kamuoyunun görüşlerine açılmaktadır. Görüşe açılan bu tasarlara gıda işletmelerimizin sağlayacağı katkı ile uygulanma aşamasında karşılaşılabilecek sorunların daha az olacağı kanaatindeyim.

Son olarak daha öncede bahsettiğimiz gibi yeni mevzuatımız ile gıda işletmelerinin Bakanlığımızdan faaliyet konusuna göre Kayıt ve/veya Onay Belgesi alınması gerekmektedir. Kayıt kapsamındaki

gıda üretim ve perakende (satış, depo ve toplu tüketim yerleri) işletmelerin faaliyetleri ile ilgili İşletme Kayıt Belgelerini, hayvansal ürün işleyen, paketleyen işletmelerin ise faaliyete geçmeden önce Onay Belgelerini Bakanlığımızdan almaları zorunludur. Bu kapsamda işletmelerimizin İl ve İlçe Müdürlüklerimize başvurarak yapılacak işlemler hakkında bilgi almaları ve bir an evvel başvurularını yapmaları gerekmektedir.

Tarım Sigortacılığı; Dünya ve Türkiye'deki Uygulamaların Değerlendirilmesi

Tarım doğal, ekonomik ve sosyal risk ve belirsizliklerden en çok etkilenen sektördür. Risk ve belirsizlikler çiftçi gelirlerinde istikrarsızlığa neden olmaktadır. Devletler doğal afetlere de maruz kalan tarımı risklere karşı korumak için çeşitli önlemler geliştirmektedirler. Bunlar içinde en etkin yöntemlerden biri tarımsal sigortacılıktır.

Tarım sektörünün önemli bir yere sahip olduğu Türkiye'de, sektörün ve tarımsal üreticilerin, üretim periyodunda ve hasat sonrasında, karşılaşılabilecekleri risklere karşı korunmaları büyük önem arz etmektedir. Burada kişilerin risklerini devredebileceği sigorta mekanizması devreye girmektedir. Sigorta kavramı en genel ifadeyle; "bireylerin ve işletmelerin, gelecekte karşılaşılabilecekleri olası risklerin olumsuz sonuçlarını ortadan kaldırmak ya da azaltmak amacıyla oluşturulmuş bir risk yönetim sistemi" şeklinde tanımlanabilir.

Tarım sigortacılığı sistemi birbiriyle ilişkili birçok bileşenden meydana gelmektedir. Bu nedenle bir tarım sigortacılığı sisteminin incelenmesinde ve farklı ülkelerin sistemlerinin karşılaştırılmasında analize yardımcı olacak bir kavramsal çerçevenin oluşturulması büyük fayda sağlayacaktır. Bu bağlamda Şekil 1'de yer alan kavramsal çerçeve, bir tarım sigortası sisteminin bileşenlerini mantıksal bir şekilde gruplandırmaktadır.

Altyapı

- 1.Kapsanan Risk ve Tehlikeler
- 2.Kamu ve Özel Teşebbüsün Roller
- 3.Bireysel ve Alan Bazında Yaklaşımlar
- 4.Gönüllü ve Zorunlu Sigorta Programları

Üstyapı

- 1.Sigortada Kapsanan Çiftçiler
- 2.Sigortada Kapsanan Ürünler
- 3.Sigorta Bedeli/Hasar Tespiti
- 4.Primlerinin Belirlenmesi
- 5.Kayıp Ayarlama
- 6.Örgütlenme Yapısı
- 7.Programın Finansmanı
- 8.Çiftçilerle İletişim
- 9.Reasürans Düzenlemeleri

Sürdürülebilirlik

1. Veri Yeterliliği
2. Personel Yeterliliği
3. İzleme/Değerlendirme

Şekil 1. Bir tarım sigortası sisteminin kavramsal analiz çerçevesi (Jain, 2004)

Türkiye'de Tarımsal Sigortacılık Sisteminin Kavramsal Çerçeve Kapsamında Değerlendirilmesi

Dünyada modern anlamda tarımsal sigortacılık uygulamaları 1770-1800 yılları arasında Avrupa'da başlamıştır. İlk kez İrlanda'da sigorta kooperatiflerince hayvan sigortaları ve Almanya'da ise dolu ve yangın sigortaları yapılmıştır. Günümüzde hayata geçirilen programlar içinde öne çıkan ve Türkiye'nin de örnek model olarak

benimsediği sigorta programı İspanya modelidir.

1. Tarım Sigortası Sisteminin Altyapısı:

Sigortacılık sisteminin altyapısı; kapsanan risk ve tehlikeler, kamu ve özel sektörün rolleri, bireysel veya alan bazında sigortacılık, gönüllü veya zorunlu sigortacılık sistemleri alt başlıkları altında incelenmektedir.

Kapsanan Riskler:

Bir sigorta sisteminin tasarımında yapılacak ilk işlerden biri sistemin tüm riskleri mi yoksa önceden belirlenmiş bazı riskleri mi kapsayacağı konusuna karar verilmesidir. Tarımsal üretimde üreticilerin karşılaşılabileceği riskleri üç gruba ayırmak mümkündür. Bunlar; "katastrofik riskler" (kuraklık), "yönetilmesi zor riskler" (dolu, don, fırtına, heyelan, hortum, deprem, sel ve su baskını) ve "kontrol edilebilir riskler" (hastalık ve zararlılar) olarak sıralanabilir. Brezilya, Kanada, Hindistan, Japonya, Filipinler, Sri Lanka ve ABD tarım sigortacılığında tüm tehditlere karşı riskler esas alınmaktadır. Öte yandan FAO araştırmaları sadece belirli bir veya belirli birkaç tehlikeyi kapsayan sigortacılığın daha yaygın olduğunu göstermektedir (FAO, 1989). Türkiye'de tek riske bağlı sigorta yapılırken ek riskleri de kapsayan paket programlar da üreticilerin tercihine sunulmaktadır

Belirli risklere karşı sigortacılıkta,

verim düşüklüğünün belirtilen riskten kaynaklanıp kaynaklanmadığının belirlenmesi, zararın diğer riskler sonucu oluşan zararlardan ayırt edilmesi oldukça zor bir konudur. Sigortanın tüm riskleri karşılaması durumunda ise kötüye kullanma koşullarının oluşmaması için gerekli önlemler alınmalıdır.

Kamu ve Özel Teşebbüsün Rollerini:

Profesyonel anlamda tarım sigortalarının ilk uygulamaları, tarım sektörünün yapısal özellikleri gereği, özel sektöre nazaran daha çok kamu teşebbüslerince gerçekleştirilmiştir. Sürdürülebilir bir tarım sigortası programının temelinde devletçe desteklenen güçlü bir altyapının olması zorunludur. Programın yönetim ve gözetim riski, ters seçim ve ahlaki risk, uluslararası reasürans pazarına giriş, istatistik veri altyapısı, risk farkındalığı ve sigorta kültüründeki eksiklik gibi sorunlar devlet desteğini gerekli kılan en önemli nedenlerdir (World Bank, 2010).

Dünyada tarım sigortası programları sadece özel sektör tarafından, sadece devlet tarafından veya devlet-özel sektör işbirliği ile yürütülebilmektedir. Kanada, Yunanistan, Hindistan, İran ve Filipinler sadece devlet kontrolünde sigorta programları uygulayan başlıca ülkelerdir. Sadece özel sektörün bulunduğu ülkelerden bazıları Arjantin, Güney Afrika, Avustralya, Almanya, Macaristan, Hollanda, İsviçre ve Yeni Zelanda'dır. Özel sigorta teşebbüsleri; sigortalanabilir belirli riskleri kapsamakta, sübvansiyonsuz prim üretmekte ve gönüllü sigorta anlayışına göre faaliyet göstermektedir. Devlet-Özel sektör işbirliğinin olduğu ülkelere ise; Türkiye, İspanya, Güney Kore, Portekiz, ABD, Brezilya, Şili, Fransa, İtalya, Meksika, Polonya ve Rusya Federasyonu örnek verilebilir. 1957-2005 yılları arasında Türkiye'de özel sigorta şirketleri belli başlı ürün ve risklere karşı sigorta imkânı sağlarken bugün tamamen devlet kontrolünde ve desteğinde bir sistem yürütülmektedir.

Birey Bazlı ve Alan Bazlı Tazminat Belirleme:

Tarım sigortasında tazminatların belirlenmesinde başlıca iki yaklaşım temel alınabilir. Bireysel yaklaşımda sigortalı çiftçilerin her biri için ayrı bir zarar değerlendirmesi yapılırken, alan bazında yaklaşımda tazminatlar bir grup çiftçi için

belirlenir. Sigortalı çiftçilere, bir ilçe, belde ve hatta köy gibi belirli bir bölgede yaşanmış deneyimler neticesinde elde edilen veriler ışığında ortalama zarar miktarı temel alınarak tazminat ödenir. Ancak bu yaklaşımda bazı önemli sorunlarla karşılaşmaktadır. Örneğin; bireysel anlamda bir çiftçinin sahip olduğu araziden elde ettiği verim ile sigorta tazminat değerlendirmesinde temel alınan bölgenin ortalama verimi arasında önemli bir fark varsa çiftçiler böyle bir sigorta sistemine çok ilgi göstermeyeceğinden sigorta prim üretiminde azalmalar yaşanabilecektir.

ABD ve Kanada gibi gelişmiş ülkelerde indekse dayalı ve alan bazlı değerlendirmeler söz konusu iken Türkiye'de gerekli altyapının ve veri tabanının olmaması nedeniyle bireysel değerlendirme yapılması zorunludur.

Gönüllü veya Zorunlu Katılım:

Bir tarım sigorta programı gönüllü veya zorunlu katılım fikriyle tasarlanabilir. Çiftçinin sigortaya katılımı, Türkiye, Kanada, Amerika ve Şili'de olduğu gibi isteğe bağlı olabilir. Zorunlu tarım sigortası yaklaşımında ise bazı çiftçi grupları ya da özel nitelikli ürün yetiştiricileri programa otomatik olarak katılmış olmaktadır. Japonya'da belirli kategorideki çiftçiler için ve belli başlı ürünler (buğday, pirinç, vb) için tarım sigortası zorunluyken, bazı ürün grupları (canlı hayvanlar, meyve ve meyve ağaçları vb) için gönüllü sigorta anlayışı söz konusudur. Tüm çiftçiler için programın zorunlu yapılması halinde, hasarlar çok sayıda çiftçi arasında bölgelerin risk dereceleri de dikkate alınarak daha dengeli paylaşılacağı için, prim düzeyi tüm çiftçiler tarafından ödenebilecek kadar makul

düzeyde olacaktır (Koyuncu, 2003). Tarım sigortasında zorunluluk, özellikle mali güçleri zayıf olan ve sigorta bilinci yeterli olmayan bazı çiftçilerin psikolojik olarak direnç göstermesine neden olabilir.

2. Tarım Sigortası Sisteminin Üstyapısı

Sigorta sisteminin üstyapısı dokuz alt başlıktan oluşmaktadır. Bunlar; sigorta kapsamındaki çiftçiler, sigorta kapsamındaki ürünler, sigorta bedeli ve hasar tespitinin yapılaş şekli, sigorta primlerinin belirlenmesi, kayıp ayarlama mekanizmaları, sigortacılık sisteminin örgütlenme yapısı, sigorta programının finansmanı, çiftçilerle iletişim ve reasürans düzenlemeleri konularını kapsamaktadır.

Kapsanan Çiftçiler:

Gelişmekte olan ülkelerdeki tarımsal sigortacılık sistemlerinin tarım işletmelerinin oldukça büyük bir bölümünü oluşturan küçük aile işletmelerini kapsamaması beklenir. Katılım sağlandığında küçük işletmeler prim üretimine önemli katkı sağlar ve böylece primlerin düşmesine yardımcı olurlar. Öte yandan çiftçi katılımı düşük olduğunda primler de doğal olarak artmakta ve bu nedenle de küçük çiftçiler sigortacılık sistemine yanaşmamaktadır. Ortalama işletme genişliğinin 60 dekar olduğu Türkiye'de bu durum tarım sigortacılığının önündeki en temel sorunlardan biridir. Genelde mevcut yapısıyla sigortacılığa ancak bazı ticari büyük işletmelerin ilgi gösterdiği bilinmektedir. Türkiye'de Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı olan her üretici devlet destekli sigorta programlarından yararlanabilmektedir.

Kapsanan Ürünler:

Finansman kaynaklarında denge yaratılması için katastrofik risklerin doğrudan reasürans şirketlerine veya devlet destekli sermaye piyasalarına, yönetilmesi zor olan dolu, don, fırtına, su baskını vb. risklerin sigorta şirketlerine, kontrol edilebilir risklerin ise üreticilerin kendilerine devredilmesi uygun olacaktır. Türkiye'de devlet destekli sigortacılık sistemine geçişle birlikte kapsanan ürün ve risk sayısında artış olmuştur. Mevcut durumda Türkiye'de, tüm bitkisel ürünler, sera yapı malzemeleri ve içindeki teknik donanım ve serada yetiştirilen bitkisel ürünler, süt sığırları ve besi sığırları, damızlık koyun ve keçi ile damızlık koç ve tekeler, tüm kümes hayvanları, denizlerde ve iç sularda yetiştirilen su ürünleri sigorta kapsamında yer almaktadır.

Sigorta Bedelinin Belirlenmesi ve Hasar Tespitinin Yapılması:

Bir sigorta programında toplam sigorta bedeli tarım ürününün; üretim maliyetinin, ürün getirisinin (tarımsal hasıla), bankalardan çekilmiş tarımsal kredi miktarının esas alınmasına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Sigorta Bedeli bir bütün olarak hesaplanmalıdır. Değişken masraflar, sabit masraflar, aile işgücü maliyeti, üreticinin kârı vb hesaplamalara dahil edilmelidir.

Hasar tespitinin değerlendirilmesi ise,

henüz ortada olmayan bir ürüne değer biçilmesinde karşılaşılan zorluklar vb nedenlerle, diğer sigorta branşlarında (taşıt, yangın, eşya veya konut) olduğu gibi basit ve kolay değildir. Sigorta bedeli bitkisel ürünlerde, ürünün ekili/dikili bulunduğu arazi, ürünün verimi ve ürünün birim fiyatı dikkate alınarak, hayvan hayat ve kümes hayvanlarında, hayvan birim fiyatı dikkate alınarak, serada ve su ürünlerinde, ürünün birim fiyatları dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Alet-makine sermayesinin sigortalanmasında alet ve makinenin pazar fiyatından amortismanlar düşülerek bulunan değerden yararlanılmaktadır.

Sigorta Primlerinin Belirlenmesi:

Sistemin sürdürülebilirliği için toplanacak sigorta primleri idari masraflar ve afet katkı paylarını kapsamalıdır. Prim hesabında en önemli ölçütlerden biri sigorta bedelidir. Bir bitkisel ürün sigortasında, sigortaya konu olan ürün veya varlığın ekonomik anlamda yararlanılabilecek kısımlarının toplam kıymetini ifade eden sigorta bedeli ile ürünün her bir riske ait fiyat tablosundaki coğrafi tehlike bölgelerine karşılık gelen prim oranının çarpılması ile çiftçinin ödeyeceği prim tutarı hesaplanabilir. Bir diğer önemli konu ise devletin prim katkısının ne olması gerektiğidir. Günümüzde Türkiye'de uygulanan sigorta

programında üreticinin prim maliyetini düşürmek amacıyla müşterek sigorta ve muafiyetler gibi bazı alternatif yaklaşımlar geliştirilmiştir. Muafiyet ve Müşterek Sigorta, sigortacının üstlendiği riskleri belirli bir oranda kısıtlayarak, riskin sigortalı ile paylaşımıyla sigorta priminin ucuzlatılmasını hedefleyen uygulamalardır.

Sigorta bedelinin hesaplanmasında esas alınan ölçüt, birim alandan elde edilen ürün miktarı, hayvanın pazar değeri, sera gibi tarımsal yapılarda yapıların yeniden üretim maliyeti ve tarım alet-makinelerinde ise pazar kıymetleridir. Tarife fiyatlarının hesaplanması için uzun yılları içeren hasar istatistiklerinden yararlanılmalıdır. Eğer tarım işletmeleri için eski yıllara yönelik olarak tutulmuş hasar istatistikleri mevcut ise tarife fiyatları hasar değerinin sigorta bedeline oranlanması ile bulunabilir (Çetin, 2007).

Kayıp Ayarlama Mekanizmaları:

Bir sigorta programında tahminlerdeki yanılıgının minimum, prim getirisinin uygun değerde ya da maksimum olacak şekilde tasarlanması ve doğruya oldukça yaklaşması gerekmektedir. Dünyada uygulanan hasar tespit yöntemlerini dört ana grupta toplamak mümkündür. Bunlar: Hasar Bazlı Tarım Sigortaları (Türkiye ve birçok ülke), Verim Bazlı Tarım Sigortaları (ABD ve Kanada), Gelir Bazlı Tarım Sigortaları (ABD) ve İndeks Bazlı (ABD,

Hindistan, Brezilya ve Kanada) Tarım Sigortalarıdır (World Bank, 2009).

Türkiye'de hasar bazlı kayıp ayarlama mekanizması uygulanmakta olup, üreticilerin kayıp sonrası tazminatları hasar tespit organizasyonu ve hasar tazminatı ödemeleri TARSİM adına işletici şirket tarafından yapılmaktadır. Bu sistemde poliçe düzenleyen sigorta şirketi ve/veya acenteleri sadece düzenledikleri sigorta poliçelerindeki prim üzerinden komisyon almaktadırlar.

Sigorta Sisteminin Örgütlenme Yapısı:

Türkiye'de, Tarım Reformu Uygulama Projesi çerçevesinde, Hazine Müsteşarlığı ve Dünya Bankası'nın işbirliğinde İspanya, ABD ve Meksika'daki tarım sigortaları programlarının yerinde araştırılması ve değerlendirilmesi sonucunda, Türkiye koşullarına uyarlanabilecek en uygun modelin İspanya modeli olduğu konusunda görüş birliğine varılmıştır. İspanya modelinden ilham alınmasında bu modelin başarı kazanmış olmasının yanı sıra ülkenin tarımsal ve meteorolojik yapısının da benzer olması önemli kısıtlar arasında yer almıştır.

İspanya modelinde; tarım sigortasının gelişimini engelleyen ve çiftçiyi devletten sürekli karşılıksız bir yardım beklentisi içerisine sokan doğal afet yardımlarının kaldırılarak kuraklık, sel, don, dolu ve fırtına gibi doğal riskler için çiftçiye geniş kapsamlı sigorta teminatı sunulmuştur (Çağlayan ve Dinler, 2002).

Türkiye'de uygulanan tarımsal sigorta sisteminin temel özellikleri arasında sistemin bir tarım sigortaları havuzuna bağlı olması, devletin prim desteği ve hasar desteği sağlaması, sistemin gönüllülük esasına dayanması, tüm ilgili tarafların işbirliği içerisinde olması ve denetimin var olması bulunmaktadır. Söz konusu tarım sigortası sisteminde TARSİM adına işlemler, tarım sigortaları dalında poliçe düzenlemeye ruhsatı bulunan sigorta şirketlerinin eşit sermaye ile kurmuş olduğu şirket olan Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi A.Ş. tarafından yapılmaktadır. Bu şirkete yapmış olduğu bu işlemler için TARSİM tarafından işletme bedeli ödenmektedir. İşletici şirketin kâr amacı yoktur. Sigorta yaptırmış olan üreticilerin uğradığı zararları Havuz adına tazmin eder. Havuz uygulaması ile bir sigorta şirketinin tek başına üstlenemeyeceği kuraklık ve don gibi katastrofik risklerin teminat

kapsamına alınabilmesi, reasürans katılımının teşvik edilerek reasürans kapasitesi ve kapsamının genişletilmesi, sigorta şirketlerinin bilgi, personel ve mali kaynaklarının ortak olarak daha verimli bir şekilde kullanılması, devletin prim ve hasar fazlası desteğinin etkin şekilde kullanılması, fiyatlarda haksız rekabetin önlenmesi ve sigortaya katılımın artırılması sağlanmış olacaktır.

Sigorta Sisteminin Finansmanı:

Sigorta fonları hem tazminatları hem de olası afet risklerini karşılayabilmelidir. Devletin yürüttüğü sigorta programlarının finansal kaynaklara ulaşma kolaylığı vardır. Havuz sistemi finansman kaynaklarının en uygun şekilde kullanımını sağlayabilir. Öte yandan özel sigorta şirketlerinin fonları sınırlıdır. Bu nedenle tazminatlar hızlı ödenemeyebilir, üretici mağduriyeti daha fazla olabilir. Türkiye, İspanya, Çin, Arjantin, Filipinler ve Ukrayna'da sigorta programının tüm giderleri Havuz tarafından finanse edilmektedir.

Özellikle afet yıllarında ihtiyaç duyulan fonun oldukça büyük olması nedeniyle finansman sigorta sektöründe çok önemli bir yere sahiptir. Türkiye'deki havuz sistemli tarım sigortalarının kaynaklarını, sigorta şirketlerinin devrettiği primler, devletçe sağlanan prim desteği, toplanan kaynakların yatırım gelirleri, alınan krediler, genel bütçeden alınacak katkılar ve diğer gelirler oluşturmaktadır.

Çiftçilerle İletişim:

Çiftçilerle iletişim bir sigorta programın en önemli konularından biridir. Bu iletişim kitlesel iletişim araçları, eğitim

programları veya grup çalışmaları ile olabilir. Ayrıca demonstrasyonlar, çiftçi gezileri, çiftçi toplantıları, yarışmalar, çiftçi kursları, tarla günleri gibi grup yayım yöntemleri de yaygın olarak kullanılabilir. Bir programın tam başarıya ulaşması için üreticilerin sigorta programlarının kendi lehlerine olduğuna inanmaları gerekir. Üreticiler programın şartlarının ve koşullarının adil ve güvenilir olduğunu hissetmelidirler.

Reasürans Düzenlemeleri:

Dünyada, tarım sigortaları alanında çalışan sigorta acenteleri ağırlıklı olarak (% 66) özel reasürans şirketleri tarafından sigortalanmaktadır. İçerisinde Türkiye ve İspanya'nın da olduğu % 22'lik grupta özel sektör ve kamu ortaklığı tarafından yürütülen reasürans söz konusudur. Japonya, Kosta Rika, Kanada, Yunanistan, İran ve Kazakistan'da ise sadece devlet reasüransı mevcuttur.

Yurt içi reasürörlerin mali kapasite açısından yeterliliği tartışılması gereken bir husustur. Reasürör, bir afet veya felaket gibi katastrofik olayların gerçekleşmesi sonucunda oluşacak kayıpları karşılayabilmelidir. Türkiye'de iki reasürans şirketinin kurulu olmasına karşın bunlardan birinin prim üretimi bulunmadığından faal reasürans şirketi sayısı 1'dir.

3.Tarım Sigortacılığı Sisteminin Sürdürülebilirliği

Altyapı ve üstyapı yanında sistemin sürdürülebilirliği de önemlidir. Bugün sağlam bir altyapı ve üstyapıya sahip olup gelecekte dağılacak bir sistem kimseye

yarar sağlamayacaktır. Sürdürülebilirlikte en önemli şeylerden biri mali sürdürülebilirliktir. Bunun için yüksek düzeyde çiftçi katılımı, yüksek düzeyde çiftçi katılımı içinse primlerin makul düzeyde olması gerekir. Sürdürülebilirlik; veri yeterliliği, personel yeterliliği, izleme ve değerlendirme çalışmaları alt başlıkları altında incelenmektedir.

Veri Yeterliliği:

Risk yönetiminde başarı bilgiye dayanmaktadır. Üreticiler arasında bilgi eşitsizliği vardır. Aktüeryal hesaplamalarda üreticinin sigorta hakkında neyi bilip bilmediği dikkate alınan unsurlardandır. Yetersiz veri; prim hesabı ve tazminat hesabının eksik veya hatalı oluşmasına meydan verebilir. Risk oranlarının belirlenmesinde kullanılan ve uzun yıllar gerektiren istatistiksel iklimsel veri kayıtlarının risk haritalarının belirlenmesi açısından ayrı bir önemi vardır. Toprak mülkiyet durumu, üretim ve hasat modelleri, teknolojik yeterlilik, üreticinin mesleki tecrübesi, girdilere ulaşılabilirlik vb. bilgiler hesaplamalarda kullanılan yardımcı kaynaklardır.

Türkiye'de devlet destekli tarım sigortalarının uygulamaya geçmesi ile Tarım Sigortası Havuzu işletici şirketi olan TARSİM'in çalışmaları ve araştırmaları ile güncel verilere talep her geçen gün artmaktadır. Tarım Sigortalarında teminatların geliştirilmesi, risklerin değerlendirilmesi, aktüeryal ve hasar tespit çalışmalarının etkin bir şekilde yürütülmesi için Meteoroloji Genel

Müdürlüğü, günlük ve aylık meteorolojik verileri, Tarım Sigortaları Havuzu ile paylaşmaktadır. Ayrıca, üniversitelerin akademik birimlerinde yapılan çalışmalar, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı çalışmaları, Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği kayıtları da tarım sigortaları veri kaynakları arasında yer almaktadır. Risk bölgeleri araştırmalarında da meteorolojik çalışmaların veri yeterliliği konusunda hayati öneme sahip olduğu gözden uzak tutulmamalıdır.

Personel Yeterliliği:

Tarım sigortası yapısı gereği teknik ayrıntıları olan bir konudur. Bu nedenle uzmanlara önemli görevler düşmektedir. Programın eksikliklerinin veya yanlış uygulamaların saptanması, yeni sigorta ürününün geliştirilmesi, teknik desteğin kusursuzca sağlanması, tazminatın hesaplanması, çiftçilerle iletişimin sağlanması, bölgeye özgü iklimsel verilerin oluşturulmasında, risk bölgelerinin saptanması ve prim oranlarının belirlenmesinde uzmanlar önemli roller üstlenirler. Türkiye'de 2011 yılı itibarıyla 1250'ye yakın eksper sistemde hizmet vermektedir.

İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları:

Sigorta sektörü açısından çiftçi davranışlarının izlenmesi bilgi asimetrisi sorunları olan ahlaki risk ve ters seçim durumları için ayrı bir önem teşkil etmektedir. Ters seçim taraflar (acente ve çiftçi) arasında sigorta poliçesi yapılmadan

önce acentenin çiftçiler hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması nedeni ile meydana gelir. Ahlaki tehlike probleminde ise; poliçe yapıldıktan sonra, acentenin, üreticinin nasıl davranacağını gözlemleyememeleri sonucunda oluşmaktadır. Ters seçim ahlaki riski doğurabilir. Kayıp sonrası alacağı tazminatı göz önünde bulunduran üretici ürünüyle yeterince ilgilenmeyebilir ve sigorta şirketlerine ciddi mali kayıplar yaşatabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'de tarım sigortacılığı sisteminin birçok sorunu bulunmaktadır. Bu sorunların bazıları öz kaynak, reasürans ve teknik eleman yetersizliği olan sigorta şirketlerinden, bazıları hukuksal nedenlerden, bazıları devlet politikalarının yetersizliğinden kaynaklansa da en önemli sorunlar Türkiye tarımının yapısından kaynaklanan yapısal sorunlar ile yine buna bağlı ekonomik sorunlardır.

Türkiye'de tarım sigortasının geleceğine ve sürdürülebilirliğine olumlu katkı sağlayabilecek önerileri aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

- Tarım sigortası politikaları risk yönetimiyle bütünsel olarak şekillendirilmelidir. Tek bir riske odaklanılmaması gerekmektedir. Devlet, yayım ve eğitim çalışmaları ile üreticilerin bazı riskleri kendi kendilerine yönetebilmelerine yardımcı olabilir,

- Tarımsal risk yönetim programlarında katastrofik risklere daha çok odaklanmalıdır. Bu risklerle ender olarak karşı karşıya kalırsa da sonuçları düzeltilemez olabilir.

- Sübvansede edilmiş sigortalar, hasar desteği sağlamanın bir yoludur ancak ahlaki risk ve ters seçim sorunları göz ardı edilmemelidir.

- Kontrol edilebilir riskleri sübvansede etmek yerine Japonya'da olduğu gibi üreticiye ücretsiz eğitimler verilerek üreticinin ödeyeceği primler düşürülebilir.

Devletler tarım sigortasının yaygınlaştırılması ile riski paylaşarak afet yardımlarının devlete yüklediği mali yükü azaltmayı amaçlamaktadırlar. Ancak, sağlıklı bir sigorta sisteminin oluşturulması ve sürdürülebilmesi için sigortacılık programlarına katılımın belirli bir düzeyin üzerine çıkması, bunun için de çiftçinin ödeyeceği primlerin düşük düzeyde tutulabilmesi gerekmektedir. Sigortaya ilgi gösteren çiftçiler genelde ticarileşmiş tarım işletmeleridir. Bu işletmeler, teknoloji

kullanmaya yatkın ve teknoloji için kaynak ayırabilen işletmeler olduklarından hastalık ve zararlı risklerini de belirli bir ölçüde denetim altında tutabilmektedirler. Oysa Türkiye gibi ortalama işletme genişliğinin 60 dekar olduğu, çiftçilerin çok büyük bir bölümünün küçük çiftçi olduğu bir ülkede primler yüksek düzeydeyken sigortacılığın yaygınlaştırılması büyük engellerle karşılaşmaktadır. Öte yandan sigorta acentelerinin de toplu bir zarar durumunda birçok çiftçiye tazminat ödeme zorunda kalması bu acentelere kaldıramayacakları bir yük yüklemektedir. Bu durum devlet desteklerinin azaltılması umuduyla başlatılan sigortacılık uygulamalarında devlet yardımını zorunlu kılmakta ve istenen amaç yine tam olarak gerçekleşmemektedir. Çözüm, yüksek katılım ve primlerin düşürülmesinden geçmektedir. Katılımı arttırmak amacıyla belirli devlet desteklerinden yararlanan çiftçilerin destekten yararlanabilmeleri için ürünlerini sigortalatma koşulu konması düşünülebilse de bunun etkisi Türkiye tarımının yapısal sorunları nedeniyle yine de sınırlı olacaktır. Bu nedenle sigortacılık faaliyetlerinin diğer yapısal dönüşüm önlemleri ile birlikte ele alınması gerekmektedir.

2013 Yılında Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından Kapsama Alınan Riskler, Ürünler ve Bölgeler ile Prim Desteği Oranlarına İlişkin Bakanlar Kurulu Kararı

Teminat Altına Alınacak Ürünler ve Riskler:

1.Bitkisel ürünler için dolu ana riski ile birlikte; fırtına, hortum, yangın, heyelan,

deprem, sel ve su baskını ek riskleri paket halinde; ayrıca, açık alanda yetiştirilen meyveler için bu risklere ilave olarak, isteğe bağlı olmak üzere, don riski; ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatları kapsamında; Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçilerin mevcut arazi ve ürün bilgileri dikkate alınarak, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat altına alınır.

2.Seralar için dolu ana riski ile birlikte; fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, taşıt çarpması, kar ve dolu ağırlığı ile sel ve su baskını ek riskleri paket halinde; ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatları kapsamında; Örtü Altı Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçilerin mevcut arazi, sera, işletme ve ürün bilgileri dikkate alınarak, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat altına alınır.

3.Veteriner Bilgi Sistemine (TÜRKVET) kayıtlı olan süt ve erkek besi sığırları ile mandalar için ölüm riski; ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatları kapsamında; mevcut tesis, işletme ve yetiştiricilik bilgileri dikkate alınarak, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat altına alınır.

4. Veteriner Bilgi Sistemine (TÜRKVET) kayıtlı olan koyun ve keçiler için koç ve tekeler için ölüm riski; ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatları kapsamında; mevcut tesis, işletme ve yetiştiricilik bilgileri dikkate alınarak, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat altına alınır.

5.Kapalı sistemde üretim yapılan, bio-güvenlik ve hijyen tedbirleri alınmış tesislerde yetiştirilen kümes hayvanları için ölüm riski; ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatları kapsamında; mevcut tesis, işletme ve kümes hayvanlarına ait

yetiştiricilik bilgileri dikkate alınarak, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat altına alınır.

6.Denizlerde ve iç sularda yetiştirilen su ürünleri için ölüm riski; ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatları kapsamında; Su Ürünleri Kayıt Sistemine kayıtlı olan işletmelerin mevcut tesis, işletme ve su ürünleri yetiştiricilik bilgileri dikkate alınarak, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat altına alınır.

7.Risk incelemesi sonucunda, Tarım Sigortaları Havuzu tarafından sigortalanması uygun görülmeyen ürün, işletme, tesis ve riskler sigorta edilmez.

8.Tarım Sigortaları Havuzu tarafından sigorta edilmeyen tesisler, işletmeler, ürünler ve riskler ile ilgili genel şartlar, teknik şartlar, tarife ve talimatlarla kapsam dışı bırakılmış haller ve kayıplar, 5363 sayılı Tarım Sigortaları Kanununun 17 nci maddesindeki uygulama yılında yer alan riskler arasında sayılmaz.

Prim Desteği:

1.Karar kapsamında belirlenen riskler için 2013 yılında, sigorta priminin % 50'si oranında prim desteği verilir.

2.Açık alanda yetiştirilen meyvelerde çiçeklenme evresinin don riski kapsamına alınması, risk maliyetindeki artışlar ve çiftçinin ödeyeceği prim de dikkate alınarak, verilen prim desteğine ilave olarak, sadece don riski primine 1/3 oranında ek prim desteği, Tarım Sigortaları Havuzuna bütçenin ilgili tertibinden aktarılarak karşılanır(Resmi Gazete, 2013).

KAYNAKLAR

ÇAĞLAYAN, T., T. DİNLER, 2002. "Tarım Sigortaları Konusunda 11-23 Kasım 2002 Tarihleri Arasında ABD, Meksika ve İspanya'da Yapılan İnceleme Gezisine İlişkin Türk Delegasyon Raporu", TSV, Ankara.

ÇETİN, B., 2007. Tarım Sigortaları, Uludağ Üniversitesi, Bursa, S.13-16.

FAO, 1989. Crop Insurance. FAO Agricultural Services Bulletin, No: 78, Rome. ISBN-92-5-102821-4.

JAIN, R. C. A., 2004. "Challenges in Implementing Agriculture insurance and Reinsurance in Developing Countries", The Journal, January-June, 14-23.

JRC, 2009. Risk Management and Agricultural Insurance Schemes in Europe.

KOYUNCU, İ. S., 2003. Türkiye Zorunlu Sigortalar ve Tarım Ürünlerinin Doğal Afet Zararlarına Karşı Himayesinde Zorunlu Sigortanın Uygulanabilirliği, Reasürör, Milli Reasürans T.A.Ş., Sayı 49, s. 22

TBMM, 2006. Tutanak Dergisi, 22 Haziran 2006, s. 6 3 4 - 6 3 5 .
<http://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c124/tbmm22124119.pdf> (Erişim Tarihi: 10.07.2012)

THE WORLD BANK, 2009. Insurance for the Poor Program, Public Intervention for Agricultural Insurance.

THE WORLD BANK, 2010. Government Support to Agricultural Insurance. Challenges and Options for developing Countries.

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/23.01.2013>. (Erişim Tarihi: 01.02.2013)

İTB Onur Üyesi Hayri Özmeriç: “Pamukta prim sisteminin babası, İzmir Ticaret Borsası’dır”

İzmir Ticaret Borsası Onur Üyesi Hayri Özmeriç ile İzmir Ticaret Borsası Pamuk Korbeyi'nin geçmişine uzanan bir söyleşi gerçekleştirdik. Hayri Bey, bu söyleşimizde çok önemli bilgi ve anılarını paylaştı. Hükümet tarafından dondurulan pamuk fiyatlarına Pamuk Korbeyi'ndeki bütünlük ile direnç gösterilmesini, prim sisteminde İzmir Ticaret Borsası'nın çalışmalarının önemini bütün ayrıntıları ile anlatan Özmeriç, İzmir Ticaret Borsası'nı prim sisteminin babası olarak adlandırdı. Geçmiş dönemde Pamuk Korbeyi'nin seçkin özellikleri, örf ve adetlerini, ajanlar arasındaki dayanışmayı, dönemin pamuk depolarını, bugün yapılmayan alivresatışları, avanslı işlemleri aktaran Özmeriç, genç meslektaşlarına da birbirinden değerli öğütler verdi. İlgili okuyacağınızı umuyoruz.

Hayri Bey, 1957 yılında başlayan İzmir Ticaret Borsası üyeliğinizi 48 yıl bilfiil sürdürdünüz. 1972 yılında başlayan meclis üyeliğinizi de yaptığınız meclis konuşmaları, katıldığınız komisyon ve çalışmalarla oldukça aktif olarak gerçekleştirdiniz. Yönetim Kurulu Üyeliği yaptınız, Onur Üyesi oldunuz. Değerli katkı ve hizmetlerinizi bu süreç içinde İzmir Ticaret Borsası camiasına sundunuz. Bilgi birikimi ve deneyiminizi gelecek nesillere aktarabilmek adına bugün gerçekleştirdiğimiz bu röportaj büyük değer taşıyor. Bize zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

Hayri Bey, gözüümüzde canlandıralım.

1957 yılında İzmir Ticaret Borsası'na üye olup pamuk korbeyine girdiniz. Bize biraz o yılların pamuk korbeyini anlatır mısınız? Düzeni, havası nasıldı? İlişkiler nasıldı? Kısaca bahseder misiniz? Pamuk ekonomisinin yönlendirmesinde İzmir Ticaret Borsası ve pamuk korbeyinin etkin olduğunu hatırladığımız önemli olaylardan örnek verir misiniz?

1957'de başladık. Sorunuz çerçevesinde hemen bizim nasibimizmiş demek ki şöyle bir olay gelişti fiyatlar ilk başladığı zaman mevsim ile beraber 480-490 kuruştaydı,

geçen günlerde 500- 520 derken durmak bilmedi, 600-620- 680 kuruş derken, 700-710 kuruşa dayandı. Hiç unutmam, Birleşik Sanayinin CEO'su Şevket Filibeli ayağa kalktı, korbeyin ortasında, hayli yüksek sesle “Hey Allah'ım, bu fiyatları da mı göreceğiz!!!”dediğinde heyecanın oldukça anormal yükseldiğini ruhumuzda hissetmiş olduk. Bu olay 18.Kasım.1957 Pazartesi günkü resmi gazetede "K/1110 sayılı kararda yazılı fiyatların üstündeki fiyatlarla 18.Kasım.1957 saat 9 dan itibaren borsalarda ve borsa dışında alım ve satımı

ve tescili yasaktır." ilan edilerek Ege pamuğunun 450 kuruş fiyatın üstünde alım satımı yasaklanmış, bir anlamda dondurulmuş oldu.

O günlerin kargaşasında cereyan eden hukuki bir durumu da tarihe not düşmek amacı ile burada not edelim. Karar Pazartesi ilan ediliyor, bir evvelki işlem günü cumartesi ve borsa öğleye kadar açık ve Korbey toplanıp işlemler 700 kuruş civarında yapılıyor. Bazı işlemlerde taraflar borsa alım satım beyannamesini imzalıyor ve fakat yarım gün olduğu ve borsa saat 13:00 de kapandığı için tescil işlemi Pazartesi sabahına bırakılıyor. Tebliğ Pazartesi sabah 09:00 dan itibaren "alım satım ve işlem yasaktır" dediği için Borsamız iki arada bir derede kalıyor. O günü takip eden toplantıda Yönetim Kurulu hatırladığım kadarı ile ancak durum tespiti yapar ve olayın hallini hukuki çözümlere bırakır anlamda "ellerinde her iki tarafın imzasını havi alım satım beyannamesi olanlara bu işlemlerini evvelki tarihte yapmış olduklarına dair bir BELGE verilebilir diye karar alıyor.

Dondurma kararı ile tabii ülkede büyük şok oldu, hatta o fiyatlardan çok daha yüksek fiyatlardan pamuk almış olan çok meşhur bir pamukçunun da müşkül duruma düştüğünü hayal meyal hatırlıyorum, ismi bende kalsın, ama böyle

büyük zorlu günler yaşandı. Tabii gün geçtikçe evvelden beri devam etmekte olan tahsil, tediye işlemleri pamuk satışlarının durmasıyla aksamaya başladı, akabinde mecburen pamuklar satılma durumuna geldi ve fiyatlar 450 değil 440-430-425 kuruşlara ve hatta daha aşağılara düştü ancak burada işaret etmek istediğim konu şu, topluluk bir bütünlük, ayrı bir direnç kaynağı oldu. O ilk sıkıntılı günler atlatıldıktan sonra pamuk fiyatları tekrardan yükselmeye başladı ve 450'nin üzerindeki fiyatları görmeye başladı. O zamanın Ticaret Gazetesi'nde günün pamuk fiyatları 10- 20 - 30 kuruş tabirleriyle ifade ediliyordu. Bugün pamuk borsası 45 kuruş dendiğinde bunun ifadesi İzmir Ticaret Borsası'nda 450 kuruş üstüne 45 kuruş ilave var. Neticede tekrar toplam fiyat 550 kuruşlara yükseldi, 110- 120 kuruş fiyatla ifade ediliyordu ama bunun aslı 120 kuruş dendiği zaman 450'nin üstüne 120 kuruş fark ödenmiş oluyor idi. Diyeceğim borsada toplu halde olmanın meydana getirdiği bir bütünlük, o bütünlük içerisinde direnç, dolayısı ile bu aşırı fiyat zorlamasına karşı Borsa'nın bir bütünlük göstermesi oldu. Fiyatların bu şekilde fevkalade düşük, 450 kuruş olarak tespit edilmesinin baş aktörü yeni yeni kalkınmaya başlayan tekstil sektörü idi çünkü tekstil sektörü Ankara nezdinde

büyük güce sahipti, pamuk fiyatları gidiyor, eridik bittik mahvolduk, eridik bittik, demeleri üzerine, Ankara bu kararı almıştı ama neticede korbeydeki dirençle bir ölçüde düzeltilmiş oldu o aşırı fiyat dalgalanması.

Tekstil sektörünün o dönemlerde Ankara'daki etkisinden bahsettiniz. Peki, ben size şöyle bir soru yöneltmek istiyorum. Türkiye'deki pamuk ekonomisinin yönlendirilmesinde İzmir Ticaret Borsası'nın ve pamuk korbeyinin gücü var mıydı, örnek verebilir misiniz?

Tabii ki, hatıralarıma göre bunlardan en önemlisi 1973-74 senesinde pamuk destekleme alım fiyatları, dünya rayicinden çok yukarıda fiyatlar ile tespit edilmiş idi. Tam fiyatları hatırlamıyorum ama örneğin diyelim ki dünya fiyatları ancak 6 lira seviyesinde olursa borsa çalışacak, ama destekleme alım fiyatları 8 lira olarak tespit edildi. 8 liradan kooperatifler destekleme mübayaası yapıyor. Haliyle ihracat çalışmadı. İhracat çalışmayınca pamuk akımı borsaya gelemeydi. Çünkü 8 lira ödeyecek seviye yoktu. Ancak kooperatif teslim etmekte büyük izdiham olduğu için, bir takım bazı pamuk partileri borsada işlem görüyordu. Bu tıkanıklık, 73-74 senesinde kooperatiflerde büyük pamuk stoklarının oluşmasına sebep oldu. Ve yanlış hatırlamıyorsam sadece TARIŞ'te seneden seneye 100 bin ton devretti ve o 73-74 senesinde yükselen fiyatların bir sonraki 74-75 sezonunda fevkalade düşmesiyle piyasa iyice tıkanırdı. Bu piyasanın tıkanması karşısında bir çözüm bulma konusunda İzmir Ticaret Borsası hakikaten çok etkin bir çalışma yaptı. Kendi çabaları ile Mersin, Antalya ihracatçı birliklerini, borsaları toplayarak Ankara nezdinde teşebbüste bulundu ve İzmir'de bir panel düzenlendi. Bu panele İzmir Ticaret Borsası'nın tutumunun ciddiyetini dikkate alan Ankara, bakanlık üst düzey yetkilileri ile katıldı. Borsamız adına panelist olarak panelde ben görev aldım. Grafiklerle izleyicilerin bilgisine sunduğum verilerle o mevsimin yüksek fiyatları ile satılmayıp seneye devredilen 100 bin ton stoktan devletin yaklaşık 80 Milyon dolar zarar ettiğini elle tutulur gözler görülür ciddi verilere dayanarak vurguladım. Hakikaten o tarihteki Türkiye çapında oluşan pamuk probleminin çözümünde etkin bir rol oynadı İzmir Ticaret Borsası. Problem bütün gerçekliği ile Ankara yetkililerinin gözlerinin önüne serilmiş

oldu. Takip eden yıllarda destekleme alım fiyatları ile piyasa fiyatları arasında büyük fark olduğunda iç tüketimden fazla olan pamuğun ihracatını temin için ihracatta vergi iadesi sistemi ile aradaki fark giderilmeye çalışıldı.

Burada bir başlık açmak istiyorum: Borsamızın pamukta destekleme alımları yerine prim sistemine geçilmesi konusundaki çalışmaları.

Bundan başka böyle ileriki seviyelerde Türkiye pamuk ekonomisinde etkin olan çalışmalardan bir tanesi de bizim pamuk korbeyindeki arkadaşların fikir teatileri, düşünceleri ile oluşan bir çalışma oldu. Borsa yönetiminin de buna büyük destek vermesiyle tabii ki. Gayet iyi hatırlarım, bizim pamuk korbeyimize devamlı iştirak eden arkadaşlarımızdan Vedat Çiftçi'nin çok yardımcı olmuştur. Çünkü; Vedat arkadaşımız aynı zamanda Adalet Partisi Aydın İl Başkanı idi. İsmet Sezgin de Aydınlı. Gerek İsmet Sezgin gerek Vedat aracılığı ile Süleyman Demirel'den randevu aldık. Amacımız da şu idi. Bu zamana kadar pamuk desteklemeleri devletin kooperatifler vasıtasıyla direkt mübaya sistemi ile köylüden pamuk alması suretiyle destekleme yapılıyor idi. Yani diyelim ki destekleme fiyatı 8 lira tespit ediliyor, 8 liradan devlet üreticiden pamuk alıyor ve bu da zaman zaman büyük tıkanıklığı sebep olabiliyordu. Ben özür dileyerek şunu ifade edeceğim, Amerika'da bu konuda ihtisas yapmış olmam, bir takım bilgilere rahatlıkla ulaşabilmem dolayısıyla,

Amerika'da bu işin nasıl yürütüldüğünü biliyor idim. Bunu arkadaşlarıma naklediyordum. Bu sistemin daha iyi olacağını diğer bir ifade ile devletin destekleme fiyatıyla pamuğu satın alacağına üreticiye prim vermesi suretiyle bu işlemi, destekleme görevini, yerine getirmesinin daha iyi olacağına inanıyordum. İşin esası şöyle oluyor idi devlet yine üreticinin ürettiği pamuğun kilosundan cebine kaç kuruş girmesini istiyor, örneğin 8 lira. Devlet diyor ki ben 8 lira fiyatı garanti ediyorum, bu 8 liradan ben senin elinden pamuğu alırım demek değil. .8 lira cebine gireceğini garanti ediyorum sen tarlanı kirala, ek, biç, sula, gübrele, topla, bileceğin devlet 8 lira ile arkanda. Bunu ürettin, pamuğu sattın, ben satarken pamuğu bütün borsaları fiyatları takip ederim, o mevsim üretici pamuğunu kaçtan elden çıkarmış. Bütün borsalarda kayıtlar var ve onlara göre devlet olarak vaziyeti mevsim sonunda bulurum. Üretici 760 kuruştan satmış pamuğunu, ben kaçta devlet olarak garanti etmişim, 8 lira, al 40 kuruş. Yahut da mevsim sonunda bakalım üretici kaçtan satmış bütün üreticinin ağırlıklı ortalaması olarak, 815 kuruş, o zaman benim garanti ettiğim fiyattan 15 kuruş fazladan satmış, bu da demek oluyor ki devletten yardıma ihtiyacı yok, ama bu arada diyelim ki Ahmet efendi 760 kuruşa pamuğunu satmıştır, Musa efendi daha dikkatli davranarak 825 kuruşa satmıştır, ikisinin vasatı diyelim 815 kuruşa geldi biri 760 kuruşa sattı ama prim alamayacak

o zaman devletin felsefesi şu: Ahmet Musa gibi gözünü açıp iyi değerlendirseydi. Yani bu sistemde üreticinin de bunu pazarlarken dikkatli, hesaplı, ekonomik davranmasını teşvik ediyor. Bunlar benim ezberimde hatim etmişim adeta. Süleyman Demirel'den randevu aldık. Hatta tarih de 7 Ekim 1992'de bütün Türk vatandaşlarının bildiği kitaplarıyla dolu odasına bizi kabul etti. Beraberimizde de o zamanın Adalet Partisi milletvekillerinden Nahit Menteşe, Mehmet Ensari, Tunç Bilge vardı ve Devlet Planlama Müsteşarı Cevdat Aysun vardı. Ben konuyu izah ettim ve Demirel hemen konuyu kavradı. Dedim ki, sayın başbakanım şimdi bizim Türkiye'nin bu mevsim üretimi 1 milyon 425 bin ton. Şayet siz pamuğu 8 liradan alıyorsanız bunun için hazinenin 12 trilyon lira finansman bulması lazım halbuki primi garanti etseniz, yani 8 liraya göre primi garanti etseniz deseniz ki fiyatlar fevkalade düştü, yöneticiye 3 lira prim ödemek durumunda kaldınız, o zaman, 3 lira primin size yükleyeceği mali külfet 4 trilyon lira. Demirel bunu duyunca "Allah" dedi, çünkü zaten yeterince finansman bakımından zorluk çekiliyor. 12-13 trilyon nerede 4 trilyon nerede Hemen ilgili birime telefon etti, ben size bir heyet gönderiyorum bunlar fiyat destekleme konusunda, sistem konusunda, lütfen onlarla ilgilenin dedi ve biz hemen İsmet Sezgin'in, Hikmet Tesci'nin de refakatıyla bu işleri idare eden şimdiki Devlet Planlanmaya gittik, uzun uzun anlattık. Birkaç yıl sonra özel olarak aldığım bir haber kadarıyla, bu destekleme politikası devlet çapında çok önemli bulundu. Bunun tatbikatı ondan sonra başbakanlığı alan hanıma, Tansu Çiller'e kısmet oldu, Demirel'in de dostu olan bir yakınımıza, Demirel "Ah, demiş, o sistemi siz getirecektiniz, ben yapacaktım, ama olmadı Tansu Hanım aldı o işi" diye bir serzenişte de bulunduğu ifade ettiler. Demek isterim ki bu borsamızın gayretleriyle oluştu. Kendini bilmek gibi irfan olmaz, derler bu pirim sisteminin oluşumunda Borsamızın ısrarlı ve ciddi çalışmaları ile hasbelkader benim de çorbada tuzum bulunması itibarıyla gerçekleşti. Neden çorbada tuzum diyorum, İstanbul'da tekstil konfeksiyon sanayicileri, ihracatçılar birliğinin desteğini almak için İstanbul'a gittim, Halit Narin'in de katıldığı toplantıda onlara Swiss otelde brifing verdim. Olayı anlattım, siz de bize yardımcı olun Ankara nezdinde, kabul

ettirelim bu sistemi, büyük bir yardım olacak, büyük bir tatbikat kolaylığı olacak diye anlattım. Enteresan olan; o toplantıda söz alan bir tekstilci “Efendim, biz devletin işine karışmayalım, devlet kaç liradan almak istiyorsa alsın, sonra elinde biriken stoklardan dünya fiyatı ile bize versin” diyordu. Bu kabil bir tatbikatın evvela pamuğu devletleştireceğinin, sonra da tekstilcinin devlet stoklarından ihtiyacını karşılamak durumunda kalacağını idraki içinde değildi. Borsamız prim sisteminde ısrarını devam ettirdi. Neticede Borsamız bunu yapmakla, ben de tarihe bunu anlatarak, kayda geçirerek üzerimden bir mesuliyeti daha atmış oluyorum. Netice olarak ısrarla belirtirim ki; Prim sisteminin babası İzmir Ticaret Borsası’dır.

Bu röportajımızın önemini daha da arttırdı bu açıklamalarınız Hayri Bey. Pamuk korbeyinde son yıllarda işlem hacminde düşüş yaşıyor. Nedenlerini ve çıkış noktalarını bir önceki dergimizde bizimle paylaşmıştınız. Bu görüşmemizde bizlere korbeyin geçmişine ait seçkin özelliklerini, örf ve teamüllerini anlatır mısınız?

Ege Bölgesi pamuk arz ve talebinin tamamen Borsamız salonlarında oluştuğu, 1980’li yıllara kadar korbey örf ve teamülü borsa işlemlerinde çok cüzi istisnalar haricinde gerçekten tartışmasız uygulanıyordu. Bugün artık hafızalarda yaşayan uygulamalardan bazılarını özetle değinmekte yarar var. Geçmiş yılların takdirle hatırladığımız borsamızın en önemli özelliği; pamuk işlemlerinin mutlaka öğlen saatlerindeki borsa korbeyinde yapılması idi. Pamuk ticareti ile ilgili bütün borsa ajan ve simsarları, tüccarlar, ihracatçılar ve o gün İzmir’de olan taşra tüccar ve çırçırıcıları öğleyin saat 12.00 den itibaren pamuk salonunda toplanırdı. O gün pamuk alıp/satmak konusunda her hangi bir işlevi olmasa dahi pamuk salonuna gelmek o günün adeta olmazsa olmaz işlerinden birisi olarak kabul edilirdi. 12.20 de salonun başlangıç zili ile satıcı veya alıcı ajanlarının yüksek sesli teklifleri başlar ve 12.30 a kadar alım/satım işlemleri devam ederdi. Bu 10 dakika içinde neticelendirilemeyen alım satımlar, özellikle düşük kalitelere ait alım satımlar korbeyde edinilen izlenimler ışığında salonda devam ederdi.

Korbeydeki yüksek sesli alım satım teklifleri, işlerin yoğun olduğu günlerde korbeyin yabancıları olanlara oldukça

karışık, kimin ne söylediği anlaşılmasayan bir ortam gibi gelirdi ama işlerin içinde olanlar kimin ne söylediğini takip eder ve yüzlerdeki ifadelerden anlam çıkarırdı. Fiyatların çok tazyik altında olduğu günlerde, korbey saatinin hemen sonrasında yapılan alım satımda o günü fiyatından değişik bir seviyede özel şartlı işlem yapıldığı olurdu. Bu fiyatı piyasaya kabul ettirmek isteyen taraf bağıarak şu fiyattan aldım veya sattım diyerek piyasayı istediği doğrultuda yönlendirmeye çalışır ama çevre onu piyasa harici fiyatın oluşmasına neden olan özel şartı (ödeme koşulları, teslim günü vs) zorlar ve bunu açıklatırdı.

Salon yönetmeliği gereği her gün “Kapanış Fiyatları Tespit Komisyonu” salonun dağılmasına yakın 13.30 da toplanarak o günün bütün işlemlerini dikkate alarak kapanış fiyatlarını tespit ederdi. Bu heyet salonun aktif iş yapan unsurlarından (Ajan, simsar, çırçırıcı, ihracatçı) oluşurdu. Bazı ahvalde komisyon üyelerinden biri kendi isteği doğrultusunda fiyat belirlenmesini istediğinde ve bunda ısrar ettiğinde, bunu kabul etmeyen diğer bir üye “Madem ki dediğin fiyat günün fiyatı, yaz benden bir kamyon!” deyip önünü kestğine fiilen şahit olmuşumdur.

Korbey oturumu sırasında üyeler “yaz” diyerek işlemi teyit ediyor, bu şekilde yaptığı teyidin bağlayıcılığı nasıl işliyordu peki?

İzmir Borsasının geçmişte kalan yıllarda “pamuk borsası” olarak anılmasında pamuk işlemlerindeki ciddiyetin ve hassasiyetin çok önemli payı olmuştur. Korbey sırasında karşılıklı sesli açık-çağrı ile yapılan alış veya satış anlaşmasının korbey dağıldıktan sonra yazılı kontrata dönüştürüleceğinden kimsenin şüphesi olmazdı. Bir anlamda korbey sırasında sarf edilen her söz imzalı belge niteliğinde hüküm ifade etmekteydi. Korbey içinde “Yaz!” kelimesi ile oluşan sözlü anlaşmalar yazılılar kadar kesin hüküm ifade ederdi.

Bu disipline bir örnek olarak fiilen yaşanan bir olayı burada dile getirmek isterim. Evvela şunu belirteyim ki; fiyatlar yüksek sesle ifade edilirken TL hanesi atılır sadece kuruş rakamları ifade edilirdi. Fiyatların 5.60 TL olduğu günde sadece 60 Kuruş alış veya satış teklifi olarak anons edilirdi. Diğer bir husus korbeyde genelde pamuk konuşulmakla beraber ara sıra

susam alış/satış teklifleri de olabilirdi. Günlerden bir gün, pamuk işlerinin aktif olduğu günde Şarl Benveniste (Şarlo) 5.40 kuruştan pamuk almak istiyor satıcılar da 5.60 dan aşağı inmiyor idi. Tabii karşılıklı teklifler 60 Krş veya 40 kuruş olarak yapılıyordu. Bu gürültü patırdı arasında rahmetli Süleyman Çerçioğlu 10 ton susamı 4.40 TL den ve yüksek sesle 40 Kuruş olarak Mehmet Pınar’a teklif etti. Mehmet Pınar bu teklifi kabul etmedi ve aynı anda Şarlo, Süleyman Çerçioğlu’na “Yaz bana!” diyerek Çerçioğlu’nun 40 kuruş anons ettiği aslında 440 kuruş susam teklifini kabul ve teyid etti. Yanında oturanlar Şarlo’nun yanlışlıkla Çerçioğlu’nun pamuk sattığını zannederek yaz dediğini ve yanlışlıkla pamuk yerine susam aldığını Şarlo’ya ikaz ettiler. Şarlo daha önceki Çerçioğlu ile Mehmet Pınar’ın konuşmasını takip etmediği için yanlışlıkla “Yaz bana!” dediğini söylemesine rağmen işlem kesinleşmiş ve Şarlo hiç işi olmadığı halde 10 ton susamı resmen ve fiilen almış oldu.

Dışarıda başlayan bir işlemin korbeyde sonuçlanması nasıl sağlanıyordu?

Korbey saatinden sonra veya o günün ertesindeki sabah saatlerinde nadiren de olsa acilen pamuk almak zorunda kalınan durumlar olabilmekteydi. Tekstil fabrikasının acil ihtiyacı veya ihracat yüklemesindeki noksanlığın tamamlanarak gemiye yükleme gibi ani oluşan durumlar sebebi ile örneğin. Bu gibi sebeplerle acil durumda olan alıcı ajanı İzmir’deki depolarda hemen teslim alabileceği pamuğu olan satıcı ajanı ile temasa geçer. İlk gelecek korbeyde fiyatı tespit edilmek üzere pamuk satacak olan satıcı ajandan emaneten acil ihtiyacını karşılar ve takip eden ilk korbeyde oluşan fiyat üzerinden alım satım işlemi gerçekleştirilirdi. Hatırladığımız kadarı ile gerek satıcı, gerek alıcı ajanlar korbey saati haricinde kesin fiyatlı işlem yapmaz diğer bir ifade ile korbey haricinde (alıcı veya satıcı) fiyat kesemezdi. Biraz önce ifade ettiğimiz gibi ilk korbeyde işlem fiyatı belirlenirdi.

Korbey çok önemli bir işlevi yerine getiriyordu. Peki, ajan ve komisyoncular bu önemli işlevdeki rollerini nasıl yerine getiriyordu? Bu misyonu taşımak oldukça güç olmalı.

Borsamız pamuk korbeyinin bu derecede önemli işlevi olması, neticede üyelere de ciddi boyutlarda bir takım

yükümlülükler getiriyor, korbeyin bu kişiliği ile uyumlu davranış içinde olma sorumluluğu yüklüyordu. Komisyoncu, ajan ve simsarlar teslim, tesellüm, kalite kontrolü, balyaların tek tek çekilmesi, fatura tanzimi, tahsil ve tediye işlerinde tam bir sorumluluk ve yetki içinde hareket ederler, bu kabil işlerle mal sahibinin ilgilenmesi düşünülemez ve hatta yadırganırdı.

Her ne kadar eşyanın tabiatı gereği üyeler arasında doğal rekabet koşulları hüküm sürmekte ise de özellikle ajanlar arasında korbeyin ciddi havası paralelinde samimi bir dayanışma mevcuttu. Ajan ile müşterisi arasında her hangi bir anlaşmazlık olduğunda ajan arkadaşlar devreye girer el birliği ile anlaşmazlığa çözüm aranır ve tarafların anlaşmasına gayret sarf edilirdi.

Pamuğun kalitesi konusunda itilaf olduğunda ne oluyordu?

Yapılan işlemde taraflar teslim edilen pamuğun kalitesi konusunda ihtilafa düştüklerinde problemin halli için ilk müracaat edilen çözüm tarzı iki ajan arkadaştan oluşan dostane hakem heyeti olurdu. Daha büyük vakalarda da Borsa Hakemliğine müracaat edilirdi. Bu konuda hoş bir anımı aktarmak isterim. Pamuk satan bir arkadaşım ile alıcı tekstil fabrikası arasında çekle ödemededen mütevellit bir anlaşmazlık çıkmıştı. Tekstilci benim hakem olmamı istediğinde, karşı tarafın, aile dostum arkadaşım olduğumu, kararımı kendisinin aleyhine olduğu takdirde benim arkadaşımı tuttuğumu, karara şüphe ile bakmasının muhtemel olduğunu söyleyerek beni mazur görmesini istedim. Devam eden ısrarı karşısında kabul ettim. Neticede aynı zamanda aile dostu olan arkadaşım haksızdı, karar tekstilci lehinde oldu, ama bir müddet de olsa arkadaşım ile ilişkim soğuk devam etti.

Sistemi anlatmaya dönecek olursak, tüccar, çırçırıcı, ihracatçı ve ajan ilişkileri münhasırlık esasına göre yürütülürdü. Diğer bir ifade ile teamülen iplik fabrikası veya ihracatçı bir tek ajan ile pamuk alım çalışmalarını sürdürür, birden fazla ajanla çalışmak adeta düşünülemezdi. Münhasırlık durumu çırçırıcı ile ajan ilişkileri için de aynen uygulanıyordu. Teamülün bu sisteme göre oluşması borsa ajanlarını işlemlerinde fevkalade hassas ve dikkatli olmaya zorlamaktaydı. Bilindiği gibi borsa işlemleri gayet şeffaf ve nettir, yapılan bir yanlış değerlendirme ve hatalı

işlem gayet net bir şekilde ortaya çıkar ve tekrarı halinde ajanın müşterisini kaybetmesine sebep olur. Diğer bir ifade ile borsa ajanı temsil ettiği firmanın menfaatlerini elinden geldiğince ve var gücü ile koruyup kollamak sorumluluğu içinde işleri yürütür. Borsamızda isim yapmış ajanların başarısı bu sorumluluğu yürütmedeki başarısı ile paralel gelişmiştir.

Korbeyde ajan ve tüccarlar arasında büyük bir dayanışma olduğundan bahsettiniz. Bu dayanışmayı örneklerle anlatır mısınız?

Evet, bu dayanışma konusunda ben tabii kendimiz ile ilgili olan olayları derinliğiyle bildiğim için kendimizle ilgili olan ama bizim başımızdan geçen gerçekten de tipik olan olayı anlatmış olacağım bu dayanışma konusunda.

1962/63 mevsimi ihracatçılar Avrupalı ithalatçılardan getirdikleri prefinansmanları ince eleyip sık dokumadan İzmir Borsasında ajanlar vasıtası ile Ekim/Kasım aylarında teslim edilmek üzere on binlerce ton pamuğun yarı bedelini avans olarak Ege çırçırıcılara borsa komisyoncu ve ajanları kefaleti ile yaz ayları boyunca dağıtmış idiler. Borsada aktif olan bütün komisyoncu ve ajanlar gibi firmamız da (Şarmer Tarım Ürünleri Kom. Şti.) genel akıma uyararak bu işlerin içinde kendini buldu.

Prefinansmandan oluşan bol parayı hesapsız kullanan Ege Bölgesindeki birçok çırçırıcı ödeme vadesi geldiğinde mali müzayakaya düştü ve bazıları bir gecede ortadan kayboldu. Bunlardan birisi de aldığı avanslara kefil olduğumuz çırçır fabrikası idi. Bir gecede bütün malımı mülkünü hısm akrabasına transfer ettikten sonra ortadan yok oldu. Neticede çırçır fabrikasından 615.118 Lira batak alacağımıza karşılık bu çırçırıcı nam ve hesabına yaz aylarında alınan pamuk avansından dolayı sekiz firmaya 450.000 kefalet borcu ile karşı karşıya kaldık. Aynı durumda kalan meslektaşlarımız çaresizlikle ortada gözükmeyen biz var gücümüzle çözüm üretmeye koyulduk. Elimizde kalan 150.000 nakitten başka çözüm için kullanacağımız hiçbir varlığımız yoktu. Kısaca Halit'in ve benim bir dikili ağacımız bile yoktu. Kefaletimizden başka gerek kendi müşterilerimize gerekse diğer şahıslara hiçbir borcumuz yoktu. Her gün korbeye iştirak ediyor ve kefaletten doğan borçlarımızı vade verildiği takdirde

ödeyeceğimizi garanti ediyorduk. Yapılan müzakerelerde vade verme yerine olayın bir çırpıda kesin çözülmesi yolu seçildi. Neticede; batan firmanın defterleri üzerinde yapılan tespiti delail ile belirlenmiş 615.118 liralık alacağımızın tamamını devredip kasamızdaki 150.000 lirayı nakden ve defaten vermek sureti ile alacaklarımızla konkordato yolu ile anlaşmaya vardık.

Bu anlaşma müzakereleri ve hukuki işlemler takip edilirken müşterilerimizden Transtürk A.Ş. firmasının 200 ton Std 2. ihracat işi çıktı. Bize güveni sarsılmamış olan Transtürk'ün bu ihracatını gerçekleştirmek üzere korbeyde pamuk mubayaasına başladık. Kefil olduğumuz sekiz firmadan biri de Birleşik Sanayi ve Ticaret A.Ş. idi. İşlemleri devam eden anlaşmamız hukuken henüz sona ermemiş ve Birleşik Sanayi A.Ş.'ye kefaletten doğan 100.000 liralık borcumuz icra dosyasında ayakta durmakta idi. İşte olayın en can alıcı noktası bu safhada oldu. Birleşik Sanayi'nin CEO'su rahmetli Sabahattin Suvari, korbeyde alışılmışın dışında ajanı yerine kendisi bizzat ve herkesin duyacağı bir sesle: "Şarmer Standard 2 alıyormuşsun. Bizim depodan da gel bak" teklifinde bulundu. Halbuki Birleşik Sanayi'nin böyle ihracat mevsimi henüz devam ederken dahilen pamuk satması vaki değildi. Korbeyde konuşulacak ise ajanı konuşur idi. Bütün korbeyin şahit olduğu ve Sabahattin Abinin bizzat yüksek sesle yaptığı bu teklifin anlamı:

•Birleşik Sanayi 100.000 Liralık senedi icrada beklemekte olmasına rağmen belki birkaç yüz bin lira tutacak pamukları Şarmer'e teslim edecek,

•Şarmer beğendiği pamukları alıp kendi deposuna nakledecek, orada çekip teslim alacak ve bilahare Birleşik Sanayi'nin çıkaracağı faturayı ödeyecek,

Korbey platformunda borsanın en büyüklerinden olan bir firma tarafından açıkça ifade edilen bu itimat içine düştüğümüz bu badireden kurtulma çalışmalarımızda gücümüze güç kattı.

Batak borçlu nezdindeki delil tespiti ile tasdikli 615.118 Liralık alacağımızın tamamını ve 150.000 lira nakdimizi gözümüzü kırpmadan bütün alacaklarımızın tam ittifakı ile devredip İzmir Ticaret Borsasında ve korbeyde bize gösterilen güvene layık olmaya uzun yıllar boyu çalışarak devam ettik.

Elli yıl sonra bugün dönüp o günlere

baktığımızda, şerefli bir gelecek için bütün varlığımızı gözümüzü kırpmadan verdiğimizizi hatırladığımızda gururlanıyoruz. Çünkü bu olaylardan sonraki yıllarda İzmir pamuk ticareti topluluğu ortağım Halit Şarlak'ı İzmir Ticaret Odası Başkanlığı, Ege Bölgesi Tekstil Hammaddeleri İhracatçılar Birliği Başkanlığı, Ege İhracatçılar Birlikleri Başkanlar Kurulu Başkanlığı, beni de yıllar boyu İzmir Ticaret Borsası Meclis ve Yönetim Kurulu üyeliği ve en nihayet İzmir Ticaret Borsası Onur Üyeliği ile ödüllendirdi. Bunlardan büyük mükafat olamazdı.

Şimdi soracaksınız, hileli işlemlerle bir gecede bütün varlığını kaçırıp fabrika sahibinin sonu nasıl gelişti, kaçırıldığı mal mülk kendine yar oldu mu??? Onca mal mülkün yar olup olmadığını bilemiyorum amma asıl duyduğum ilçe hapishanesinde kara kara düşünüyor olduğu idi. Gençlere bundan güzel emsal olmaz. Doğruluk ve dürüstlük şeref ve itibar getirmiş, hile, desise ve haysiyetsizlik hapishanenin karalıklarında sonuçlanmıştır.

Ajanlar arasındaki dayanışmaya gelince fiilen yaşadığımız ikinci bir olayı anlatmak isterim.

Özellikle Korbey liderlerinden, gelmiş geçmiş en büyüklerinden Borsa Ajansı Zeki Güdüm'ün ajanlar arası dayanışmada gösterdiği ilgiye temas etmeden geçmek haksızlık olacaktır. Aslında ajanlar topluluğu gibi her toplulukta rekabet unsuru olağandır ve bizim de Zeki Abi ile koyu bir rekabetimiz var idi. Zeki Abi bütün Söke çırçırcılarını etrafına toplamış Söke pamuğunun tek satıcısı idi. 1957 de biz Sökeye girdik ve üç çırçır fabrikası bize bağlanmış idi, dolayısı ile rekabetimiz oldukça güçlü idi.

Biraz evvel bahsettiğimiz zor dönemde bu çırçırcılardan biri endişe ile bizden ayrılarak Zeki Güdüm'e gitmiş ve 100.000.- Liralık borcunu ödememekte ısrar ediyor, biz de hepten çıkmaza giriyor idik. Zeki Güdüm bir gün Halit Şarlak'ı yazıhanesine davet etti, "Halit, X çırçırcıdan den /// 100.000.- Lira alacağımız varmış, duydum. Git Barki'den (Pamuk yağı fabrikası) talimat verdim o X çırçırcının pamuk çekirdeği hesabından 100.000.- TL size ödeyecek." O gün o parayı bayram sevinci ile aldık. Bu yarı batacak paranın en büyük rakibimizin böylesine yardımı ile kurtulması bize can suyu olmuş idi. Karşıdan epey karmaşık görünen İzmir

Ticaret Borsasının Pamuk Korbeyi böylesine çok asil hareketlere sahne olmuştur. Dolayısıyla ajanlar arasında böyle dayanışma vardı rakibimiz olmasına rağmen, bu da aklımızda yer edinen, gençlere nasihat olarak iletteceğimiz bir olaydır.

Hayri bey, bugünlerde avanslı işlem olmadığını biliyoruz korbeyde. Bugün olmayıp eskiden yapılan başka alışveriş sistemleri var mı korbeyde ?

Evet vardı, dediğiniz doğru. Artık o avanslı işlemler tarihe karıştı. Bir de 1960'lı yıllarda hatta daha da evvelki yıllarda büyük miktarlarda olan alivre işlemler vardı. Alivre işlem, korbeye ayrı bir hava canlılık , bütünlük getiriyordu. Kelime Fransızca'dan gelen bir kelimedir, alivre, teslim edilmek üzere, livre göndermek üzere anlamında. Olay şöyle gerçekleşiyor. Vakit diyelim ki temmuz, ağustos. İplik fabrikasının ekim kasım gibi pamuğa ihtiyacı olacak, takvime göre bugünden o pamuğu bağlamak istiyor, ekim kasım ayında teslim edilmek üzere. Bu işleme alivre denirdi. Temmuz ayında fiyatını biçiyorsun, örneğin 500 kuruş. Satış şartlarınıza göre ekimde veya kasımda pamuğu teslim edip, parasını alıyorsunuz. Fiyatı aylar öncesinde, kesinleşiyor, sabit oluyor. O zamanlarda oldukça yoğun bu işler. Bazıları direkt ihtiyaç için oluyordu bazıları ise ileriye dönük fiyat spekülasyonu şeklinde oluyordu. Şimdi ben 500 kuruştan kasım teslimi 10 ton pamuk alıyorum,

aradan geçiyor 15 gün, kasım teslimi pamuklar 510 kuruş olmuş, 510 kuruş iyi ben 500 kuruşa almıştım, 510 kuruştan satıyorum 10 kuruş kar ediyorum, ne oluyor bu, ben başka birinden aldığımı size satıyorum, siz alıyorsunuz öbürüne satıyorsunuz, böyle bir takım işlemler olup duruyordu Borsada. Hatta bu işlemlerin bazılarının sonunda kim kimden almış, kim nereye gitmiş o faturaları dolaştırmak da bazı arkadaşlarımızın ayrı bir ihtisası oluyordu. Bunun korbey çalışmaları olarak borsa çalışmalarına önemli yardımı şu, yaz aylarından yapılmaya başlanan bağlantılar hasat aylarına doğru devam ediyordu. Dolayısı ile yaz aylarında yapılmış bir satış işlemi ile ilgili olarak çırçır fabrikası diyelim temmuz ayında ekim teslimli satmıştı, ekim ayında pamuğu size gönderiyor, hem temmuz ayında bir ilişkiniz oluyor, ekim ayında pamuğu size gönderecektir, siz de alivre aldığımız bu pamuğu aylar önce alivre sattığımız alıcıya teslim edeceksiniz, tekrar bir ilişki doğuyor. Dolayısıyla EGE bölgesindeki çırçır fabrikalarıyla korbey yani İzmir pamuk ortamı arasında ilişki devam edip geliyor. Şimdi bu alivre işlem olmadığı için süreç tamamen sıfır olarak kalıyor.

Birazda 1960lı yılların pamuk depoları hakkında konuşalım isterseniz Hayri Bey? Depolardaki çalışma sistemi nasıldı?

O yıllarda pamuk depoları gerçekten de bugünkü şartlarla tahayyül edilemeyecek

vaziyette idi ve şehir merkezinin muhtelif noktalarına dağılmış idi. Şimdi otomobille girmeye zorlandığımız yerlere kamyon kamyon pamuk giriyor idi. Peki buralar nereleri idi. Hemen aklıma gelen Baş Durak mıntıkasında, Şadırvan vardır onun bir tarafında Turgutlu Ardiyesi, öbür tarafında Şaraphane var idi. Halbuki şarap marap yok, eskiden şaraphaneymiş, şaraplar yapırmış belki, şimdi geniş bir bina, onun içerisine konulurdu. Öbür tarafında Deve Damı, Zeki Güdüm oraya koyardı, nerden bu Deve Damı, eskiden kervanlar develer gelir burada konaklanmış, deve damı kalmış adı. Şadırvanın karşı tarafında köşeye düşen bir yerdi Turgutlu ardiyesi, şimdi yıkılan eski taş bina yerine betonarme Turgutlu İşhanı oldu. Daha enteresanı mesela Kemeraltı Camisi'nin karşısında şimdi muhallebici dükkanı vardır onun yanında bir han vardır, onun orası eskiden Hacı Fadıl Ardiyesiydi. Onun yan tarafındaki sokağın içerisinde Palamutçu deposu Direkli Mengene ve böyle şehrin içersine dağılmış depolar vardı. Hala hayret ederim, o depolar tabi pamuk deposu şeklinde değil, şöyle yan yana büyücek odalar , o odaların içersine nasıl o pamuklar konurdu, özellikle Turgutlu ardiyesi öyle bir ardiyeydi. Yalnız önemli olan, mesela 10 bin balya pamuk işleyen bir firma oralara pamuğu koyardı, alır, verir, gelir gider, gelir, sene sonunda balya hesapları milim şaşmaz denk tutar yani bir balya orada kaybolmaz

bir balya Ahmet'in malı Mehmet'e Mehmet'in malı Ahmet'e gitmezdi. O kadar da ustaydı hamallar mesela şimdi Merkez Bankası'nın karşısından, vilayet binalarının arkalarında içeri giden yollarda Direkli Mengene, Palamutçu Deposu, Bankaaltı, Kançıban Hanı vs vs hep böyle taş duvar depolar vardı. O taş duvar depolara bu pamukları koyardık, o depolarda barınırdı ve hiçbir şey de olmazdı.

Fiziki koşullar nasıldı? Hiç enteresan bir olay hatırlıyor musunuz?

Fiziki koşullar yani bugünün anlayışı içerisinde pamuk deposu olacak yerler değildi. Yalnız pamuk deposu gibi olabilen, bir nebze geniş olan zemin kat binalar o zamanın pamuk depoları idi. Umumi Mağazalar Alsancakta havagazi fabrikasının arkasında. Orada o depoda olan olay, hala çok enteresandır hafızamda yaşar. Orada pamuklar istif edilirken 3 4 balya 5 balya üst üste yığılır. Sevkiyat günü, gemiye sevkiyat verilirken hammal balyaların en üstüne çıkar ayaklarıyla balya yığınına aşağı doğru iteler, gümbür gümbür o balyalar aşağı doğru düşer. Umumi Mağazalar'ın ortada büyük bir langar vardı orada çatı çelik kolonlar üzerinde dururdu. Bir gece vakti sevkiyat veriyoruz hamallar çalışıyor, balya istifleri devriliyor ortalık toz duman, kamyonlar geliyor kamyonlar gidiyor falan bir ara burnumuza bir yangın kokusu. Allah Allah nerden bu yangın kokusu, pamuğun yangın kokusu yanarken pamuğun kuvvetli yoğun kokusu olur. Sağa sola koklaya koklaya baktık yere devrilmiş balyaların bir tanesinden o koku geliyor. O balya istif üstünden düşerken balyayı saran çelik çember nasıl olmuş ise çelik kolona denk gelmiş ve hızla çelik kolona çarpıp

sürtünce çakmak gibi kıvılcım oluşmuş ve o kıvılcım da pamuğu hafiften ateşlemiş, balya aevli olmasa da tütsü şeklinde çok yavaş da olsa yanmaya başlamış. Yani kazara o koku alınmasa o pamuk kamyonu gitse, geminin ambarına girse, yandı gülüm keten helva, gemi depodaki bir kıvılcım ile gitti gider. Netice itibariyle gitti de böyle bir gemi, hangi olaydan oldu bilemeyeceğim ama Mersinden biz de yüklemiştik o gemiye, yangın çıktı gemi rıhtımda bağlı iken yangın söndürülemedi yaklaşık 3-4 bin ton pamuk yüklenmişti açığa alındı ve yana yana denize gömüldü gitti, bizim de 200 ton pamuk denize gömüldü. Bereket depodan depoya sigorta yapıldığı için bir zarar olmadı. Neticede böyle bir olay da başımıza geldi.

Hayri Bey değerli bilgi ve anılarınızı bizimle paylaştığınız için size çok teşekkür ediyoruz. Son olarak deneyim ve birikimlerinizden yararlanabilmek adına genç meslektaşlarımıza ne gibi öğütler verebilirsiniz?

Evvela mesleği sevmek ve severek yapmak. Düşünsün ki, o iş onu hayatı boyunca rahat ettirecek güven içinde yaşatacaktır. İkincisi iş disiplininden feragat etmeyecek. Görüyorum ki arkadaşlarımızın yazıhaneleri olduğu halde sahilde kahvede şurada burada vakit geçiriyorlar. Genç arkadaşlarımızın yaşantılarına karışmış gibi olmayayım amma bu durum biraz itimadı sarsar. Dolayısıyla iş disiplininden ödün vermemeli. Üçüncüsü herhangi bir olumsuz olay karşısında suçu başkasında değil evvela hatanın kendisinden doğabileceğini düşünmeli. Israrla kendisini karşı tarafın yerine koyarak durum değerlendirmesi (empati) yapmalı, karşı tarafın düşüncelerini paylaşmaya çalışmalı. Çünkü hiçbir olay tek taraflı olarak hatalı gelişmez. İki tarafın da kendine özgü hataları olabilir.

Ve en son diyeceğim muhakkak ki her çalışma branşında yeni, son çağın teknik olayları itibariyle bir takım gelişmeler olur. Bunları da yakın takip etmeleri. Bizim pamuk işinde son gelişmeler elektronik borsacılık. Bu nedir, nasıl olacak, nasıl olması lazım. Halen Amerika'da tatbik edilmekte olan bu Sistemin fiilen nasıl işlediğini araştırmalı ve siz bunun içinde ajan ve simsarlar olarak nasıl olabilirsiniz bunları iyice tahkik edip üzerinde durmaları lazım. Teşekkürler.

Biz teşekkür ediyoruz.

TARIM YAŞAMIN VE GELECEĞİN GARANTİSİDİR

Et ve Saman ithalatı hayvancılık için bir önlem midir?

Hazırlayan _____
Serap Dikmen AHMETOĞLU
İzmir Ticaret Borsası
Basın ve Halkla İlişkiler Şefi

5 sorun

1. Canlı hayvan, et ve saman ithalatının yol açtığı sorunlar
2. Piyasayı düzenleyici bir kurumun bulunmaması,
3. İşletme kurarken verilen sıfır faizli krediler verilirken, bu işletmelerin yem ihtiyacı, ürettikleri et ve sütün pazarlanmasına yönelik planlama yapılmaması.
4. Kaba yem fiyatları başta olmak üzere yüksek girdi fiyatları
5. Kullanımdaki Tansaş Et Entegre tesisinin kapanacak olmasının ardından izlenecek yol haritasının çizilmemiş olması.

Meslek Komitelerimiz köşemize bu sayımızda Et ve Et Ürünlerinin Toptan Ticareti Meslek Komitesi üyelerini konuk ettik. Sohbetimizin büyük bir bölümünü, Hükümetin, 2009'un son aylarında kırmızı et fiyatlarının çok yükselmesini gerekçe göstererek 2010 Nisan'ında gümrük vergilerini düşürerek verdiği ithalat izni, 2013 Ocak ayında ithalatı durdurması ve tüm bu yaşananların sektördeki yansımaları oluşturdu. Öte yandan, 1 Ağustos 2010 itibarıyla hayvancılık yatırımı yapanlara sıfır faizli verilen krediler de değerlendirildi.

İthal edilen etlerin marketlerde menşei belirtilmeden yerli et "niyetine" satılması gibi nedenlerle, tüketicinin de ucuz et tüketemeyerek mağdur olduğu süreçte kişi başı 15 kilo olan et tüketimimizin yüzde 50'si ithalatla sağlandı. İşletmelere verilen yüzde 0 faizli krediler ise plansızlık nedeniyle hem kurulan işletmelere hem de sektörde var olan işletmelere zarar verdi. Kaba yem ihtiyacının saman ithalatı ile karşılanmaya çalışması ise yeni sorunları beraberinde getirdi. Meslek komitesi

üyelerimizin karşı karşıya kaldığı bir başka sorun da Tanşas Et Entegre Tesisi'nin kapanacak olmasının ardından henüz yeni bir adres gösterilmemesi.

Et ve Et Ürünleri Toptan Ticareti Meslek Komitesi üyelerimiz ile gerçekleştirdiğimiz sohbeti ilgiyle okuyacağınızı umuyoruz.

Dr. Pınar Nacak: Et sektörü, son yıllarda en güncel, en dikkat çekici sektörlerden biri oldu. Sektörde, üretici ve tüketici duyarlılığı yüksek. Bu süreçte, süt fiyatlarında dengesizlik ve istikrarsızlık ortaya çıktı, hayvan varlığı azaldı ve daha sonra, et fiyatları tırmanmaya başladı, ithalat gündeme geldi. Sektörün şöyle bir fotoğrafını çeksek yani sektörün bu süreçte mevcut durumunu ortaya koymak istersek neler söyleyebiliriz.

Bülent Arman: İthalat başlangıcına kadar son beş yılda fiyat hareketi çok fazla yaşanmadı. Hatta piyasaya arz edilen fiyatlar düşük kaldı. O zaman her şey yolunda gibi görünüyordu, müdahale edilmiyordu. Ne zaman fiyatlar aniden yükselmeye başladı, herkesin dikkatini

çekmeye başladı. Et bütün tezgahlarda 28 - 30 lira fiyatı buldu, gazeteler de biraz abarttı. Aslında bir zemin hazırlığı gibi. Bizler çareyi borsada yaptığımız çalışmalarda ortaya koymuştuk. İthalatın özellikle besilik dana konusunda bir an önce açılması gerektiğini bunun çok faydalı olacağını, çünkü besilik dana konusunda ham madde sıkıntısı çekildiğini açıklamıştık.

Besilik dana içinde bir açık olduğu için ithaline izin verilsin talebimizi ilgili mercilere ilettik. Tabii nedense bu yapılmadı, hiç dikkate alınmıyor bizim yazdıklarımız. Ondan sonra böyle bir durumla karşılaştık, biz besilik dana açılınca derken bir de baktık eti açtılar, et girmeye başladı Türkiye'ye. Zaten sorunlu olan, bizi direkt etkileyen besicilik sektörü de bundan büyük darbe yedi. Et açıldı arkasından kesimlik canlı hayvan açıldı, besilik dana açıldı, hepsi açıldı. Piyasaya ucuz et yedireceğiz diye düşündüler.

Dr. Pınar Nacak: Et hiçbir zaman ucuzlamadı ancak.

Bülent Arman: Hiç bir zaman

ucuzlamadığı gibi bir de hak edilmeyen bir para kazandılar. Hiç olmazsa etiketlerde menşesi belirtilsin, ithal olduğu belirtilsin baskısı yaptık. Onda da bir sene sonra netice aldık. Ama biri yazdı, biri yazmadı, sağlıklı yürümedi. Piyasada çok zarara yol açtı bu, genel anlamda herkes etkilendi bundan.

Dr. Pınar Nacak: Fiyat regülasyonu açısından ithalat yapıldığı izlenimi verildi, ama aslında bir yandan da Sayın Bakanın açıklamaları vardı üretimde önemli sıkıntılar yaşandığına dair.

Bülent Arman: Sıkıntıları belirtiyorduk, sıkıntı olduğu biliniyordu hep ama o zamanlar önlemi alınmalıydı.

Dr. Pınar Nacak: Sonuçta piyasanın bir normal var oluş süreci var, arz açığı fiyatları tetikliyor elbette. Ancak, bu süreçte sizce, sektörde fiyatların artışını destekleyen bir gelişim oldu mu?

Bülent Arman : Fiyatın yüksek olması bizim tercihimiz gibi yansıtıldı oysa biz böyle düşünmüyoruz. Et ucuz olsun, sürümden kazanmak istiyoruz. Beyaz et tezgahta 4- 4.5 lira, et 25-30 lira. Sadece zorunluluktan. Maliyet, arz ve talep nedeniyle şu an et fiyatları yüksek. Biz buna müdahale edemiyoruz.

Dr. Pınar Nacak: Üretimde artış trendini sağlayamadık, bu ana sorunlardan biri halihazırda. İthalatla geçici çözüm bulunmaya çalışılıyor ama tarım ülkesi olarak ithalatın sonlandırılması hedeflenmeli sanırım.

Bülent Arman: İthalatın ya fiyatı dengelemesi ya da uzun vadede sektöre bir yarar sağlayacak olması gerekiyor. Ocak ayından itibaren 3 ay süreyle besilik ithalatı yasaklandı, yasaklandı derken ithalat kontrolü sağlandı, kontrol belgesi

vermiyor. Ete, canlıya, besiye vermiyor. Bir de şimdi besilik danaya yüzde 15 vergi getirilmiştir. Besilik dananın sürekli açık olması yani hammadde olarak gelişinin sağlanması lazım.

Dr. Pınar Nacak: Besilik dana için bile bir projeksiyon olmalı, değil mi? Kredilerde bir iyileşme var. 2 sene önce başlayan bu ithalat süreci, normalde bir kriz süreci. Süt hayvanlarının kesilmesiyle birlikte, hayvan varlığı azaldı ve ette arz açığı ortaya çıktı.

Bülent Arman: Kesildi, ama neden, süt üreticisi elde ettiği gelirden yemi karşılayamıyordu. Tedbirler alınmalıydı. Ama tedbirler ya geç geliyor ya da hiç olmuyor.

Dr. Pınar Nacak: Zaten sorunun ana

kaynağı ham madde problemi. Politikaların bunu gözeterek düzenlenmesi önemli. Hayvancılık hep göz ardı edilmiş gibi. Üstelik yatırımcı açısından da riskli ve maliyetli.

Erdem Baltacı: Krediler nedeniyle bilmeyen insanlar da sektöre girdi, hepimiz mahvolduk.

Bülent Arman: Süt inekçiliğini yapmak için arazi lazım, örnekler var içimizde, arazisi var, kaba yemini kendi yetiştiriyor, iş gücü emeklerini kendi koyuyor, buna rağmen şu anda zarar ediyor üretici. Bu kişiler bile hayvancılıkla uğraşmayıp arazisini ekip biçse, kaba yemini satsa çok daha fazla para kazanacaklar. Yüzde 0 faizlere kanıp bu işten para kazanılacağını sanan yatırımcıların da sektöre el atmasının da cezasını biz çekiyoruz. Değişik sektörlerden para kazanmak için düşünüyorsan bu işe bulaşma, hobi amaçlı yapacaksan yap 2 inek 10 tavukla. Küçük üreticinin işi değil.

Erdem Baltacı: 10 milyon göç oldu, bu da çok büyük sorun oluşturdu, hayvancılığın kalbini vurdu.

Dr. Pınar Nacak: Evet aslında temel sorunlardan biri de bu.

Erdem Baltacı: Güneydoğu Türkiye'nin küçükbaş hayvancılıkta merkezi ama adam meraya çıkamıyor, koyunu dağa çıkaramıyor, otlatamıyor, o zaman satıyor oradaki mallarını, göçüyor. Doğal otlanma da olmayınca hayvanlarda samana ihtiyaç artıyor.

Dr. Pınar Nacak: Haklısınız, doğal

otlanma var o bölgede, zaten onun için doğunun lezzetini hiçbir yerde bulamıyoruz.

Bülent Arman: İthalat başladıktan 6-7 ay sonra insanlar kasaba yönelmeye başladı. Çünkü damak tadını bulamadı. Kasap geliyor buraya, kendi dükkanında tutabileceği canlı hayvanı Uşak'tan alıyor, ama pahalı alıyor.

Erdem Baltacı: Milletvekillerine buradan et gönderiyorum. İstanbul'da da var böyle kasaplar. Kasapta malın kaliteli olduğunu bilen oraya yöneliyor. İthal et sokmayan rağbet görüyor. Zincir marketlerin tamamında küçük kuzu da olsa kesiyor, biz mayısta süt kuzu kesiyoruz. Avusturyalı burada kuzusunu getiriyor satıyor, bizim Konya'nın kuzusu ne olacak?

Dr. Pınar Nacak: Bizde çeşit sorunu yok, iklim sorunu yok, tarım alanları ve üretici varlığı yeterli, önemli sorun politika sorunu. Uzun vadeli hayvancılık politikaları/stratejileri şart sanırım.

Bülent Arman: Ben Türkiye'de ithalatın kapanacağına inanmıyorum artık. Üretim yapacak olan ve işletme sahibi olanlar bunu dikkate almalı. Daha zor durumda kalacak üretici. Yani mümkün mü? Bulgaristan'dan saman geliyor, olacak şey mi?

Dr. Pınar Nacak: Pamuk Amerika'dan geliyor, saman Bulgaristan'dan, Türk üreticisi ne üretecek? Politikalar ve startejiler yüksek kalite ve kantitede üretime odaklanmalı.

Bülent Arman: Yeni Zelanda yaklaşık 30 milyon küçü baş üretimi mevcut, Niye, çünkü satıyorlar. Avrupa'yı sanayi ülkeleri biliyoruz, ihracat rakamlarını kontrol ettiğimizde canlı hayvan ve et ürünleri ön

plana çıkıyor. Biz tarım ülkesi diye anılıyoruz, eti, canlı hayvanı, her şeyi ithal ediyoruz. Pamuğu ele alalım. Kapçığını, küspesini hayvan yemi olarak kullanıyoruz. Üretimi 1 milyon ton iken bize yem olarak destek oluyordu. Şimdi üretimi düşünce kimseye yetmiyor, ondan da faydalanamıyoruz. Ayçiçeğinde de öyle. Onun da küspesini kullanıyorduk şimdi yan ürünlerinden faydalanamıyoruz. Bizi direkt olarak etkiliyor.

Dr. Pınar Nacak: Başka ne gibi sorunlar yaşıyor?

Bülent Arman: Türkiye'de bildim bileli damızlık ithalatı yapıyor, ırk ıslahı için. İnekler buradaki şartlara uyum sağlayamıyor, erken kesiliyor. Erkek buzağuları da beslemek zorunda kalıyoruz, ekonomik olarak kayıp getiriyor bize. Kendi ırkımızı oluşturamadık daha. Biz süt ırkı hayvanların erkek buzağuları ile besicilik yapmaya çalışıyoruz. Tabii böyle

olunca, süt ırkı hayvanlarından yeterli verim alınmıyor. Üreticinin hakkını alamadığı, üretimin cezalandırıldığı bir memlekette yaşıyoruz. Saman ithalatı bir önlem midir?

Dr. Pınar Nacak: Kredilerle ilgili bir açıklama yapıldı. Damızlıkta kredi üst limitleri artırıldı, 250 bin liraya kadar 0 faiz uygulanacak. Yeni yatırımlar için ve bu işte yatırım olanlar için fayda sağlayacak mı bu uygulama?

Bülent Arman: Onu tabii ayrı yapalım çünkü artık bu memlekette yatırım olsun. Sermaye yetersizlikleri var, bu konudaki tesislere kredi almak çok zor, çünkü geldiği zaman kredi veren kurum atıyorum Ziraat Bankası senin yerine tarım arazisi olarak bakıyor. Yani hakkıyla değerlendirilmiyor. Senin yerinin değeri 1 milyon, o geliyor senin yerine 250 bin değer biçiyor. Ondan sonra o parayı almak için teminatın yetmiyor.

Dr. Pınar Nacak: Kapasite arttırımı da dahil olmalı.

Bülent Arman: Atıl duran faaliyet dışında kalan işletmeler var. Bu tesislere kredi almak çok zor. Atıl olanları ve kapasite dışında kalanları da ekonomiye kazandırmak lazım. Gerçek işletme sahipleri aman aman bir kredi kullanmıyor zaten. Kar etsen de kar marjı düşük olduğundan kredi kullanmaktan kaçınıyor bu sektör. Teşviklerden yararlanıp bir tesis yapıldı Menemen'de. Yatırım bitti, tesis süper, içine hayvan konacak para yok. Yatırım kredisini nasıl ödeyecek bu adam?

İzzettin Şenkara: İthal ederken kültür ırkını bilim adamlarını davet edelim de Türkiye'ye bir inceleme yapsınlar. Karışık yani nereden tutarsan iplik kopuk. Fiyatta, hükümetin ithal et getirmeden önceki duruma dönüldü. Süt kuzu meselesi var,

kendi damak tadımız var. Bireysel olarak öncelikle süt kuzu arıyoruz. Şubatın son haftalarına girdik ayın 15'inden sonra süt kuzu çıkacak diyorlar, geçen sene daha fazla süt kuzu kesimi vardı. İthal mal girince buranın esprisi de kalmadı. Kölüyü dahi hırpaladık. İthal mal geldi, demoklasın kılıcı gibi biz sizden bu fiyata alıcaz, 13 liraya ithal mal alıyor, 12.5 liraya yerli malı alıyor. Celepi, üreticiyi buradan uzaklaştırdık, Pazar hüviyeti kalmadı burasının. Eski misyonun temsilcisiyiz biz, Bayraklı Salhanesi'nden, kala kala 2-3 arkadaş kaldık. Ekonomik ve çeşitli nedenlerle de parçalandık, kalmadık. Üretime ve tüketime hitap eden bir sınıfız. Ben ortada kalmadıktan sonra kim yapacak, herkes yapacak. Daha önce saygı gören işimiz ayaklar altına alındı. Başlar ayak oldu, ayaklar baş oldu, esprimiz esamemiz kalmadı. Taşıma suyla değirmen döndürmeye çalışılıyor. Yem sıkıntımız var, doğudaki meranın kullanılamaması büyük sorun, üretim ambarıydı orası. İthal gelecek malım para yapmayacak korkusu var. O yüzden elimdekini keseyim borcumu ödeyim diyorlar. Bir bakan, ve yetkililerle masaya oturma şansı elde ettik, köy besiciliği kalmadı dediğimde kanoladan soyadan bahsetmeye başladılar, bir cevap vermediler. Ev besiciliği kalmadı artık. Çünkü rakamlar çok büyük yani öyle büyük ki küçük buzağı alıyorsun, Amerika'da 20 dolar Türkiye'de 2 bin dolar. Nasıl üretelim, nasıl tüketelim? Vatandaşın eti yemesi için de bu maaşla, 15 -20 lira civarında olması lazım.

Bülent Arman: Resmi olarak ithalat

yasaklanmadı kontrol belgesi verilmiyor. Turizm sektöründen talep gelirse mayıstan sonra yani yeni turizm sezonunda talep gelebilir. Belgeler tekrar verilmeye başlanabilir. Yani şimdi üretici nasıl hesap yapacak?

Her an ithalat açılabilir diye nasıl değerlendirecek şimdi kaç paradan elden çıkaracak, kesecek veya her şeyi göze alıcak bekleyecek ki bu daha önce de geldi başına insanların çok zorlandılar hallettiler ama zorlandılar.

Dr. Pınar Nacak: Türkiye'de kişi başına üretim çok düşük.

Bülent Arman: Tüketim, Avrupa'da 60 kilo bizde 15 kilo. Avrupa'da kırmızı eti, yetiştiriyor, halkına yediyor, bir de ihraç

ediyor. Biz tarım ülkesiyiz her şey tam tersi. Biz tarım ülkesi bir ülkeyiz 15 kilo et tüketiliyor bunu da karşılayamıyoruz, ithal ediyoruz.

Dr. Pınar Nacak: Kişi başı tüketim sadece 15 kilo, Avrupa Birliği'nin dörtte biri kadar, bunun da yaklaşık yüzde 50'sini ithalatla karşılayıyoruz..

Bülent Arman: 10 senelik hükümet var, geldiklerinde görmeliydiler ve önlemleri alınmalıydı. Tüccar bile kendine bir hedef çiziyor, plan oluşturuyor. Hükümetlerin de böyle bir planı ve projesi olmalıydı. Hastalıklardan ari bir ülke değiliz, et ithalatı yapmıyorlar bizden, şap hastalığı hala görülüyor çünkü, sınırlarımız laçka. İran'dan, Suriye'den mal geliyor. O ülkelerde takip yok, aşılama yok. Her türlü mal ülkeye giriyor, bizim de yaptığımız aşılama çalışmaları heba oluyor. Hastalık seyir değiştiriyor, aşı üretmek vakit alıyor. Aşığı bulasıya kadar kendi kendine ortadan kayboluyor. Veteriner çalışmaları oldukça iyi üstelik.

Dr. Pınar Nacak: Deli dana hastalığı da gündeme taşınmıştı bir dönem.

Bülent Arman: O dönemde karkas et ithalatı yapıldı. Tahlil Ankara'da yapılıyor onun sonucunu almak da zaman alıyor. Hormon tahlili yapılıyor zaten, deli dana da değil. İşin bir de değişik tarafı bize canlı hayvan, damızlık, et ithal ettiriyorlar, o ülkenin ekarte ettiği, işine yaramayacağı hayvanlar geliyor.

Dr. Pınar Nacak: Etlere dondurulmuş olarak mı geliyor?

Bülent Arman: Bu dönem taze geldi donmadan. Donuk gelen etin perakende tezgahlarda satılmaması lazım. Bir

zamanlar yapıldı, şimdi taze geliyor. Doğrusu bu ama orada mal kesiliyor bir gün dinlendiriliyor. Ertesi gün ya da iki gün sonra yükleme yapılıyor, 3 gün yol sürüyor, bu etin Türkiye ye girişi 6-7 günü buluyor en iyi şartlarda. Soğuk zincir iyi kurulmuş ama İyisini de almıyoruz. Ucuza mal edilip tezgahta pahalı satıldı, yerli et gibi.

Dr. Pınar Nacak: İthal et üreticiye de tüketicisy de fayda getirmedi o zaman.

Bülent Arman: Fiyat vericinin ihtiyacı olmayınca fiyatın hakkını vermiyor ithalat yokken buraya gelen bir kamyon malı satmış olarak kesiyor. Getirdiği malı satabilme şansı olmadığından buraya da gelmiyor. Kırmızı et söktürü olarak da sıkıntılarımız var. Şu anda içinde bulunduğumuz tesisin durumu ne olacak? Kısa sürede neticelenmesi gereken bir konu. İzmir'de burası dışında bu boyutta, bu kadar imkanları olan 8 -10 bin kuzu, 2 -3 bin daha barındırabilecek bir et kesim kapasitesi yüksek yere yok. Ama yarın ne olacağı belli değil, Et Balık Kurumu, bedel ödmeden bana devretsinler diyor, en sağlıklı da ona devredilmesi. Üreticiye bir dayanak, güven olur. Piyasa yapıcılığından bahsediliyor, o görevini de gerçekleştirir. Örneğin hububat sezonu, TMO açıklama yapar, bir çok üründe bu var, ette böyle bir şey yok. Avrupa'dan ithal edilen et nasıl ediliyor, kooperatif var, depolama maliyetleri karşılanıyor, eti var, üretici yemci mağdur edilmiyor, teşviklerini de alıyorlar. Sistem süreklilik arz ediyor. Bütün mesele burada önünü görebilmek. 6 ay sonra karşıma ne çıkacağını bilmiyorum.

Erdem Baltacı: Etin fiyatını şu tarihte açıklayacağım denilse köylü dana besler.

Bülent Arman: Manisa'da Et Balık Kurumu, canlı tartıyor, karkası tartıyor randımanına bakıyordu, 60 randıman üstüne prim ödüyordu, iyi beslemeyi teşvik ediyordu. İlk özelleştirilenler maalesef Manisa'daki bu tesis oldu. Arsa olarak kıymetli yerlerdeydiler. Kanatlı kesim, depolama sağlayan yatırım yapılacak, faaliyet devam edecekti ama olmadı.

İzzettin Şenkara: Kalite odaklı teşvik sistemi olmadığından ithalatın önü açıldı.

Bülent Arman: Çözümü şimdi yine Et Balık Kurumu'nda arıyorlar. Kıymada kullanılanlar ithal, değerli etler yerli. Karkas etlere ithal diyorlar, burada kesilenlere yerli yazılıyor. Menşei yazılmıyor. Çözüme yönelik uzun vadede bir şey bulunmuyor, gündelik olarak sorunlara çözüm bulunmaya çalışılıyor. İhtiyaç yok dediler, Tarım İl Müdürlüklerindeki sayıların gerçekleri

yaşıtmadığı görüldü, 3 ay sonra ithalat başladı.

Dr. Pınar Nacak: Sağlıklı istatistik konusunda sıkıntılar mevcut.

Bülent Arman: Canlı hayvan varlığını bilmiyorsun, ne kadar kaba yeme ihtiyacın olduğunu nereden bileceksin. Bilirsen, piyasa hissetmeden hemen müdahale edip regüle edebilirsin. Sorun ortaya çıkıyor sonra çözmeye çalışıyor. 400-500 ineğe bir aile bakabiliyor, sağım, kooperatifin tankeri sabah geliyor, yemi de kooperatiften alıyor. Alırken ve satarken güvence altındalar.

Dr. Pınar Nacak: Son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Bülent Arman: Market Yasasında açılış kapanış saatlerinin belli bir kurala

bağlanması lazım. Küçük esnafı tamamen bitiriyor. Eskiden, işten çıkışta uğranırdı alışverişe, şimdi saat 11'lere kadar marketlerde geziliyor Kayıt dışı yok ama hiçbiri de parayı Türkiye'de tutmuyor. Sıcak para Türkiye dışına çıkıyor. Perakende sektörünü etkileyen çok önemli bir sorun bu. Bunlara tedarikçilik yapan bir çok kişi iflas etti. Her sektöre aynı gözle bakılıyor. Yüzde 2-3 kar marjı olan et sektörünü deterjanlarla yani gıda maddelerini dayanaklı mallarla aynı kategoride değerlendiriyorlar çünkü. Semtlere, mahallelere de şube açtılar. Eskiden her mahallenin bir kasabası, manavı, bakkalı vardı. O da kalmadı.

İzmir Ticaret Borsası'nın Berlin çıkarması

Sektöründe en büyük, dünyanın ise sayılı meyve sebze fuarları arasında gösterilen Fruit Logistica Uluslararası Sebze ve Meyve Pazarlama Fuarı, her yıl Almanya'nın Berlin şehrinde düzenlenmektedir. Bu yıl 21'inci düzenlenen fuara, Borsamız üyelerinden

oluşan 23 kişilik bir heyetle ve yüzde elli KOSGEB desteği ile 05-08 Şubat 2013 tarihleri arasında ziyaret gezisi düzenlenmiştir. Fruit Logistica, Fuarı, özellikle yaş meyve sebze ihracat-ithalatçıları için ve meyve sebze sektörüne ilişkin gelişen son teknolojilere

dair fikir edinilmesi anlamında önemli bir buluşma noktasıdır. Kısaca Fruit Logistica, uluslararası alanda ticari iş bağlantılarının sağlanabildiği, sektörde en son teknolojilerin tanıtıldığı ve dünyanın birçok ülkesinden geniş kapsamlı ziyaretçilerin katılım gösterdiği uluslararası bir arenadır.

Avrupa'da yaşanan ekonomik krize rağmen fuar son derece hareketli geçmiştir. Ülkemiz açısından Avrupa Birliği, özellikle de Almanya yaş meyve sebze ve narenciye sektöründe önemli bir pazarı temsil etmektedir. 2012 yılında Türkiye yaklaşık 3 milyon 200 bin ton ve 2,2 milyar dolarlık yaş meyve sebze ihraç etmiştir. Türkiye'nin AB'ye ihracatı yaklaşık 577 milyon dolar ve 555 bin tondur. Türkiye'nin sadece Almanya'ya gerçekleştirdiği ihracat ise yaklaşık 55 milyon dolardır. Almanya'ya olan ihracatımızın geliştirilmesi için oldukça büyük öneme sahip Fruit Logistica Fuarı'na, bu pazardan pay almak isteyen ihracatçılarımız yoğun ilgi göstermişlerdir.

Fruit Logistica Fuarı'nın milli düzeyde katılımı bu yıl 10'uncu kez Akdeniz İhracatçı Birlikleri tarafından gerçekleştirildi. Toplam 112.000 m2 kapalı

alanda gerçekleştirilen ve 132 ülkeden 56.000 ziyaretçisi olan fuarda, ülkemiz bu yıl toplam 695 m²'lik alanda taze meyve, sebze, narenciye, organik meyve-sebze ve paketleme sektöründen 21 firma ile temsil edildi. Geçen sene Türkiye'nin konuk ülke olduğu fuarda bu yıl Peru konuk ülkeydi.

Fruit Logistica Fuarı'nda sergilenen ürünler genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

•Yaş meyve sebze, kuru meyveler, organik ürünler, dondurulmuş meyve-sebze, kabuklu meyveler, baharatlar, taze kesilmiş-hazır taze ürünler, çiçekler, tohum ve fidanlar, bitkiler,

•Paketleme-etiketleme makineleri, paketleme malzemeleri, kalite kontrol sistemleri, soğutma-ürün izleme sistemleri, meyve sebze işleme- yıkama sistemleri.

Ve İTB Berlin'de...

Haftalar öncesinden tün hazırlıklarımızı, toplantı randevularımızı tamamlayıp ve gerekli olabilecek tüm bilgileri araştırıp, 23 kişilik heyetimizle, Fruit Logistica Fuarı için 05.02.2013 tarihinde yola çıkıyoruz. İlk günümüzün çoğunluğu yolculuğu geçiyor ve Berlin'e indikten sonra kısa bir şehir turunun ardından otelimize gidiyoruz.

İkinci gün; sabah erkenden kalkıp, fuar alanına doğru yola çıkıyoruz. 15-20 dakikalık otobüs yolculuğunun ardından Fuar alanına varıyoruz. Fuarın açılış günü olması sebebiyle fuar alanı oldukça kalabalık fakat Messe Berlin GmbH oldukça düzenli bir yapıya sahip. Fuar alanının 2 girişi ve çıkışı var. Bu sayede alana giriş ve çıkışlar oldukça kolay erişime sahip. Holler genelde ülke ülke ayrılmış, fakat bazı hollerde ürün gruplarına göre farklı ülkelerin standlarını görmek mümkün. İlk olarak Türkiye standlarının olduğu hole doğru yöneliyoruz. Ege İhracatçı Birlikleri'nin standını ziyaret ederek fuar turumuza başlıyoruz. Geniş bir alana kurulu "Narenciye Tanıtım Grubu"nun standı dikkatimizi çekiyor. Narenciye ağaçlarıyla süslenmiş stand alanı oldukça iyi tasarlanmış ve herkesin rahatça oturup sohbet edip, dinlenebileceği bir şekilde oluşturulmuş. Burada biraz tanıtım grubuyla sohbet ettikten sonra diğer Türk standlarını dolaşmaya başlıyoruz. Türk standları birçok ülke standlarına göre biraz

daha standart biçimde tasarlanmış. Sial fuarında olduğu gibi buradaki standlar da tektip olarak karşımıza çıkıyor. Burada 2 görüş oluşuyor. Birincisi, tüm standların tektip tasarlanması hollerdeki ülke bütünlüğünün bozulmaması açısından olumlu bir hava yaratıyor. Diğer görüş ise, standların, biraz daha dikkat çekici olarak tasarlanması. Dolayısıyla "Daha yaratıcı tasarımlarla daha fazla ziyaretçinin dikkatini neden çekmiyoruz?" gibi bir soru akıllarda kalıyor.

Türkiye standlarını gezdikten sonra

diğer hollere doğru yöneliyoruz. Fruit Logistica 25 holden oluşan ve holler kendi içinde 1,2 ve a,b,c ye ayrılan devasa bir şölen alanı gibi. Etkinlikler, gösteriler, maskotlar...Suudi Arabistan kendi yöresel çadırından bir alan oluşturmuş, Meksika, Şili rengarek meyvelerini görücüye çıkarmış, İspanyol ve Hollandalı kızlar yöresel kıyafetleriyle meyve dağıtıyor, Fransa domatesleriyle dikkat çekiyor, İtalya, Roma mimarisini taşıyan tipik bir Roma binası biçiminde stand açmış, Tayland'ın meyve ve sebzeleri baş başına

ilgi topluyor, çoğu ülke renkli ışıklandırmalar ve panolar kullanarak dikkat çekmeye çalışıyor... Bu kadar renkli bir atmosferde birbirinden farklı meyve ve sebzeleri inceliyoruz. Özellikle Latin Amerika'nın tropik meyveleri ve Çin, Tayland'ın adını dahi duymadığımız meyveleri karşısında şaşırıyorum.

Bu kadar çok renk ve coşkuyu bir arada görünce, ister istemez kendi ülkemizin standları cazip gelmiyor ve Türkiye de artık bir şeyler yapmalı diyorsunuz.

Fuarın diğer dikkat çeken kısmı, meyve sebze paketlenme, etiketleme, işleme makinelerinin olduğu bölüme yöneliyoruz. Birbirinden farklı birçok ürün için farklı amaçlarda tasarlanmış makineleri inceliyoruz. Örneğin, aynı anda tüm kusurlu ürünleri ayıklayan ve paketlenme konumlarına göre sınıflandıran, gelişmiş lazer teknolojisiyle üretilmiş makinelerin çokluğu dikkatimizi çekiyor. Aynı şekilde paketlenme sistemlerindeki son teknolojiler hakkında bilgiler alıyoruz ve böylece fuarın birinci gününü tamamlamış oluyoruz. Saat 18:00 gibi fuar alanından ayrılıp, İTB olarak organize ettiğimiz akşam yemeğinde günün yorgunluğunu atıyoruz.

Üçüncü gün, sabah yine erkenden yola çıkarak saat 09:00 gibi fuar alanında oluyoruz. Düünden kalan gezemediğimiz standları ziyarete başlıyoruz. Innovation 2013 ödülleri olduğu hol dikkatimizi çekiyor ve hemen o yöne doğru yöneliyoruz. Bu yıl yenilik ödülü "şehir çiftçiliği" konseptiyle Hollandalı bir firmaya verilmiş. LED aydınlatma ile özel seralarda yetiştirilen, sıcaklık, sulama ve gübrelemenin otomatik olarak kontrol edilebildiği ve optimum büyüme koşullarının pestisit kontrolünü gereksiz hale getirdiği bu sistemde, tohumların 35 gün içinde genç bitkilere dönüşerek ekilir hale gelmesi sağlanıyor. Şehir Çiftçiliği, hızla büyüyen küresel nüfus için sağlıklı gıda üreten, sürdürülebilir, çevre dostu bir yöntem sunuyor.

"Innovation Awards" bölümünden ayrılıyoruz ve standları gezmeye devam ediyoruz. Ayrıca Ege İhracatçı Birlikleri'nin standında birçok üyemiz çeşitli iş görüşmeleri gerçekleştiriyor. Tüm üyelerimizin ticari görüşmeleri tamamlandıktan sonra saat 13:00'da TD-IHK-Türk-Alman Ticaret ve Sanayi Odası ile toplantı yapmak üzere fuardan ayrılıyoruz. Türk-Alman Ticaret ve Sanayi Odası'nın Genel Sekreteri Suat Bakır ve Ticaret Müşaviri Yasemin Pamuk bizi oldukça içten ve samimi bir şekilde ağırladılar. İzmir Ticaret Borsası heyeti ve TD-IHK-Türk-Alman Ticaret ve Sanayi Odası Genel Sekreterliği ve üyelerinin katılımıyla gerçekleştirilen toplantı iki kısımdan oluşmaktaydı. Toplantının ilk kısmında Türk-Alman Ticaret ve Sanayi Odası'nın hizmetleri, faaliyetleri, üye profili ve Türkiye-Almanya arasındaki ekonomik ilişkiler anlatıldı. İkinci kısımda ise; Türk Alman Ticaret ve Sanayi Odası üyeleri ve katılımcı heyetimiz arasında ikili iş görüşmesi etkinlikleri yapıldı. Genel olarak Türkiye-Almanya arasında ticari iş birliklerinin nasıl artırılacağı ve ithalat ihracat konusunda var olan sorunların nasıl

İhracatçı Birlikleri'nin organize ettiği akşam yemeğine gidiyoruz. Böylece dolu dolu geçen 2 günün ardından fuar ziyaretimiz tamamlanmış oluyor. Ertesi gün ise dönüş hazırlıklarına başlıyoruz...

Borsamız tarafından organize edilen Furit Logistica 2013 Uluslararası Sebze ve Meyve Pazarlama Fuarı ziyaret gezimize toplamda 15 firma katılmıştır. 05-08.Şubat 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilen ziyaret gezisi oldukça verimli sonuçlar

aşılacağı konularında görüş alışverişinde bulunuldu. Toplantı sonucunda ise; her iki tarafın ticari iş birliğinin geliştirilmesi amacıyla Borsamız ve Türk-Alman Ticaret ve Sanayi Odası üyelerinin web ortamında iletişiminin sağlanması amacıyla bir Ticaret Portalı geliştirilmesi ile ilgili çalışmalar yapılmasına karar verildi. Konuyla ilgili çalışmalarımız halen devam etmektedir.

Oldukça verimli geçen toplantı sonrası otelimize dönüşümüzün ardından Ege

ortaya çıkarmıştır. Fuar alanında standlar ziyaret edilmiş, fuar süresince birçok ticari görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Ayrıca TD-IHK - Türk-Alman Ticaret ve Sanayi Odası ile yapılan toplantı sonucunda her iki tarafın yararına olabilecek bir ticari iş birliği projesi kararı alınmış ve yapılan ikili görüşme etkinlikleri ile birçok ticari iş birliği fırsatı ortaya çıkmıştır. Kısaca, söz konusu Fuar gezisi üyelerimizin dış ticaret kapasitelerinin artırılması için oldukça faydalı olmuştur.

Katılımcı Görüşleri

Ş. Barış KOCAGÖZ - Başak Tarım Ürünleri ve Sanayi Tic.Ltd.Şti.

Fruit Logistica, tartışmasız dünyanın en büyük gıda fuarlarından biridir. Alıcı ve satıcı için oldukça gelişmiş ve büyük imkanlar sunuyor. Dünyanın her yerinden, her türlü meyve ve sebze üretici ve satıcılarının yer aldığı çok uygun bir fuar.

M. Mehmet DALDAL- Başak Tarım Ürünleri ve Sanayi Tic.Ltd.Şti.

Fruit Logistica, taze meyve ve sebze sektöründe iş yapan dünyadaki bütün firmaları ilgilendiren konular ile ilgili bir buluşma platformu yaratıyor. Yeni bağlantılar, yaratacağı ilhamlar ve iş görüşmeleri için bu sektörde iş yapan tüm kişi ve kuruluşların katılması-ziyaret etmesi gereken bir uluslararası fuar. 2013 fuarı, sektördeki yenilikleri görmek, bilgi ve görgüyü güncellemek açısından başarılıydı.

Ahmet Göksel - Agme Gıda Ltd.Şti.

Oldukça iyi hazırlanmış bir fuar. Meyve ve sebze ile uğraşanların mutlaka ziyaret etmesi lazım.

Hüseyin BALCI - Balcı Tarım ve Gıda San. Tic. Ltd.Şti.

Dünyadaki son trendleri ve tüketim alışkanlıklarını yerinde gördük. Son teknoloji ile geliştirilmiş makinelerden faydalandık. Yeni teknolojik makinelerden, makine parkurumuza ilave yaptık. Müşterilerimizle geçtiğimiz sezonun bir değerlendirmesini yaptık.

Alkan ÇELİK - Ayhan-34 Tarım Ürünleri Ltd.Şti.

Bu fuar ile sektörümüzün dünyadaki

son durumunu görme fırsatı bulduk. Ayrıca, Türkiye'den ve dünyadan sektörümüzdeki dostlarımızı görme fırsatı da bulduk.

Bülent KILIÇ - Kemal Kılıç Tarım Orm. Ürün. Ltd.Şti.

Fuar ziyaretinden oldukça memnun kaldık. Çeşitli tarım ürünleri ve makineler hakkında bilgi aldık çok memnun olduk.

Bilgin GÖL - Meyan Baharat Gıda San. ve Tic. Ltd.Şti.

Fuar kendi alanında oldukça kapsamlı bir organizasyon. Holler oldukça iyi dizayn edilmiş. Sonuca ulaşmasını umduğumuz

iki başarılı görüşme gerçekleştirdik.

Ufuk AKINCI - Odak Konservecilik Gıda San. Tic. Ltd.Şti.

Yaş meyve sebze adına kendi geleneksel kabuğumuzdan çıkarak dünyadaki gelişmeleri ve güncel teknolojiyi yakalayabilme adına verimli ve değerlendirilebilir bir fuar gezisi oldu.

Hüsnü GÖRÜMLÜ - Sultan Tarım Ürünleri Gıda San. Tic. Ltd.Şti.

Beklentilerimiz doğrultusunda. Yeni ülkelerin de katılımı ile daha renkli ugunu gördük. Böyle bir fuarın Türkiye'de olmasını çok isterdim.

İzmir Ticaret Borsası Fruit Logistica 2013 Fuarı Heyeti Katılımcı Listesi

Şükrü Barış Kocagöz	Başak Tarım Ürünleri ve Sanayi Tic.Ltd.Şti.
Münir Mehmet Daldal	
Ahmet Göksel	Agme Gıda Ltd.Şti.
Ufuk Akıncı	Odak Konservecilik Gıda San. Tic. Ltd.Şti.
Bülent Kılıç	Kemal Kılıç Tarım Orm. Ürün. Ltd.Şti.
Hüsnü Görümlü	Sultan Tarım Ürünleri Gıda San. Tic. Ltd.Şti.
Solmaz Buket Tümer	
Alkan Çelik	Ayhan-34 Tarım Ürünleri Ltd.Şti.
İsmail Çelik	
Hasan Yılmaz	Bumey Gıda Ltd.Şti.
Sıdık Demircan	Yalican Gıda Tarım Ürünleri Ltd.Şti.
Ali Demircan	
Hayrettin Uçak	Uçak Kardeşler Gıda Seracılık Uluslararası Nakl. Plst. Ltd.Şti.
Hüseyin Balcı	Balcı Tarım ve Gıda San. Tic. Ltd.Şti.
Rıfat Narhın	
Kemal Ulukaya	Eldorado Tarım Ürünleri Ltd.Şti.
Erdoğan İnan Yılmaz	Kral Tarım Ürünleri ve Gıda San. Dış Tic. A.Ş
Nazmi Sağlam	Cena A.Ş.
Bilgin Göl	Meyan Baharat Gıda San. ve Tic. Ltd.Şti.
Mehmet Yoldaş	
Abdullah İnan	Öz İnan Tarım Ürünleri Ltd. Şti.
P. Ezgi Korkmaz	İzmir Ticaret Borsası
Harun Gürkan	İzmir Ticaret Borsası

ELİDAŞ ve İZBEP faaliyete açıldı...

Türk pamuğuna çağ atlatması beklenen ELİDAŞ ve İZBEP faaliyete başladı

Dünyanın en büyük pamuk üretici ve ithalatçılarında olan Türkiye'de pamuk üretim ve ticaretini çağdaş hale getirecek iki önemli adım atıldı. İzmir Ticaret Borsası öncülüğünde 19 ortak tarafından kurulan Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. (ELİDAŞ) ve İzmir Ticaret Borsası Elektronik Platformu (İZBEP) faaliyete başladı.

Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. (ELİDAŞ) ve İzmir Ticaret Borsası Elektronik Platformu'nun (İZBEP) açılışı Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati Yazıcı, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, İzmir Ticaret Borsası Başkanı Işınsoy Kestelli ile ELİDAŞ Yönetim Kurulu Başkanı Barış Kocagöz ve çok sayıda davetlinin

katılımıyla yapıldı.

ELİDAŞ ve İZBEP ülkemizde bir tarım ürününün ilk kez elektronik ortamda spot olarak satışının gerçekleştirileceği entegre bir sistem olacak. Bu sistem sayesinde pamuğun kendisi yer değiştirmeden mülkiyeti ulusal düzeyde isteyen yatırımcı tarafından alınıp satılabilir olacak.

Açılış töreninde konuşma yapan Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati Yazıcı, Türkiye'de tarım ürünlerinin ticaretinde yeni bir dönemi başlatacak bir açılış gerçekleştirdiklerini belirterek bitkisel üretimin yarısına tekabül eden hububat, bakliyat, pamuk, fındık, yağlı tohumlar, zeytin ve zeytinyağı sektörlerinde üreticiler, sanayiciler ve tacirler arasında farklı

sorunların yaşandığını dile getirdi. Depolama imkanlarının yeterli olmadığını, mevcut yapıyla ticaret borsalarının ürünlerin pazarlanmasında yetersiz kaldığını ifade eden Yazıcı, lisanslı depolar sayesinde üreticilerin ürünlerini sağlıklı, güvenli ve sigortalı ortamda tutabileceğini, bu depolarda tuttıkları ürünlerin karşılığında aldıkları ürün senetlerini teminat göstererek uygun koşullarda kredi kullanabileceklerini söyledi. Bu ürünlerin borsalar aracılığıyla daha uygun fiyatlara pazarlanabileceğini kaydeden Yazıcı, tüccar ve sanayicinin de talep ettikleri miktar, tür ve kalitedeki ürünü kolaylıkla ve güvenilir biçimde temin edebileceğini, ürün senetleri vasıtasıyla olası fiyat farklılıklarından

korunacağını, risklerini azaltacağını belirtti.

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Türkiye'nin geleceğine yapılan önemli bir yatırımın açılışı için bir araya geldiklerini vurgulayarak, "Bu yatırımla birlikte kalite artacak. Ege bölgesinin üreticisi, tüccarı ve sanayicisi kazanacak, Türkiye kazanacak" dedi. Tarımın eskiden karın doyurmak için yapıldığını hatırlatan TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, günümüzde artık en önemli zenginleşme kaynaklarından birinin tarım olduğunu söyledi. Hisarcıklıoğlu, 2012 yılında tarım ürünlerinin en kıymetli emtia haline geldiğini, önümüzdeki dönemde daha da önem kazanacağını ifade etti. Dünya nüfusunun her yıl bir Türkiye kadar arttığına ve orta sınıfın geliştiğine dikkat çeken TOBB Başkanı, "1,5 milyar insan köylerden kente göçmüş. Üretici olmaktan çıkmış, tüketici olmuştur" şeklinde konuştu.

'Odalar ve borsalar ne iş yapıyor' diyenlere en güzel örneğin ELİDAŞ ve İZBEP'in faaliyete geçmesi olduğunu ifade eden TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, "Oda ve borsalarımız, ürün değerine değer katıyor. Üreticiye, tüccara ve sanayiciye

kazandırıyor. Tarımın giderek çok daha önemli olduğu bu dönemde borsalarımız daha önem kazanmaktadır. Önümüzdeki süreçte de ticaret borsaları bilgi ve birikimleriyle tarımsal sıçramanın en önemli aktörü olacaktır" dedi.

İTB Başkanı Işınsoy Kestelli'nin Türk tarımına ve borsacılığına büyük yenilikler getirdiğini kaydeden Hisarcıklıoğlu, "Ben buna Işınsoy Hanım farkı diyorum. Hep tarım erkeklerin işi denirdi. Işınsoy Hanım bunun tam tersini ispat etti. Tarıma kadın eli değmiş oldu" diye konuştu.

Her iki törende konuşan İzmir Ticaret Borsası Başkanı Işınsoy Kestelli, ELİDAŞ'ın ve İZBEP'in, Türk tarımı için dönüm noktası olduğunu söyledi.

Türkiye'nin tasarruf açığı yüksek bir ülke olduğunun altını çizen Kestelli, "Bu nedenle tarım sektörü bileşenlerinin finansa ulaşımının kolaylaştırılması hayati önemde. Eğer 2023 yılında Türk tarımı için belirlediğimiz 150 milyar dolarlık büyüklüğe ulaşmak istiyorsak bu tür girişimlerin sayısını, niteliğini ve katılımcı kalitesini yükseltmek zorundayız" dedi.

Kestelli, "Küresel ekonomide bilgi ve teknoloji odaklı yeni bir düzen var artık. Bu

yeni düzende tarımın ekonomideki payı küçüldüğü halde önemi giderek artıyor. Küresel rekabet açısından pazarlama olanaklarını genişletmek; ürün çeşitliliğini artırmak, kalite ve standartlara uygun üretim yapmak, ürünleri dereceleme, hasat ve hasat sonrası ürün ve kalite kayıplarını azaltacak tedbirler almak, açık ve hızlı ürün ticareti yapmak ve tüm bu faaliyetlerde fark yaratmakla mümkün" diye konuştu.

Türkiye'nin bugün, 5 tarımsal üründe dünyanın en büyük üreticisi olduğuna dikkat çeken Kestelli "23 tarımsal üründe ilk 5 üretici ülke arasındayız. Dünya tarımsal üretimindeki payımız yüzde 2.5 Buna karşılık dünya tarımsal ürün ticaretindeki payımız sadece binde 7. Tarımda dünyanın 8'inci büyük üreticisiyiz ama dünya tarım ürünleri ihracatında 26'ncı sırada yer alıyoruz. Sadece bu makro veriler bile ülkemizde tarımsal üretimin özellikle pazarlanması aşamasında önemli sıkıntılarının olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Ne yazık ki, ülkemizde, tarım ürünlerinin pazarlama alt yapısı ve depolama koşullarının yetersiz olması, mevcut tesislerin de bir kısmının uygun

olmayan standartlara sahip olması ve denetimin yapılmaması, önemli miktarda ürün kaybına, kalite sorunlarına ve fiyatlarda istikrarsızlık yaşanmasına neden olmaktadır. Etkin işleyen bir tarımsal ürün piyasasının bulunmaması da fiyat oluşumunu olumsuz etkilemektedir. İzmir Ticaret Borsası, Türk tarımının çağdaş pazarlama ve finansman imkanlarına ulaşabilmesi için öncülük etmeyi görev bilmiş, ülkemizin ilk ticaret borsasıdır. Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası gibi çok başarılı bir girişimin ardından bugün 19 ortakla birlikte ELİDAŞ'ı faaliyete geçirdiğimiz için çok mutluyuz. Egeli çiftçi ve tüccarlarımızın pamuklarını ELİDAŞ'ta tutmalarını ve İzmir Ticaret Borsası'nda kurduğumuz elektronik platformda alım satım yapmalarını istiyoruz. Umuyor ve

diliyoruz ki, ELİDAŞ, pamuk pazarının standardını yükseltecek ve bu başarı, tarıma dönük yeni yatırımlar için şevk kaynağı olacaktır” diye konuştu.

İzmir Ticaret Borsası Başkan Yardımcısı, Ulusal Pamuk Konseyi Başkanı ve ELİDAŞ Yönetim Kurulu Başkanı Barış Kocagöz ise Türkiye’de tarımın gerçekten zor şartlarda yapıldığını belirterek, bu yatırımla pamuktan başlayarak Türk tarımına nefes aldırılmayı amaçladıklarını söyledi.

Barış Kocagöz “Bugün burada çok anlamlı ve tarihi bir adımı birlikte atmaya üzere toplandık. Türk tarımı ve tarımsal piyasası için anlamlı bir gün olmasının yanında aslında bu adım; tarımsal ürünlerin ekonomimize tam anlamıyla kazandırılması için atılmış büyük bir adım. Öncelikle, ülkemizde üreticilerimizin ne denli zor şartlarda üretim yaparak ayakta kalmaya çalıştıklarını görüyoruz. Gerek üretim gerek pazarlama sürecinde onlar ideal koşulları yaşayamıyorlar. Üretirken mali sıkıntılarla boğuşup, satarken de aynı dönemde satmak zorunda kalıp ucuz satıyorlar. Kendi ürünleri ile ayakta kalma şansını işte bu sistem ile yakalayacaklar: Lisanslı depoculuk sistemi. Bu sistem; onlara, kendi ürünlerini teminat vererek bankalardan ucuz finansman sağlama imkanını yarattığı gibi kendi ürünlerini 12 ay süresince istediği zaman şeffaf piyasalarda satma imkanını sağlayacak. Hepsinin yanında ürünlerin kalite standardında özlenen disiplinin gelmesini, bugüne dek bu ürünlere yatırım yapamayan vatandaşın da yatırım yapabilmesini ve nihayet Türk sanayisinin doğru hammaddeyi yıl boyunca sağlıklı bir şekilde tedarik edebilmesini bu sistem sağlayacak” dedi.

Kocagöz, “Bu sistem üreticiye kendi ürünlerini teminat vererek uygun finansman imkanı yarattığı gibi, aynı zamanda ürünlerini 12 ay boyunca şeffaf bir piyasada satabilme özgürüğü verecek. Bütün bunların yanında, ürünlerin kalite standardında özlenen disiplinin gelmesi, bugüne kadar bu ürünlere yatırım yapmayan üreticilerin şevklenmesi ve nihayet Türk sanayicisinin doğru hammaddeyi yıl boyunca sağlıklı bir şekilde temin edebilmesi sağlanacak. Bu büyük bir adım” diye konuştu.

Bu kadar ideal ve özlenen bir yapının oluşabilmesi için ELİDAŞ' ı kurarken 19 ortak olarak bir araya geldiklerine dikkat çeken Kocagöz, “Bankalar haricinde

ortaklarımızın özel kuruluş olmamalarına özen gösterdik. Asli amacımızın “bu sistemi Türk tarımına ve ekonomisine kazandırmak” olduğunun bilincinde işe başladık ve nihayet bu mutlu güne ulaştık. 11 adet borsa ve oda, VOB, 3 adet banka ve birliklerden oluşan bir ortaklık yapımız var. Ortaklarımız kendi alanlarının güzide kurumları olmasının yanında aslında bu sistemin de ana taşları. Yılmadan ideal olanı yapmak için sabırla çalıştık ve ürünlerin doğru kalitede sınıflandırarak elektronik saklama sisteminde tutulmasına hazırlık yaptık. Tüm bunların yanında İzmir Ticaret Borsası'nda da bu ürünlerin satışı için elektronik platform altyapısını hazır hale getirdik. Artık bu sistem ile üretici istediği kadar ürününü istediği zaman gönül rahatlığı ile satabilecek, diğer

tarafından sanayici ya da tüccar veya herhangi bir yatırımcı kayıt altına girmiş bir finansal ürün gibi de bu ürünleri satın alabilecek. Bize göre bu sisteme geçiş Türk tarımının kaderini olumlu yönde etkileyecektir. Hazır olmalıyız ki önümüzdeki günlerde kendi çıkarları itibarıyla bu sistemin çalışmasını engellemek isteyen taraflar çıkabilir. Ancak bizler vereceğimiz destek ve sabır ile bu sistemin arkasında durmalıyız. Bu amaçla bu sistemin yaygınlaştırılması ve "tercih edilir" olması adına üreticinin depo maliyetlerinin ilk yıllarda desteklenmesi gerektiğine inanıyoruz ve öneriyoruz" dedi.

ELİDAŞ ve İZBEP'in açılış törenlerinde Bakan Hayati Yazıcı ve TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'na açılışta kullandıkları seans çanları hediye edildi. TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu ve Bakan Yazıcı, tören sonrasında, ilk elektronik ürün senedi ihracatını yaptılar.

İZBEP'te ilk gong

İzmir Ticaret Borsası Elektronik Ürün Senedi Platformu'nun (İZBEP) işlemlere başlaması nedeniyle İzmir Ticaret Borsası'nın (İTB) tarihi Korbey Salonu'nda Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati Yazıcı ve TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'nun katılımıyla bir tören düzenlendi.

Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati Yazıcı, tarım ürünleri lisanslı depo senetlerinin elektronik ortamda ilk kez işlem göreceği İZBEP'te gonga ilk vuruşu yaparak işlemleri başlattı. Yazıcı, tarihi bir mekanda tarihi bir an yaşadıklarını, kurulan elektronik işlem platformunda lisanslı depoların ürettiği ürün senetlerinin

işlem göreceğini söyledi.

2011 yılı Temmuz ayında Polatlı'da hububatla ilgili kurdukları lisanslı deponun ardından Ordu'da fındık, bu sabah da Selçuk'ta ELİDAŞ'ın kurduğu pamuk lisanslı deposunu açtıklarını belirten Yazıcı, "122 yıllık tarihi geçmişi olan İzmir Ticaret Borsası'nda bugün ilk kez elektronik ürün uygulamasını hayata geçiriyoruz. Böylesine önemli bir uygulamanın tarihi bir mekanda, pek çok uygulamanın öncüsü bir şehirde yapmış olmaktan mutluluk duyuyorum" dedi.

İTB Yönetim Kurulu Başkanı Işınsoy Kestelli "İzmir Ticaret Borsası, 1891 yılından bu yana İzmir ve çevresinde kurallı ticaretin yerleşmesine büyük katkı koymuş köklü bir çınar. Bugün bu borsa

çatısı altında bir ilki daha başarmanın gururunu yaşıyoruz. Açılışını yapacağımız elektronik platform, standartlaştırılmış tarımsal ürün senetlerinin elektronik ortamda alınıp satıldığı yeni bir mecra olacak. Bu platformda, ELİDAŞ başta olmak üzere, İzmir Ticaret Borsası ile sözleşme imzalamış lisanslı depoculuk şirketlerince üretilen ürün senetleri işlem görecektir. Bu platforma üye olan herkes, şifresini alarak istediği yerden ürün senedi alım-satımı yapabilecek. Bu platform, İzmir Ticaret Borsası'nın ve ELİDAŞ ortaklarının Türk tarımına yaptığı büyük katkının bir nişanıdır. Türkiye ne yazık ki tasarruf açığı yüksek bir ülke. Bu nedenle tarım sektörü bileşenlerinin finansal ulaşımının kolaylaştırılması hayati

önemde. Eğer 2023 yılında Türk tarımı için belirlediğimiz 150 milyar dolarlık büyüklüğe ulaşmak istiyorsak bu tür girişimlerin sayısını, niteliğini ve katılımcı kalitesini yükseltmek zorundayız” dedi. Projeye emeği geçen herkese teşekkür eden Kestelli, ülke genelindeki alıcı ve satıcıların işlem yapabileceği bu platform ile elektronik ürün senetlerinin hisse senedi, altın ve döviz gibi bir yatırım aracı olarak kullanılabilmesini, senetlerin teminat gösterilerek bankalardan kredi kullanılabilmesini söyledi.

Konuşmaların ardından Bakan Yazıcı ve TOBB Başkanı Hisarcıkıoğlu, ilk gongu çalarak pamuk lisanslı deposunda

oluşturulan elektronik ürün senetlerini işleme açtı. İlk alımı da yapan Yazıcı, kilogramı 4 lira 5 kuruştan 5 balya, TOBB Başkanı Hisarcıkıoğlu ise 3 lira 95 kuruştan 5 balya pamuk ürün senedini platform üzerinden satın aldı.

Sistem nasıl işleyecek?

Ortakları arasında, İzmir Ticaret Borsası, Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası, Balıkesir Ticaret Borsası, Şanlıurfa Ticaret Borsası, İzmir Ticaret Odası, İş Yatırım Menkul Değerler, Denizbank, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, İMKB Takas ve Saklama Bankası, Gaziantep Ticaret Borsası, Manisa Ticaret Borsası, Ödemiş

Ticaret Borsası, Söke Ticaret Borsası, Tariş Pamuk Birliği, Tariş Üzüm Birliği, Ege İhracatçı Birlikleri'ne bağlı EDEKATAŞ, Salihli Ticaret Borsası, Turgutlu Ticaret Borsası, Alaşehir Ticaret Borsası bulunan ELİDAŞ'a depolanmak üzere getirilen pamukların kalite kriterleri belirlenecek, fiziki olarak depoya alınan pamuk, elektronik sistemde kaydedilerek ürün sahibinin herhangi bir bankada bulunan yatırım hesabı altında otomatik olarak görünecek. Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) sahibi bu aşamadan sonra isterse pamuğunu İZBEP'de satabilecek, isterse de bankaya teminat olarak sunarak kredi kullanabilecektir. Pamuğu temsil eden ELÜS'ler internet ortamında işlem görebilecek. Alıcı ve satıcılar araçlar vasıtasıyla işlem emirlerini verebilecek.

Ege Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk A.Ş. (ELİDAŞ) Çalışma Sistemi

ELİDAŞ'ın temel çalışma prensibi diğer lisanslı depo işlemlerindeki gibi olacaktır. Bu çalışma sistemini aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür.

Pamuk sahibi olan üretici ve/veya çırçırıcı ürününü ELİDAŞ'a getirdiğinde kendisi adına bir hesap oluşturulacak. Ürün sahibinin aynı zamanda bir bankada yatırım hesabını da ELİDAŞ'a bildirmesi gerekecektir.

Ürün ilk olarak kamyonla birlikte toplam ağırlık olarak tartılacaktır.

Depolanacak ürün pamuk olduğu için her bir balya pamuğunun ağırlığı belirlenecektir.

Pamuğun standardının tespit edilmesi amacıyla her balyadan ayrı ayrı numune alınacaktır.

Kategorize edilmiş balya, depoda ilgili bölümüne, ilk giren ilk çıkar prensibiyle sirküle olmak üzere yerleştirilecektir.

Standardizasyonu tamamlanmış, fiziki olarak depoya alınmış olan pamuk, elektronik sistemde kaydıleştirilecektir.

ELİDAŞ ve Elektronik Kayıt Kuruluşu arasında oluşturulan elektronik bağlantı ile ürün sahibi adına oluşturulan Elektronik Ürün Senetleri, bildirmiş olduğu yatırım hesabı altında otomatik olarak görünecektir.

Elektronik Ürün Senedi sahibinin bu aşamadan sonra iki seçeneği bulunmaktadır.

Birincisi, ürünü borsada satmak isterse İzmir Ticaret Borsası Elektronik Platformunda satışa sunabilecektir.

İkincisi ise sahibi olduğu ürün senedini bankaya teminat olarak sunarak kredi

kullanabilecektir.

Ürün senedi sahibinin pamuğu ELİDAŞ'tan fiziki olarak teslim almak istemesi durumunda aynı kalite ve miktardaki pamuğun teslimi yapılacak ve yine elektronik ortamda oluşturulan Elektronik Ürün Senedi iptal edilecektir.

ELİDAŞ – LİSANSLI DEPO İŞLEYİŞİ:

1.KANTAR: Gelen kamyonlar (dolu – boş) tartılır.

2.NUMUNE ALMA – LABORATUVAR:

a.Numune Alma İşlemi: Pamuk

balyalarının, balya bazında ağırlıkları, nem değerleri belirlenir. Her bir balyadan laboratuvarda analiz edilmek üzere numune alınır.

b.Laboratuvar – Analiz İşlemi: Alınan numuneler, pamuk analiz cihazları aracılığıyla analiz edilir. Analiz sonuçlarına göre, her bir balya, standardize edilmiş kategoriler içinde yerini almış olur.

3.DEPO: Kategorize edilmiş balya, ilgili bölümüne, ilk giren ilk çıkar prensibiyle sirküle olmak üzere yerleştirilir.

4.İDARİ BİNA: Standardizasyonu tamamlanmış, fiziki olarak garanti altına alınmış olan pamuk, elektronik sistemde kaydedilip, menkul olarak işlem görmeye başlayacaktır.

İzmir Ticaret Borsası Elektronik Ürün Senedi Platformu (İZBEP) Çalışma Sistemi

İzmir Ticaret Borsası Elektronik Platformu (İZBEP), İzmir Ticaret Borsası (İTB) ile sözleşme imzalayan lisanslı depo işletmelerinin depoladıkları ürünler karşılığında düzenlemiş olduğu elektronik ürün senetlerinin (ELÜS) alınıp satıldığı platformdur.

İZBEP'de işlem yapmak isteyen üretici, tüccar, sanayici veya yatırımcının öncelikle platforma üye olması gerekmektedir.

Üyelik için, gerekli belgelerin İTB'na teslim edilmesi ve aynı zamanda İTB üyesi olan bir ajanın alım satım işlemlerinde aracı olarak belirlenmiş olmak gerekmektedir.

Üyelik şartlarının yerine getirilmesi ile birlikte platformda hesaplarına ulaşabileceği, alım satım yapabileceği sisteme girişi için bir şifre platform üyesine verilecektir.

İZBEP'de aracılık hizmeti verecek İTB üyesi ajanların da platforma üyeliğinin bulunması gerekmektedir.

İZBEP platformu internet üzerinden çalışacak ve üye istediği yerden şifresini kullanarak alım-satım emrini aracısına (ajanı) ulaştırabilecektir. Alım-satım emri ancak aracı tarafından onaylandığı durumda işleme konu olacak ve alım-satım ekranlarına yansiyacaktır.

Lisanslı depoya girmiş, alım-satıma konu olabilecek ürünlere ilişkin ürün stok listesi her sabah Elektronik Kayıt Kuruluşu sistemlerinden otomatik olarak İZBEP veritabanına aktarılacaktır.

İşlem seansları 12:30-13:30 arasında gerçekleşecektir. Seans saatinin sonuna kadar alım-satım emri girilebilecektir.

Borsada işlemler elektronik ortamda girilen emirlerin eşleştirilmesi yöntemiyle yapılacaktır. Emirler fiyat ve zaman önceliğine göre eşleşecektir. Alım emirlerinde en yüksek, satım emirlerinde ise en düşük fiyattan başlanarak fiyat

önceliği sistem tarafından tesis edilecektir.

İZBEP'e ilişkin emirler seans saatinde verilebileceği gibi Borsa tarafından ilan edilen başlangıç saatinden itibaren de sisteme girilebilecektir. Seans öncesinde girilen emirler seansın başlamasıyla birlikte sisteme giriş sırasıyla işleme konacaktır. Alım satım emirleri sadece girildiği seans için geçerli olacak ve seans süresince gerçekleşmeyen emirler iptal olacaktır.

İşlem ekranlarında ELÜS'ün temsil ettiği ürünün cinsi, satış fiyatı ve miktarı, alış fiyatı ve miktarı bilgileri yer alacaktır. Alıcı ve satıcının ya da aracının kim olduğu ise bilinmeyecektir.

Seans sonunda, İZBEP sisteminden gerçekleşen işlemlerden oluşan "işlem dosyası" sistemde oluşacaktır. Bu işlem dosyası ELÜS ve ürün bedelinin takası için İTB tarafından Takas Merkezine gönderilecektir.

Gün sonunda takası gerçekleşmiş işlemlere ilişkin liste Takas Merkezi tarafından İTB'ye gönderilecektir. Takas işlemi sonucunda ELÜS ve ürün bedeli alıcı ve satıcı arasında el değiştirmiş, depo ücreti, tescil ücreti ve tazmin fonu payı kesilmiş olacaktır.

Takası gerçekleşmiş işlemlerin tescili ise alıcı ve satıcının aracılığı tarafından İzmir Ticaret Borsası'nda gerçekleştirilecektir.

Bağ danışma kurulu toplantısı yapıldı

Ülkemizde bağcılık, 2012 yılı resmi verilerine göre yaklaşık 4,6 milyon dekada gerçekleşmektedir. Bu rakam Bölgemizde ise 1,3 milyon dekarın üzerindedir. Bir başka açıdan Türkiye'nin toplam üzüm üretim hacminin yaklaşık 3'te 1'i Ege Bölgesi'nde gerçekleşmektedir. Bu oran sektörde Bölgemizin yeri ve önemini açıkça ortaya koymaktadır. Bölgemizde bağcılık faaliyeti gerçekleştiren ve bu sektörden geçimini sağlayan 50 binden fazla üretici ailesi bulunmaktadır. 2012 yılında Ege Bölgesi'nde 178 bin ton çekirdekli ve 582 bin ton çekirdeksiz olmak üzere toplam 760 bin tondan fazla sofralık üzüm üretimi gerçekleşmiştir. Bunun yanında özellikle tarım ürünleri ihracatının geleneksel ve önemli ürünlerinden olan "Çekirdeksiz Kuru Üzüm" ise yine 2012 yılında 1,2 milyon tonun üzerinde üretim ile bölgemizi ön plana çıkarmış ve çıkarmaya devam etmektedir. Bölgede ayrıca yıllık 100 tonun üzerinde şaraplık üzüm üretildiğini de belirtmek gerekir^a. İşletmeler açısından baktığımızda ise Bölgemizde, 22 kuru üzüm işletmesi, 100'e yakın sofralık üzüm pazarlayan firma, 20'ye yakın şarap üreten tesis, 5 rakı ve alkol fabrikası, 30 salamura yaprak işletmesi, 1 pekmez üretim işletmesi

mevcut olduğu ortaya çıkmaktadır^b. FAO 2010 dünya üzüm ticareti verilerine göre, Türkiye 200 bin tonun üzerinde çekirdeksiz kuru üzüm ihracatı ile Dünya çekirdeksiz kuru üzüm ihracatçı ülkeler arasında % 25'lik pay ile lider konumdadır. Bu sıralamada ülkemizi takiben 2. ve 3. olarak Amerika Birleşik Devletleri ve İran gelmektedir^c.

Elbette ekonomik ve sosyal açıdan bu denli önemi olan sektörde, zaman zaman çeşitli sıkıntılar yaşanabilmektedir. İşte bu bağlamda, gerek yaş (sofralık), gerekse kuru (endüstriyel) olarak tarım ürünleri ihracatımızda ve yurt içi satışlarda önemli bir payı olan üzümün üretiminden tüketim sürecine kadar karşılaşılan güncel sorunları tespit etmek ve sorunlara ortak akıl çemberinde tartışarak çözüm önerileri üretmek ve bu önerileri rapor haline getirerek ilgili Bakanlıklar ile siyasi temsilcilere sunmak, paydaşların işbirliğini arttırmak ve üzüm konusunda kamuoyu oluşturmak ve tek ses olarak sorunları dile getirmek amacıyla Bağ Danışma Kurulu oluşturulmuştur.

Bağ Danışma Kurulu Ege Bölgesinde üzüm üretilen il ve ilçelerde bulunan ticaret borsası, ticaret ve sanayi odası, üniversite,

ziraat mühendisleri odaları, belediyeler, kaymakamlıklar, tarım teşkilatı mensuplarından oluşmaktadır.

Bağ Danışma Kurulu toplantıları, 2012 yılında Alaşehir Ticaret Borsası koordinatörlüğünde gerçekleşmiştir. Bağ Danışma Kurulunun sekreteryası görevi, 2012 yılında yapılan ilk toplantıda oybirliğiyle alınan karar gereğince 2013 yılında Borsamıza geçmiştir. Bu bağlamda; Borsamız Yönetim Kurulu Üyesi İlhan Zincircioğlu'nun başkanlığını yaptığı 2013 yılı ilk toplantısı 7 Mart tarihinde İzmir Ticaret Borsası'nda düzenlenmiş ve Kurulu'nun gündemine;

1.Hayvansal üretim tesislerinin bağ alanları üzerine etkilerinin değerlendirilmesi,

2.Bağ alanlarının belirlenmesine dair çalışmaların gerçekleştirilmesi,

3.Üzümde kalıntı ve izlenebilirlik konulu bir Çalıştay düzenlenmesi,

4.Çekirdeksiz kuru üzüm ihracatında küf ve Okrotoksin- A sorununun giderilmesine yönelik çalışmaların planlanması, şeklinde 5 ana konu alınmıştır.

Çekirdeksiz kuru üzüm ihracatında önemli sıkıntılar doğuran kalıntıların önlenmesi konusunda yürütülecek çalışmaların ana konularını, hedef kitleyi, yöntem ve metodunu belirlemek amacıyla düzenlenecek çalıştay öncesinde 2 Nisan 2013 tarihinde Borsamızda "Çalıştay Yürütme Kurulu" toplantısı gerçekleşmiştir. Söz konusu Çalıştay önümüzdeki haftalarda yapılması planlanmakta olup çalıştay akabinde yapılacak çalışmalar ile sektörün geleceğine katkı sağlanacağı temenni edilmektedir.

KAYNAKÇA

^a<http://tuikapp.tuik.gov.tr/bitkiselapp/bitkisel.zul>,

Erişim Tarihi:17.04.2013

^b[1] İzmir Ticaret Borsası ve çevre borsalarda derlenen bilgiler.

^c[1]<http://faostat.fao.org/site/535/DesktopDefault.aspx?PageID=535#ancor> Erişim Tarihi:17.04.2013

Nurten Öztürk “Girişimci Kadınlar Buluşması” Paneli’ne konuk oldu

TOBB İzmir Kadın Girişimciler Kurulu 8 Mart’ı Türk Kadın Girişimcilere örnek olmuş bir isimle kutladı. Türkiye’ye sosyal sorumluluğu ve temizliği öğreten, Opet Yönetim Kurulu Üyesi Nurten Öztürk, İzmir Kurulu’nun konuğu oldu.

İzmir Ticaret Borsası’nın ortaklığında düzenlenen ve yoğun bir katılımı gerçekleşen etkinlikte Öztürk, İzmirli kadınlara girişimcilik serüvenini anlattı. Nurten Öztürk’ün, girişimciliğin, girişimcilik ruhunun bir ülke için önemine, kadının ekonomi ve sosyal yaşama katılmasının ülkeye getirdiği artı değere, kendi yaşamından örnekler vererek değindiği söyleşide günün sürprizini 9 Eylül Üniversitesi Konservatuari öğrencileri yaptı; genç müzisyenler

söyleşiye “Çocuk da Yaparım Kariyer de” şarkısıyla renk kattı.

Toplantıya ev sahipliği yapan TOBB İzmir Kadın Kurulu Başkanı Aynur Tartan, “Çalışma yaşamında kadın sayısı artıkça, Türkiye’nin ekonomik temelleri daha sağlam olacak. Kadın girişimciler ülkemize ufuk, zenginlik ve bereket getirecek. Bu duygularla 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü’nü kutluyorum” derken, İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Üyesi Derya Pala “ TÜİK verilerine göre 2012 Temmuz sonu itibarıyla Türkiye’de 1 milyon 181 bin erkek, 97 bin kadın işveren var. Ülkemizin zenginleşmesi için kadın girişimci sayımızı 1 milyona, kadınınımızın istihdam oranını ise en az yüzde 50’ye yükseltmemiz şart” dedi.

Panel sonunda İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Üyesi Derya Pala ve TOBB İzmir Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Aynur Tartan Opet Yönetim Kurulu Üyesi Nurten Öztürk’e teşekkür plaketi takdim etti.

Nurten Öztürk kimdir?

1949 yılında Bolu Mengen’de doğdu. İlk ve ortaokulu Mengen’de bitirip, yatılı öğretmen okulu sınavlarına girdi. Sinop Kız Öğretmen Okulu, İstanbul Üniversitesi Çapa Yüksek Öğretmen Okulu ve Fen Fakültesi Zooloji-Botanik Bölümü’nü bitirerek 1971 yılında Akşehir Öğretmen Okulu’nda Biyoloji öğretmeni olarak

göreve başladı. Aynı yıl okul arkadaşı Fikret Öztürk’le evlendi.

Gaziantep Eğitim Enstitüsü, İslahiye Lisesi, Mersin Tefik Sırrı Gür Lisesi ve Mersin Eğitim Enstitüsü’nde görev yaptı. Görev aldığı tüm okullarda laboratuvar çalışmalarına öncelik verdi. 1984 yılında öğretmenlikten ayrılarak aile şirketi olan ve 1980 yılında kurulan Öztürkler Petrol Ltd. Şirketinde çalışmaya başladı.

Eşi Fikret Öztürk ile birlikte 1992 yılında İstanbul’a gelerek Türkiye’nin ilk yerli akaryakıt şirketi olan OPET Petrolcülük A.Ş.’ni kurdular. Daha sonra OPET’in yüzde 50 hissesini KOÇ Holding’e devrettiler. Öztürk çifti devirden sonra da OPET yönetiminde kalmaya devam etti.

OPET’in sosyal sorumluluk projeleri olan ve sektörde fark yaratan; “Temiz Tuvalet Kampanyası, Yeşil Yol Projesi,

Örnek Köy Projesi ve Tarihe Saygı Projeleri’nin” fikir lideri ve yöneticisidir.

2001 yılında Dünya Gazetesi’nin düzenlediği yarışmada “Yılın Kadın Yöneticisi” ödülüne layık görüldü. 2006 yılında Çanakkale Rotary Kulübü tarafından “Toplum Hizmetleri Üstün Hizmet Ödülü’nü” aldı ve “Şehrin Fahri Hemşerisi” ilan edildi.

Çanakkale Sanayicileri ve İş Adamları Derneği tarafından, bölgeye yaptığı katkıları nedeniyle kendisine “Kent Hizmet Ödülü” verildi. Aldığı teşekkür mektupları ödül ve plaket sayısı yüz bini aştı. 2007 yılında yapılan halk oylamasında “Yılın İşkadını” seçildi. Ayrıca TBMM tarafından ülke yararına karşılıksız hizmette bulunan kişi ve kurumlara verilen “2007 yılı Üstün Hizmet Ödülü’ne” layık görüldü.

İzmir İktisat Kongresi için güç birliği yaptı

Bu yıl 30 Ekim-1 Kasım 2013 tarihleri arasında düzenlenecek olan 5.Uluslararası İzmir İktisat Kongresi için geri sayım başladı. Swissotel Grand Efes İzmir'de gerçekleştirilen 5.Uluslararası İzmir İktisat Kongresi İstişare ve Bilgilendirme Toplantısı'nda konuşan Ulaştırma Haberleşme ve Denizcilik Bakanı Binali Yıldırım, kongreyle Türkiye'nin geldiği yerin ulusal ve uluslararası düzeyde ele alınacağını söyledi.

5.Uluslararası İzmir İktisat Kongresi İstişare ve Bilgilendirme Toplantısı, 28 Şubat'ta Swissotel Grand Efes İzmir'de gerçekleştirildi. Bu yıl 30 Ekim-1 Kasım 2013 tarihleri arasında yapılacak olan uluslararası kongre öncesi gerçekleştirilen basın toplantısında konuşan Ulaştırma ve Denizcilik Bakanı Binali Yıldırım, "Kongre, Türkiye'nin geldiği yerin ulusal ve

uluslararası düzeyde ne olduğunun tespitini yapacak; bundan da önemlisi kongreyle 2023'e giderken Türkiye'nin kalkınma hedefleri ve eksiklerinin neler olduğu tespit edilecek" dedi. Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz ise kongrenin İzmir'in EXPO 2020 adaylığı öncesi sürece katkı sağlayacağını vurguladı.

İzmir Ticaret Borsası'nı temsilen Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ercan Korkmaz'ın ve diğer oda - borsa temsilcilerinin katıldığı toplantıda konuşan Yıldırım, "Burada hükümet var, siyaset var, akademik çevreler var, sivil toplum örgütünün temsilcileri var. Bu yılın sonunda yapılması planlanan ve ilk defa uluslararası nitelikte gerçekleştirilecek İktisat Kongresi, bu toplantıda ele alınan konular itibariyle bundan sonraki adımların bir yol haritasıdır" dedi. İzmir

İktisat Kongresi adıyla Cumhuriyet kurulmadan ve Lozan Antlaşması imzalanmadan önce İzmir'de toplanan kongrenin, savaş yorgunu Türkiye'nin bağımsızlık savaşını kazandıktan sonra hangi eksende olacağını belirlendiği bir kongre olduğunu ifade eden Yıldırım, "İlk kongrede alınan kararların birçoğunun gerçekleştiğini bazılarının da güncelliğini koruduğunu söyleyebiliriz. Bu kongrenin yapıldığı tarihte, Anadolu topraklarında kurtuluş mücadelesi veren 12 milyon insan var. Bugün ise sadece 25 milyon çalışan var. 2023 hedeflerini de sadece ihracatta en az 500 milyar dolar, toplam dış ticaretini de 1.2 trilyon dolar olarak koyduk. Dünyanın ilk 10 ekonomisi içinde yer almak isteyen bir ülkeden bahsediyoruz" ifadesinde bulundu.

İki önemli nokta

Kongrenin iki şeyi ortaya koyacağını vurgulayan Yıldırım, "Kongre, ulusal ve uluslararası alanda Türkiye'nin geldiği yerin düzeyde ne olduğunun tespitini yapacak; bundan da önemlisi kongreyle 2023'e giderken Türkiye'nin kalkınma hedefleri ve eksiklerinin neler olduğu tespit edilecek. Bu açıdan baktığımız zaman, bugünden kongrenin toplanacağı güne kadar akademik çevrelerin İzmir'de çok sıkı bir çalışma içine girmesi gerekiyor. Çünkü üniversitelerimiz, bu kongrenin çalışmalarının özünü teşkil edecek konulara yoğunlaşması ve detay çalışmalarını iktisat bölümlerini devreye sokarak geliştirilmesi gerekiyor. Sivil toplum kuruluşları da, üniversite piyasa ilişkilerini dikkate alarak, mümkün olduğunca hayatın gerçeklerine uyacak şekilde katkı sağlaması lazım" diye konuştu.

EXPO 2020 seçimleri öncesi yapılacak

İktisat kongrelerinin sonuncusunun 2004 yılında yapıldığını hatırlatan Yıldırım, "Kongrelerin sonuncusu uluslararası düzeyde olacak ve EXPO 2020 adaylığının hemen öncesinde olacak. Bunu önemsiyoruz. Çünkü burada alınacak kararlar sadece İzmir'i değil, Türkiye'nin gelecek 20 yılını şekillendirecek. Bu kararlar da tarihe İzmir İktisat Kongresi olarak not düşülecek" dedi. Türkiye'nin iktisadi büyümesine ve istihdamın artmasına yönelik; ulaşım, lojistik gibi alt yapısını tamamlayamayan ülkelerin arzuladıkları büyümeyi sağlayamadıklarını vurgulayan Yıldırım, "Son 10 yılda yaptığımız işler, kendi başına iktisadi bir faaliyet olmayabilir ama Türkiye'nin büyümesine ve geleceğine yapılan yatırımlardır. Bugüne kadar ulaşım ve iletişime 197 milyar TL yatırım yaptık" diye konuştu. Türkiye bilgi iletişimde Afrika seviyesinden Avrupa ülkeleri seviyesine geldiğini aktaran Yıldırım, "Bunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Kapsama alanı ve iletişimdeki kalite anlamında, Türkiye bir numara. Bununla yetinmemiz gerekiyor. Hedefimiz her eve 1 GB internet hızına ulaşmak. Şu anda 1 milyon haneye ulaştık ve 20 milyonunu üzerinde geniş bant internet kullanıcısı var. Bu yaşam alışkanlıklarını, iş yapma alışkanlıklarını ve şeffaflığı sağladı. Başlanan ve hedeflenen projeler, İzmir'de fuar alanının temeli atılması önemli şeyler. Bunlar çok ciddi

kazanımlardır. Türkiye'nin bu tesislere ihtiyacı var. İzmir yavaş yavaş tarım turizm fuar ve kongre merkezi, nitelikli sanayi ürünleri gibi konularda önümüzdeki 10 yıl içindeki büyüme eksenlerini yakaladı."

5. İzmir İktisat Kongresi'ni tarihi ağırlığına yakışan bir şekilde gerçekleştirmeyi hedeflediklerini belirten Kalkınma Bakanı Cevdet Yılmaz ise ilk kongrenin devletin yanı sıra özel sektöre ciddi vurgu yaptığını söyledi. İzmir İktisat Kongresi'ni iki yıldır gündemlerinde tuttuklarını aktaran Yılmaz, "Bu noktada İzmirlielerin önemli talepleri oldu. Talep aşağıdan yukarıya geldi. İki yıl önce yapılması isteniyordu. Hem kongrenin tarihi ağırlığını hem de küresel krizi dikkate alarak, kongreyi Cumhuriyetin 90. yılında gerçekleştirmeye karar verdik" diye konuştu.

Türkiye parlayan yıldız

Kongrenin tarihi bir döneme denk geldiğini hatırlatan Yılmaz, "Dünya, 2008 yılından bu yana küresel krizle boğuşuyor. ABD'de başlayıp küresel çapta yayılan bir krizden bahsediyoruz. Yeni bir ekonomik küresel yapılanmanın olduğunu gerçek. Dünyada üretimin ağırlık merkezlerinin yeniden belirleneceği bir döneme giriyoruz. Merkez ülkelerde ciddi ekonomik problemler yaşanırken; Çin, Hindistan ve Brezilya gibi gelişmekte olan ülkelerin küresel düzeyde öneminin arttığı bir döneme giriyoruz. Türkiye de gelişmekte olan ülkeler arasında yıldızı

parlayan bir ülke. Küresel krizden en az şekilde etkilenip yola devam eden, birçok açıdan iyi bir performans ortaya koyan bir ülke. Kongreyle, önümüzdeki dönemde gelişmekte olan ülkelerin ağırlık kazanacağını bir dünyada bunları tartışmak istiyoruz" dedi.

Mihenk taşı oldu

İzmir İktisat Kongresi'nin Türkiye ve İzmir için önemli bir mihenk taşı olduğunu ifade eden İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu, "İlk kongreden sonra Cumhuriyet'in temellerinin atıldığı bir vaka. İzmir, fuarlar ve kongreler kenti olma hedefinde ilerlemek zorundadır. Kültürpark Fuar Alanı'nda yapılan çalışmalar artık yetmemektedir. İzmir, 2 Mart 2013'de temel atma töreniyle büyük bir fuar alanına kavuşacaktır" dedi.

Cumhuriyet kurulmadan önce başlayan fuar geleneğinin İzmir'in EXPO 2020 adaylığı noktasında önemine dikkat çeken Kocaoğlu, "EXPO 2020 gibi dünyanın en büyük tanıtım etkinliğine ev sahipliği yapma özgüvenini fuarcılık geleneğinden almaktadır. Fuarın kente katkısını sanayiden hizmet sektörüne kadar herkes çok iyi bilmektedir. EXPO 2020 yürüyüşümüz, iktisat kongresinin uluslararası boyutta olması, oylamadan önce yapılması, kentin EXPO sürecinde kentin tanıtılmasına ve dünya ekonomisine İzmir'den bakılmasına katkı sağlayacaktır" dedi.

Yönetim Kurulları Ortak Toplantısı (YKOT) Ödemiş Ticaret Odası'nda yapıldı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'ne bağlı İzmir'deki oda ve borsaların ortak yönetim kurulları toplantısı Ödemiş Ticaret Odası'nın ev sahipliğinde yapıldı. Toplantının başlangıcında Ödemiş Ticaret Odası'nın yenilenen konferans salonunun açılışı yapıldı. Toplantıya İzmir Ticaret Borsası Başkan Yardımcısı Ercan Korkmaz ve Yönetim Kurulu Üyesi Özhan Şen, diğer oda ve borsa başkan ve yöneticileri ile Ödemiş Kaymakamı Abdullah Dölek, Ödemiş Belediye Başkanı Bekir Keskin, Ödemiş Ticaret Odası Başkanı Kasım Sevin katıldı.

Sanayi havzaları planlayalım

Ege Bölgesi Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ender Yorgancılar, 2013'te sanayinin daha olumlu olacağına inandığını ancak büyüme rakamlarının yeterli olmadığını söyledi. Türkiye'nin büyüme rakamlarını Avrupa ile değil gelişmekte olan ülkelerle karşılaştırmak gerektiğini belirten Yorgancılar, Türkiye'nin istihdam sorununu çözmesi için her yıl yüzde 6-7 büyümesi gerektiğini vurguladı.

İzmir Ticaret Odası Yönetim Kurulu

Başkanı Ekrem Demirtaş, İzmir'in ilçelerine yatırım çekmek için ulaşım yatırımlarının şart olduğunu belirterek, çift hatlı demiryolunun Tire ve Ödemiş'e gelmesi gerektiğini söyledi. Türkiye'nin bugünkü ekonomik durumunun moral verdiğini kaydeden Demirtaş, Ege'nin ihracatının yaklaşık 20 milyar dolar olduğunu, ancak 2023'te bu rakamı 5 kat artırmak gerektiğini dile getirdi.

Deniz Ticaret Odası İzmir Şube Başkanı Geza Dologh, denizcilik sektöründe 2008'de başlayan krizin küresel dengeleri alt üst ettiğini, sektörde sıkıntının devam ettiğini söyledi. Türkiye'nin konteyner piyasasında son 10 yılda 6 kat artış sağlandığını belirten Dologh, "Şubemiz sorumluluğu alanındaki İzmir ve Aliaga Limanları Türkiye'deki ilk 5 liman arasında yer alıyor. Çandarlı Limanı'nın yapımının 2015'te tamamlanması öngörülüyor. 4 milyon TEU kapasitesi ve 16 metrelik rıhtımı ile bu liman ülkemizin en büyük ana limanı olacak" dedi.

Tarımın katkısı çok

İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ercan Korkmaz, tarım

sektörünün 2012 yılında ekonomik büyümeye önemli katkı koyduğunu söyledi. Konuşmasına tarım sektörünün 2012 yılındaki durum değerlendirmesi ile başlayan Korkmaz, "Dünya ve ülke gündeminde yoğun bir yılı geride bıraktık. 2012 yılı dünyada ekonomik krizin etkilerinin devam ettiği bir yıl olarak yaşandı. Ülkemizde makroekonomik veriler sağlam olmasına rağmen büyüme hızı yavaşladı. Yılın ilk dokuz ayında büyüme yüzde 2,6 olarak gerçekleşti. Tarım sektörü her kriz veya durgunluk döneminde olduğu gibi, ekonomik büyümeye en önemli katkı veren sektör oldu. Nitekim, yılın ilk üç çeyreğinde sanayi sektörü yüzde 3,1, hizmetler sektörü yüzde 2,3 büyürken tarım sektöründe büyüme yüzde 3,3 oldu. 2012 yılında birçok tarımsal üründe kalite iyi olmasına rağmen verim miktarında düşüş yaşandı. Dünyanın en büyük yedinci tarım ülkesi olmamıza rağmen tarımda net ihracatçı bir ülke olamıyoruz. 2012 yılının ilk on ayı verilerine göre yaklaşık 2 milyar dolar tarımsal hammadde açığımız bulunmaktadır. Gıda ürünleri dış ticareti dahil edildiğinde ise ihracatımız fazla

Tansaş Et'i Et Balık İşletsin

İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Üyesi Özhan Şen, Borsamızca önerilen gündem maddesi kapsamında, Migros'un Mayıs ayında işletmeyi bırakacağı Milli Emlak'a ait Buca'daki Tansaş Et Entegre Tesisleri'nin Et Balık Kurumu'na devredilmesini önerdi. Tesisin mayıstan itibaren atıl kalacağını belirten Şen, "1993 yılında yıkılan İzmir'in Bayraklı semtindeki mezbaha, Buca Kaynaklar mevkiinde Hazine arazisi üzerine inşaa edilmiş ve Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı olarak, Tansaş adı altında, faaliyete başlamıştır. Bugün Migros tarafından işletilmekte olan tesis, Mayıs ayında sözleşmenin dolması ve Migros'un mezbaha işletmeciliğini bırakması ile birlikte tamamen atıl hale gelmiş olacaktır. Et entegre tesisleri 105 dönüm üzerine kuruludur. 67 bin m² açık ve 38 bin m² kapalı alanı bulunmaktadır. Tesiste kesim adetleri mevcut kapasiteye göre oldukça düşüktür. Bu durumun başlıca nedeni, kesim önceliğinin Migros'a ait olması nedeniyle esnafın kesimlerini başka mezbahalara kaydırmış olmasıdır" dedi.

Tesisin Et Balık Kurumu'na devredilmesinin yaratacağı olumlu etkiden bahseden Şen, "Borsamızın da tescil bürosu ile üyelerine hizmet sunmakta olduğu söz konusu tesis, kesim kapasitesi ve fiziki durum açısından oldukça iyi durumdadır. Tesisin işletmesinin Et Balık Kurumu tarafından yapılması durumunda daha rantabl şekilde çalışacak ve Ege Bölgesi'ne hizmet edecek şekilde işlevsellik kazanacaktır. Belediyenin de yeniden mezbaha kurma ve işletme zorunluluğunu ortadan kaldıracaktır. Ayrıca, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehdi Eker, et ve süt piyasasıyla ilgili ihtiyaç duyulan müdahale kurumunu 2013 yılı içerisinde kuracaklarını kısa bir süre önce açıklamıştır. Bu açıklamadan Et Balık Kurumu'nun önümüzdeki dönemde

vermektedir. İstihdam da ise tarım sektörü 2012 yılında yine önemini sürdürmüştür. Eylül ayı itibarıyla tarımda istihdam edilenlerin oranı toplam istihdamın yüzde 26'sıdır" dedi.

2013'te pamuk üretiminde ekim alanlarında azalma, hayvancılık sektörünün genel durumunun ise iyileşme beklendiğini belirten Ercan Korkmaz, "2013 yılında tarım sektörünün arz yönünü belirleyen temel parametre yine doğa koşulları olacaktır. Ancak, özellikle pamuk üretiminde maliyet-fiyat açığı nedeniyle ekim alanlarının azalması beklenmektedir. Buğday, arpa gibi hububat ürünlerinin ekim alanlarında çok önemli değişiklik öngörülmektedir. Ekim ayında canlı hayvan ve et ithalatında uygulanan vergi oranlarının artırılmasına bağlı olarak hayvancılık sektörünün genel durumunun 2012 yılından daha iyi olmasını bekleyebiliriz. Tarımsal hammadde talebi gıda talebi ile birebir bağlantılı olarak değişmektedir. Bu nedenle, ekonomik büyümedeki ılımlı artış beklentisine rağmen, artan nüfusa bağlı olarak ülkemizde ve dünyada gıda talebi daha yüksek oranda artabilecektir" dedi.

Konuşmasının son bölümünde 2013 yılında tarım sektörünün geleceği adına yapılması gerekenlere değinen Korkmaz, "Tarımsal gelirimizin artırılması için hammadde ihracatının yerine mamul ürün ihracatına sağlanacak destekler artırılmalıdır. Sektörün geleceği açısından, tarımsal altyapının iyileştirilmesi çalışmalarına 2013 yılında da devam edilmesi, hatta hızlanması gerekmektedir. Bu çalışmalardan bir tanesi verimlilik artışına önemli katkısı olacak arazi toplulaştırma çalışmalarının tamamlanmasıdır. Ayrıca, 2010 yılında oluşturulan tarım havzalarının işlevsel hale getirilmesi de gerekmektedir" diye konuştu.

hayvancılık piyasasında daha aktif olacağı anlaşılmaktadır. İlimiz Ege Bölgesi ticaretinin kalbinde yer almaktadır. Ayrıca, ülkemizde hayvancılık sektörünün en yoğun olduğu illerin başında gelmektedir. Et Entegre Tesislerinin 2013 yılından itibaren Et Balık Kurumu tarafından işletilmesinin İzmir ve çevresinde bulunan tüm sektör temsilcileri için olumlu etkiler yaratacağı açıktır" diye konuştu.

Konuşmasının son bölümünde katılımcı oda borsa temsilcilerine tesisin işler hale getirilmesi adına girişimde bulunulması gerektiğinden bahseden Yönetim Kurulu Üyesi Özhan Şen, "Borsamızca yapılan girişimlerde Et Balık Kurumu, tesisin kendilerine iz bedelle devredilmesi durumunda işletilmesinin mümkün olabileceğini belirtmiştir. İzmir Ticaret Borsası olarak hayvan kesiminin daha sağlıklı şartlarda yapılması, denetimli ve derinlikli bir canlı hayvan piyasası tesis edilmesi amacıyla söz konusu tesisin iz bedelle Et Balık Kurumu'na devredilmesi konusunda ortak imzalı bir yazı ile girişimde bulunulmasını teklif ediyoruz" dedi.

İzmir Ticaret Odası Başkanı Ekrem Demirtaş ise, tesislerin İzmir Ticaret Borsası ve İzmir Ticaret Odası ortaklığında işletilmesi olanaklarının değerlendirilmesi için ortak bir çalışma yapılmasını önerdi.

“EXPO’yu istiyoruz”

İzmir’in EXPO 2020 adaylık sürecini yerinde incelemek için Türkiye’ye gelen BIE inceleme Heyeti’nin Ankara temaslarındaki son durağı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) oldu. Heyet üyeleri TOBB İkiz Kuleler’de düzenlenen yemeğe katıldı.

15 Şubat 2013’te EXPO delegasyonu onuruna düzenlenen yemeğe Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım, Kültür ve Turizm Bakanı Ömer Çelik, İzmir Valisi Cahit Kıracı, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu, TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkıoğlu, oda ve borsa başkanları, sivil toplum kuruluşları başkanları ile temsilcileri ve İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Işın Kestelli’nin katıldığı gecede İzmir’in EXPO 2020 adaylığı konuşuldu. Ortak istek “Expo’yu istiyoruz” oldu. “EXPO’nun yapıldığı ülkelerde dostlukların, ticaretin ve turizmin arttığını belirten Binali Yıldırım, Türkiye’nin EXPO beklentisinin bunların ötesinde olduğunu söyledi. Yıldırım, “2015

EXPO’da çok talihsiz bir şekilde kaybettiğimiz bu etkinliği bu sefer İzmir’e kazandıracamız. Bu kararlılığı ben herkeste görüyorum. Başaracağımıza da yürekten inanıyorum” şeklinde konuştu. Kültür ve Turizm Bakanı Ömer Çelik ise İzmir’in tarihi bir şehir olduğunu, sağlık merkezleri ve tapınakların bir arada bulunduğunu dile getirerek, “İzmir EXPO’yu aldığı takdirde bugüne kadar yazılmış EXPO tarihi yeniden yazılacak. EXPO’yu İzmir için istiyoruz” diye konuştu.

Expo için kenetlendik

İnceleme heyetini ağırlamaktan duyduğu memnuniyeti dile getiren TOBB Başkanı Rifat Hisarcıkıoğlu, “Ege’nin incisi İzmir’in EXPO adaylığı çerçevesinde sizi ağırlamaktan mutluyuz. Tarih, İzmir için ‘güneşin gözlerini kamaştıran şehir’ diyor. İzmir bereket tanrıçasının evindedir” dedi. Her zaman İzmir’in yanında olduklarını vurgulayan Hisarcıkıoğlu “Bu salonda bulunan ve Türk dünyasını temsil eden herkes, bizimle beraber. Sadece işverenler

değil, işçilerimizi temsilen iki konfederasyon başkanımız da burada bulunuyor. İzmir’in tüm sivil toplum kuruluşları başkanları ve temsilcileri de burada. Bizdeki heyecanı başka şehirde bulmamız mümkün değil. Herkes İzmir için kenetlenmiş durumda. Biz EXPO 2020’yi istiyoruz. Açık söylüyorum, EXPO burada olursa işvereninden, esnafı ve işçisine kadar hepimiz bu güzel organizasyona ev sahipliği yapmayı istiyor. Hepimiz EXPO için kenetlendik” diye konuştu.

BIE inceleme heyeti başkanı Danimarkalı Steen Christensen ise, sağlığın uluslararası işbirliği gerektiren bir konu olduğuna dikkat çekti. Christensen, “Bu noktada bütün camiayı sorumluluk almaya davet ediyorum. EXPO dünyası, aynı zamanda eğitim, kültür ve halklar arasında diyalogdur. EXPO, organizasyonların, şirketlerin ve vatandaşların ortak çabalarını temsil eder ve uluslararası işbirliğinin güzel halidir. Türkiye olarak bu yolda ilerlemeyi seçtiniz. Bu da takdire şayan”

şeklinde konuştu. İzmir Valisi Cahit Kıraç da, Türk iş dünyasının kalbinin EXPO 2020 için attığını ifade ederek, “İnceleme heyetine İzmir olarak detaylı bir sunum yaptık. EXPO 2020 İzmir için 650 sayfadan oluşan dosyayı heyete sunduk. Buradaki sözlerimizin arkasındayız” dedi.

Kocaoğlu’ndan teşekkür

İzmir’in EXPO’ya kenetlendiğini ifade eden Aziz Kocaoğlu, “İzmir’in EXPO 2020 yürüyüşünde, bütün siyasi partilerimiz, bütün iş alemimiz sendika ve konfederasyon üyeleri, İzmir ve Türkiye halkı, EXPO adaylığı için kenetlenmiş durumda. İzmir olarak 4 milyon İzmirliyle birlikte çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Cumhurbaşkanımıza, Başbakanımıza, bakanlarımıza, Ana muhalefet Partisi başkanlarımıza ve diğer parti başkanlarımıza verdikleri desteklerden dolayı teşekkür ediyoruz” dedi.

TOPLANTI
TOPLANTI

“Türkiye Pamuklarının Lif Kalite Kriterleri Veri Tabanının Oluşturulması Projesi” Bilgilendirme Toplantısı

Nazilli Pamuk Araştırma İstasyonu koordinatörlüğünde 2010-2012 yılları arasında “Türkiye Pamuklarının Lif Kalite Kriterleri Veri Tabanının Oluşturulması Projesi” gerçekleştirilmiştir. Projenin amacı, Türkiye’de farklı bölgelerde ve havzalarda üretilen pamukların lif kalite değerlerinin belirlenmesi ve üretilen pamukların, çeşitler ve yetiştirme bölgelerine göre belirlenecek lif kalite standart değerleri ile “Türkiye Pamuk Lif Kalite Veri Bankası”nın oluşturulmasıdır.

Sözkonusu projeye Borsamız tarafından da 3 yıl boyunca destek sağlanmıştır. Projenin 2012 yılına ilişkin sonuçlar 26 Şubat 2013 tarihinde düzenlenen toplantı ile Nazilli Pamuk Araştırma İstasyonu Müdürlüğünden Dr. Nedim Özbek tarafından ilgili üyelerimize aktarılmıştır.

İTB Yönetim Kurulu Başkanı Işınsu Kestelli: “Girişimci Fırsatları Kovalar”

İTB ve KOSGEB işbirliğiyle gerçekleştirilen “Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri” sonucunda katılımcı adaylara sertifika verildi

İzmir Ticaret Borsası ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme Vakfı İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) işbirliği ile gerçekleştirilen “Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi” programını tamamlayan 30 kursiyer İzmir Ticaret Borsası’nda 23 Ocak 2013 tarihinde düzenlenen törenle sertifikalarını aldı. İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Işınsu Kestelli, sertifika töreni öncesinde adaylara kendi iş yaşamından örnekler vererek bir konuşma gerçekleştirdi.

İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Işınsu Kestelli, “27 Aralık 2012 – 11 Ocak 2013 tarihleri arasında borsamızda gerçekleştirilen KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Sertifika Töreni’nde aranızda olmaktan çok memnunum. 70 saatlik yoğun eğitim programın ardından bu belgeleri almaya hak kazandığınızdan ötürü sizleri tebrik ederim. İzmir Ticaret Borsası, ülkemizdeki girişimcilik ruhunun geliştirilmesine, dolayısıyla istihdamın artırılmasına son derece önem verdiği için bu tarz eğitim programlarına destek vermekten gurur duymaktadır. Nitekim, KOSGEB Kuzey Bölge Müdürlüğü işbirliği ile uygulamalı girişimcilik eğitimlerinin üçüncüsünü gerçekleştirmiş bulunuyor ve 2013 yılında da uygun olursa yeni bir eğitim programını başlatmayı arzu ediyoruz” dedi.

Konuşmasına iş yaşamından örneklerle devam eden Kestelli, “Sizlere şimdi hayatımdaki girişimcilik basamaklarımdan kısaca bahsetmek isterim. İzmir Amerikan Kız Lisesi’nden ve Dokuz Eylül Üniversitesi

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü’nden mezun oldum. Öğrencilik yıllarımda çalışmaya başladım. İş hayatımdaki kırılma noktası, çalıştığım şirket olan Turyağ’ın Türk Henkel’le birleşme kararı oldu. İzmir’den İstanbul’a taşındım. Bu firmadan ayrıldıktan kısa süre sonra bir arkadaşım ile ortak şirket açtık; şirketi on yıl yaşattık. Daha sonra şirketi, ortağıma devrederek 2008 yılında uluslararası bitkisel yağ sektöründe faaliyet gösteren kendi şirketimi kurdum. Kasım 1992’de İzmir Ticaret Borsası Nebati Yağlar Meslek Komitesi üyesi oldum. 1995 yılında yönetim kurulu üyeliğine seçildim. 2003-2009 yılları arasında İzmir Ticaret Borsası’nda Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı olarak görev yaptım. 2007 yılı ağustos ayından itibaren Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası’nın yönetim kurulu

başkanlığını devam ettirmekteyim. 2009 Şubat ayında borsamızın yönetim kurulu başkanlığı görevine seçildim ve halen görevdeyim” diye konuştu.

Eğitim belgesi almaya hak kazanan adayların iş yaşamlarına başlamadan önce başarılı bir girişimci olabilmeleri için dikkat etmesi gereken hususların üzerinde duran Kestelli, “Girişimci, başlangıçta yalnızca hayal ürünü olan bir konsepti gerçeğe dönüştüren bireydir. Girişimci, toplumsal, ekonomik ve bilimsel gelişmeleri iyi anlar, bu gelişmeleri hedefi doğrultusunda yorumlar ve uyarlar. En önemlisi, girişimci, belirlediği hedef için çalışmaktan vazgeçmeyen kişidir. Diğer bir deyişle, girişimci, hayalini inovasyon ile sistematik hale getirir ve girişimciliği sayesinde toplumun ve ekonominin hizmetine sunar. Girişimcilik zor,

meşakkatli ama başarıya ulaşabilirseniz de bir o kadar keyifli bir iş. Girişimci risk alır, fırsatı kovalar, hayata geçirir ve yenilik yapar” dedi.

Konuşmasının son bölümünde girişimcilerin sahip olması gereken özellikleri sıralayan Kestelli, “Bir girişimcinin taşıması gerek belirgin özellikler şunlar olması beklenir: Hızlı düşünür, yönetim becerisi yüksektir, ikna edicidir, iyi gözlemcidir, hayal güzü geniş, hızlı karar alır, özgüveni yüksektir, yaratıcıdır, sezgisi güçlüdür, iyi iletişim kurar, dayanıklı ve ısrarcıdır

Girişimciliği niteliği ve niceliği değişiyor. Yeni dönem girişimcilerinin üç olmazsa olmazı vardır: İnovasyona ve inovasyon sektörlerine bağlı olacak. Finansmanı da erişim hedefinde ‘küresel’ olacak. Bilim ve teknolojiyle evrensel pazarlama becerilerine dayalı olacak.

Ülke ekonomisinin dinamiklerini harekete geçiren bu tarz eğitim programlarını düzenleyen ve yıllardır girişimlerimizi her yönden destekleyen programlar sunan KOSGEB yetkililerine teşekkür ederim. Borsamız her zaman mikro düzeyde ilimiz; makro düzeyde

bölge ve ülke ekonomisinin kalkınmasına yönelik bu tarz faaliyetlerin içinde olmaktan memnuniyet duymaktadır. Girişimcilerimiz eğitimlerinin tamamladılar. Ülke ekonomisinin kalkınmasına üreteceğiniz projelerinizin hayata geçirilmesinde hepimize başarılar dileriz. Yolunuz açık, kılavuzunuz doğruluk olsun” dedi.

KOSGEB İzmir Kuzey Hizmet Merkezi Müdürü Oğuz Kılınç ise kursiyerlerin 70 saatlik detaylı bir programdan geçtiğini ifade ederek adaylara, “Bundan sonraki süreçte daha sık karşılaşacağız. Sizleri hem eğitim hem de finansal açıdan desteklemeye devam edeceğiz. 30 bin TL’lik desteğin yanında 70 bin TL’lik 0 faizle ve 4 yıl geri ödemeli kredi de sunuyoruz. Sizleri geleceğin patronları olarak görmek istiyoruz” diye konuştu.

Konuşmaların ardından Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri Programı sonucunda başarılı olarak sertifika almaya hak kazanan 30 girişimci adayına İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Işınsoy Kestelli ve KOSGEB İzmir Kuzey Hizmet Merkezi Müdürü Oğuz Kılınç tarafından sertifikaları takdim edildi.

Kolay Ticaret Büyük Türkiye Toplantısı İzmir'de gerçekleştirildi

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından düzenlenen 'Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü-Kolay Ticaret Büyük Türkiye' konulu toplantıda konuşan Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati Yazıcı, Türkiye'nin ticaretin en kolay ve güvenli yapıldığı ülke olmasını için çalıştıklarını söyledi. Yazıcı, gümrükleme işlemi dahil, bir sevkiyatın ortalama maliyetinin 4 bin 900 lira olduğunu vurgulayarak, "Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası'na sahip bir firma için bir konteyner ürünün gümrükleme ve nakliyesini ortalama yüzde 17.5 ucuzlatıyoruz. Bu tasarrufun ülke ekonomisine senede yaklaşık 500 milyon dolar getirisi olacak" dedi.

İzmir Hilton Otelinde düzenlenen 'Yetkilendirilmiş Yükümlü Statüsü Kolay Ticaret Büyük Türkiye' konulu toplantıya İzmir Ticaret Borsası'nı temsilen Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ercan Korkmaz ve Yönetim Kurulu Sayman Üyesi İ. Yalçın Yılmaz katıldı. Toplantıda ayrıca, Ege

Bölgesi Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ender Yorgancılar, İzmir Ticaret Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ekrem Demirtaş, Ege İhracatçı Birlikleri Koordinatör Başkanı Mustafa Türkmenoğlu ile çok sayıda davetli yer aldı. Toplantıda konuşan T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati Yazıcı, 2012 yılında gümrüklerde ve iç ticarete büyük bir değişimin başladığını, 2013'ün ise tüm bu çalışmaların uygulamaya dönüştüğü ve sonuçlarının görülmeye başlandığı yıl olacağını ve Türkiye'nin ticaretin en kolay ve güvenli yapıldığı ülke olması için çalıştıklarını söyledi.

Gümrüklerde uygulanmaya başlayan Yetkilendirilmiş Yükümlü, İhracatta Yerinde Gümrükleme, İzinli Gönderici ve Ortak Transit uygulamaları hakkında bilgi veren Yazıcı, Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası'nı alan firmaların Yerinde Gümrükleme ve İzinli Gönderici uygulamalarından yararlanma olanağı bulacağını söyledi. Yazıcı, "Yetkilendirilmiş Yükümlü uygulamasının getirdiği en büyük yeniliklerden biri 'Yerinde Gümrükleme'dir. Yerinde Gümrükleme ile öncelik ihracatta olmak üzere belirlenen kriterlere uygun her tesisi bir gümrük haline getiriyoruz. Almanya, Hollanda, Fransa gibi ülkelerde gümrük işlemlerinin yüzde 70'inden fazlası,

yerinde gümrüklüme uygulaması çerçevesinde yapılıyor. Yerinde gümrükleme uygulamasını öncelikli olarak ihracat işlemleri ile başlatıyoruz. İthalatta bu uygulamayı yine bu yıl içinde başlatmayı planlıyoruz" ifadesinde bulundu.

500 Milyon Dolar Getiri

Konuşmasında yetkilendirilmiş yükümlü uygulaması ile, firmaların gümrükleme işlemleri için yaptığı ortalama 954 TL tutarındaki masrafın yüzde 90 oranında ortadan kalktığını açıklayan Yazıcı, "Gümrükleme işlemi dahil, bir sevkiyatın ortalama maliyeti 4 bin 900 liradır. Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası'na sahip bir firma için bir konteyner ürünün gümrükleme ve nakliyesini ortalama yüzde 17.5 ucuzlatıyoruz. Bu tasarrufun ülke ekonomisine senede yaklaşık 500 milyon dolar getirisi olacak. Firmalarımız gümrükleme işlemini kendi tesislerinde yapabildikleri için ihracat mallarını günün her saatinde yola çıkartabilecekler" diye konuştu.

Yeni Uygulama

İthalatta yerinde gümrükleme uygulamasını da yine bu yıl içinde başlatmayı planladıklarını söyleyen Yazıcı,

“Yerinde gümrükleme; güvenilir olduğu onaylanmış firmaların mallarına ilişkin gümrük işlemlerinin, gümrük idaresi yerine firmanın kendi tesislerinde yapılmasıdır. Tabii ki bizim görevlilerimiz yapılan işlemleri zaman zaman kontrol edecekler. Bu uygulama ile ihracatçımız artık gümrük işlemlerini yapmak için gümrüğe gitmeyecek, kendi işyerini, fabrikasını, deposunu; aynı zamanda dış ticarete konu ürünlerinin gümrük işlemlerinin yapıldığı mekan olarak kullanacak” ifadesinde bulundu.

Önemli Bir Adım

Halkalı Gümrük Müdürlüğü'nde bir TIR'ın kuyrukta ortalama bekleme süresinin 6 ile 12 saat arasında değiştiğini, bu sürenin maliyetleri yükselttiğine dikkat çeken Yazıcı, sözlerini şöyle sürdürdü: “İşte yerinde gümrükleme bu yığılmaları, beklemeleri önlemek için atılan önemli bir adımdır. Artık ihracatçımızın TIR'ları gümrüğe gitmedikleri için, kat ettikleri yol kısalıyor. TIR'ların gümrüklerde boş yere beklemesi bitiyor. Teslimat daha hızlı yapılabildiği için işlemler hızlanıyor, daha çok sipariş alınabiliyor. Tüm bunlar maliyetleri azaltarak ihracatçılarımızın rekabet gücünü arttıracaktır. Yerinde

gümrükleme yapmak isteyen firmanın Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası'nın olması ve en az 5 milyon dolarlık ihracat yapar aktifliği bulunması gerekir.”

İzinli Gönderici Uygulaması

Yetkilendirilmiş yükümlü olacak şartları sağlayamayan firmalar için de İzinli Gönderici uygulamasına başladıklarını da açıklayan Yazıcı, İzinli Gönderici statüsünün, taşıyıcı firmaların işlemlerini kolaylaştırmak üzere başlattıkları bir uygulama olduğunu bildirdi. Yazıcı, “Yetkilendirilmiş yükümlü olsun veya olmasın, herkes ihracat eşyasını izinli göndericiye taşıtabilecek; bu sayede herkes eşyasını gümrüğe uğramadan taşıtma

kolaylığından faydalanabilecektir. İzinli gönderici olan taşıyıcı firma güvenilir olduğu belgelenmiş bir firma olduğu için normal şartlarda bizim yaptığımız kontrolleri, hiçbir gümrük görevlisinin nezareti olmadan kendileri yapabilecekler” dedi.

57 Milyon Euro Tasarruf

AB ile Aralık 2012'de başlattıkları Ortak Transit uygulaması ile bir TIR'ın 12 gün olan Avrupa'ya gidiş dönüş süresini 9 güne indirdiklerini hatırlatan Yazıcı, uygulamanın Avrupa'ya TIR karnesi yerine elektronik beyan ile yapılacak taşımalarından yıllık yaklaşık 57 milyon Euro tasarruf sağlayacağını sözlerine ekledi.

EGİAD'dan Borsamıza ziyaret

Ege Genç İş Adamları Derneği (EGİAD) başkanı Seda Kaya başkanlığındaki EGİAD Heyeti, İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı İşinsu Kestelli'yi makamında ziyaret etti.

İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı İşinsu Kestelli EGİAD heyeti ile yaptığı söyleşide “Bizim yönetimde 2 hanım var biri ben diğeri Yönetim Kurulu Üyemiz Sayın Derya Pala. Bir de Başkanlık danışmanımız Dilara Ersözlü var. Bilindiği üzere, İzmir İl Kadın Girişimciler Kurulu Koordinatörlüğü de bizde. Kadınların iş dünyasında yaptıkları girişimleri Borsa olarak destekliyoruz. EGİAD'ı destekliyoruz, ve umarım sizlerle birlikte daha çok projelere imza atarız” dedi. EGİAD Başkanı Seda Kaya ise Kestelli'ye destekleri için teşekkür etti.

16 kurum güçbirliği yaptı, Bilimpark'ı kurdu

İzmir Ticaret Odası ile Ekonomi Üniversitesi öncülüğünde aralarında İzmir Ticaret Borsası'nın da yer aldığı 16 ortakla kurulan İzmir Bilimpark faaliyete geçti. Sürdürülebilir tarım ve enerjiye yönelik Ar-Ge projelerinin üretileceği teknoparkın ilk etabının yıl sonunda hizmete açılması hedefleniyor

Proje ortağı kurum ve kuruluşların temsilcilerinin katıldığı İzmir Bilimpark kuruluş toplantısı 7 Şubat 2013 tarihinde İzmir Ekonomi Üniversitesi'nde gerçekleştirildi. Toplantıya İzmir Ticaret Borsası'nı temsilen Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ercan Korkmaz katıldı. İzmir Ticaret Odası (İTO) ile İzmir Ekonomi Üniversitesi (İEÜ) öncülüğünde, İzmir Ticaret Borsası'nın da aralarında yer aldığı 16 ortakla kurulan İzmir Bilim ve Teknoloji Parkı (İzmir Bilimpark) faaliyete geçti. Menderes Tekeli'deki İTOB Organize Sanayi Bölgesi içinde 22 bin 897 metrekarelik alanda faaliyet gösterecek Bilimpark'ında temel bu yılın ilk yarısında atılırken sürdürülebilir tarım ve enerjiye yönelik

Ar-Ge projelerinin üretileceği teknoparkın ilk etabının yıl sonunda hizmete açılması hedefleniyor.

Şirket ortaklarının ve akademisyenlerin bir araya geldiği toplantıda konuşan İTO Başkanı Demirtaş, Türkiye'nin küresel güç haline gelirken teknolojik gelişmeleri yakından takip etmesi gerektiğine dikkat çekerek İzmir'in 'Bilişim Kenti ve Ar-Ge merkezi' olması gerektiğini vurguladı. Demirtaş, İzmir Bilim ve Teknoloji Parkı'nın hayata geçirilmesi ile birlikte Ar-Ge açısından önemli bir çekim merkezi haline gelecek dedi.

Rezerv Alan Var

İzmir Bilimpark'ın İTOB OSB'de alanının 22 bin 897 metrekare olacağını, ilk etapta 2 bin 500 metrekare kapalı alana sahip bina yapılacağını ve gelecekte projenin büyümesi halinde 149 bin 272 metrekare genişleme alanına sahip olduklarını belirten Demirtaş, "Sürdürülebilir enerji, sürdürülebilir tarım ana başlığı ile ileri tarım teknolojileri,

tohum ıslahı, ileri gıda teknolojileri, sürdürülebilir enerji teknolojileri, jeotermal enerjisi, rüzgar enerjisi, güneş enerjisi, dalga enerjisi, biyoyakıt, medikal, kimya sektörü teknolojileri konularında çalışmalar olmasını diliyoruz. Şu an ne su, ne telefon, ne toplantı salonlarına ihtiyacı var. Ortaklarımızdan alacağımız güçle hızla büyüyeceğiz" dedi.

İzmir Ekonomi Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Tunçdan Baltacıoğlu ise "Genç bir üniversite olmamıza rağmen birçok devlet üniversitesinin önünde bir teknopark kurma başarısına ulaştık. Bilim sadece üniversite çatısı altında kalmamalı. Sanayi ile öğrenci ve öğretim üyelerinin aynı çatı altında öğrenim gösterecekleri bir yapı. Asıl amacımız sanayi ile birlikte çalışabilmeleri" diye konuştu.

İzmir Bilimpark ortakları ve hisse oranları

İzmir Ekonomi Üniversitesi	%35
İTOB Organize Sanayi Bölgesi	%30
İzmir Ticaret Odası	%10
İzmir Ekonomi Holding	%9
Gazi Teknopark	%5
Ege Üniversitesi	%1
İzmir Ticaret Borsası	%1
Ege İhracatçı Birlikleri	%1
Özgörkey Gıda	%1
İMEKSAN-İzmir Merkez Klima	%1
Selen Kimya	%1
Polimek Elekt.	%1
KÜTAŞ Tarım Ürünleri Dış Tic.	%1
Kod-A Bilişim	%1
Vardarcı Makine	%1
Demirtaş Gıda	%1

EGEV Toplantısı İzmir Ticaret Borsası ev sahipliğinde gerçekleştirildi

İzmir Ticaret Borsası ev sahipliğinde yapılan Ege Ekonomiyi Geliştirme Vakfı (EGEV) İzmir Başkanlar Kurulu toplantısı 4 Şubat 2013 tarihinde Key Otel'de gerçekleştirildi. Toplantıya İzmir Ticaret Borsası'nı temsilen Yönetim Kurulu Başkanı İşinsu Kestelli katıldı. Toplantıya katılan davetliler arasında, Ege Bölgesi Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ender Yorgancılar, Ege İhracatçı Birlikleri Başkanlar Kurulu Başkanı Mustafa Türkmenoğlu, İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Zekeriya Mutlu, Batı Anadolu Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonu Yönetim Kurulu Başkanı Sıtkı Şükürer, Batı Anadolu Sanayici ve İşadamları Dernekleri Federasyonu Danışma Kurulu Başkanı Hüseyin Porsuk, Ege Sanayicileri ve İşadamları Derneği Yüksek İstişare Konsey Başkanı Kemal Çolakoğlu, Ege Genç İşadamları Derneği Danışma Kurulu Başkanı Uğur Barkan, Ege Genç İşadamları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Seda Kaya, Ege Genç İşadamları Dernekleri Federasyonu Yönetim Kurulu Başkanı Temel Aycan Şen, İzmir Sanayici ve

İşadamları Derneği Danışma Kurulu Başkanı Cengiz Yavaş, Güçbirliği Holding A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Kemal Zorlu, Ege Ekonomiyi Geliştirme Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı Yılmaz Temizocak yer aldı.

İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı İşinsu Kestelli toplantının açılış konuşmasını gerçekleştirdi. Konuşmasına, 2012 yılının Türkiye ekonomisi için frenlere bastığımız, potansiyelimizin altında, yüzde 3 civarında büyüdüğümüz bir yıl olduğundan bahsederek başlayan Kestelli, "2013 yılında muhtemelen yüzde 4 olan resmi büyüme hedefini aşıp, yeni bir ivme yakalamaya çalışacağız. Bu yılın ekonomide en önemli makro meselesi, büyümede iç talep-dış talep dengesini yakalamak olacak. Eğer sadece iç talebe yüklenirsek korkarım ki 2012 yılında bizi büyümeden feragat ettiren cari açık sorununu yeniden tartışmaya başlayacağız. İthalattaki son veriler, Türk Lirası'ndaki değerlenmeyle birlikte böyle bir riske işaret ediyor. Bu nedenle ihracatın büyümeye katkısını canlı tutmak için pazar çeşitlemesine öncelik vermek ve üretimde katma değeri yüksek ürünlere yoğunlaşmak çok önemli" dedi.

Konuşmasının son bölümünde İzmir'in 2013 yılındaki beklentilerinden bahseden Kestelli, "EXPO 2020 çalışmaları ve oda-borsa seçimleri derken 2013 yılının kentimiz için oldukça hareketli geçeceği anlaşılıyor. Rakamlar, 2012 yılının İzmir için fena geçmediğini gösteriyor. Ancak ihracattan turizme kadar her alanda potansiyel büyümemize ulaşmamız lazım. İzmir'in havadan, karadan ve denizden daha kolay ulaşılabilir bir kent olması bu anlamda kilit önemde. İzmir, satın alma gücü paritesine göre yaklaşık 80 milyar dolarlık Gayri safi Yurtiçi Hasılası ile dünyanın 151'nci büyük metropolü. Ancak bizim yarı nüfusumuza sahip olmalarına rağmen bizim iki katımız kadar gelir üreten çok sayıda metropol var. Örneğin krizdeki Atina'nın geliri 125 milyar dolar. Daha hızlı büyümemiz şart. Daha ulaşılabilir olmayı, daha güçlü bir altyapıyı, EXPO gibi büyük bir projeyi kazanıp arayı kapatmayı bu yüzden önemsiyoruz. 2013 yılı inşallah birlik ve beraberlik içinde çalışıp kentimizin zenginleşmesine daha fazla katkı koyduğumuz bir yıl olur" diye konuştu.

İzmir'e yön verenlere ödül

Vodafone Türkiye ana sponsorluğunda bu yıl ikinci kez düzenlenen 'İzmir'e Yön Verenler' gecesinde, Türkiye'nin küresel ekonomiye açılan penceresi İzmir'in gelişimine liderlik eden, aralarında İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Işınso Kestelli'nin de yer aldığı en başarılı 40 iş insanı ödüllendirildi.

İzmir'in en başarılı 40 iş insanının

ödüllendirildiği "İzmir'e Yön Verenler" Ödül gecesinde Türkiye ekonomisi için katma değer yaratan farklı sektörlerinden 300'e yakın isim bir araya geldi. Ödül töreni Vodafone Türkiye İcra Kurulu Başkanı Serpil Timuray ile Capital ve Ekonomist dergileri Yayın Direktörü M. Rauf Ateş'in en sahipliğinde Swisotel Büyük Efes'te gerçekleştirildi. Capital'in araştırması ile belirlenen 40 iş insanı ve yönetici; yönetilen ya da başkanlık edilen şirket ya da kurumun cirosu, yarattığı istihdam ve İzmir'i etkileme gücü kriterleri dikkate alınarak yapılan değerlendirme sonucunda belirlendi.

Gecenin ana sponsoru Vodafone Türkiye'nin İcra Kurulu Başkanı Serpil Timuray, ödül töreninin açılışında yaptığı konuşmada, içinde bulunulan dönemin, sosyal ve iş yaşamını kökünden değiştirebilecek boyutta ve hızda bir dönüşüm dönemi olduğunu, yeni küresel gerçeklik olarak tanımlanan bu

sürecin, ekonomik varlığın batıdan doğuya kaydığını, nüfusun orantısız artışı ile doğal kaynakların yetersiz kaldığını ve birbirine her an her yerden bağlantılı yaşayan bir dünya ile şekillendiğinin altını çizdi.

Açılış konuşmalarının ardından aralarında İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Işınso Kestelli'nin de yer aldığı İzmir'e Yön Veren 40 İş İnsanı plakette ödüllendirildi.

İzmir Ticaret Borsası'ndan İzmir İl Emniyet Müdürlüğü'ne ziyaret

İzmir Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Işınso Kestelli, Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Ercan Korkmaz, Yönetim Kurulu Sayman Üyesi İ. Yalçın Yılmaz, Yönetim Kurulu Üyesi Hakan Çetin Cay ve İzmir Ticaret Borsası Genel Sekreteri Turan Sökeli İzmir İl Emniyet Müdürü Sn. Ali Bilkay'ı makamında ziyaret etti.

Celal Bayar Üniversitesi Uluslararası Ticaret Bölümü öğrencilerinden İTB'ye ziyaret

Celal Bayar Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu Uluslararası Ticaret Bölümü'nden Doç. Dr. O. Murat Koçtürk ve öğrencileri 12 Mart 2013'te İzmir Ticaret Borsasını ziyaret etti. Ziyarete Ar-Ge Müdürü Mustafa Yağcıoğlu tarafından öğrencilere İzmir Ticaret Borsası faaliyetleri hakkında bilgi verildi. Öğrenciler sunumun ardından Pamuk Korbey'i ve Üzüm Salonu'nu da gezerek salon işlemleri konusunda da bilgi sahibi oldular.

Tahılların anası: KINOA mucizesi

Kinoa, terim olarak "kaz ayağı" anlamına gelmektedir. Peru'da İnkalar tarafından "tahıl ana" olarak adlandırılmıştır. "1980'lerde, iki Kuzey Amerikalı, bu besleyici bitkiye rastladı ve onu, Colorado yakınlarındaki Boulder Bölgesinde yetiştirmeye başlamıştır." O zamandan başlayarak kinoa'nın ünü, hızla yayılmaya başlamıştır.

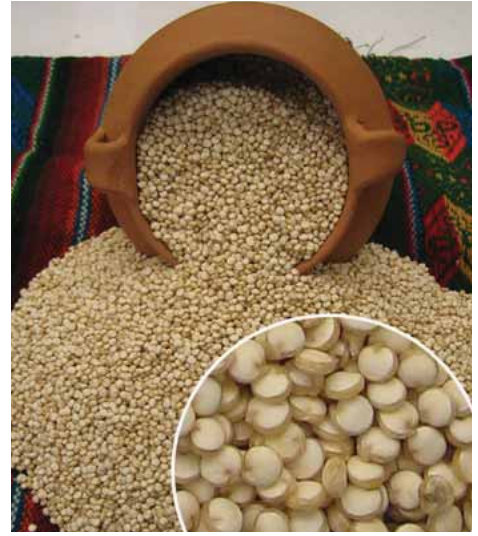
Mayaların uzun ömürlü olması ve bilgeliklerinin farklılığı, meditasyon ve enerji çalışmaları yeni yeni keşfedilmeye başladı. Kinoa'nın sırrı da böylece ortaya çıktı. Kinoa gluten içermez. Bu nedenle bir sindirim rahatsızlığı olarak bilinen çölyak hastalığında, hastaların en önemli besin kaynaklarından birisidir. Bu özelliği

nedeniyle bu bitki, NASA tarafından uzun uzay uçuşlarında, mürettebatın beslenmesi amacıyla uzay aracında yetiştirilecek tahıl olarak seçilmiştir.

Orta ve Güney Amerika'daki And dağlarında, Ekvatorun kuzey doğusundan Bolivya'nın güney doğusuna kadar olan dünyada toplam 102 bin hektar alanda yetişmektedir. Kuzey Amerika'nın güneyinde de üretimine başlanmıştır.

Kinoa'nın ekim alanlarının tamamına yakın kısmı Bolivya ve Peru'dadır. Dünya Kinoa ekim alanları son on yılda yüzde 52, 2011 yılında ise bir önceki yıla göre yüzde 2 oranında artmıştır.

Son on yılda verimlilik miktarı değişmediği için üretim, ekim alanlarına

Tablo 1: Dünya Kinoa Ekim Alanı (Hektar)

ÜLKELER	2000	2005	2010	2011	2010-2011 (%) DEĞ.	2000-2011 (%) DEĞ.
 Bolivya	36,847	39,302	63,010	64,789	2.8	75.8
 Peru	28,889	28,632	35,313	35,461	0.4	22.7
 Ekvator	1,300	929	1,176	1,277	8.6	-1.8
DÜNYA	67,036	68,863	99,499	101,527	2.0	51.5

KAYNAK: www.fao.org, 4 Nisan 2013

Tablo 2: Dünya Kinoa Üretimi ve Verimi

ÜLKELER	2000		2005		2010		2011	
	Üretim (Ton)	Verim (Kg. / Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg. / Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg. / Ha.)	Üretim (Ton)	Verim (Kg. / Ha.)
 Peru	28,191	976	32,590	1,138	41,079	1,163	41,168	1,161
 Bolivya	23,785	646	25,201	641	36,106	573	38,257	591
 Ekvator	650	500	652	702	897	763	816	639
DÜNYA	52,626	785	58,443	849	78,082	785	80,241	790

KAYNAK: www.fao.org, 4 Nisan 2013

paralel şekilde yüzde 53 oranında artmıştır. 2011 yılında ise 2010 yılına göre üretim yüzde 2.8, verim düzeyi yüzde 0.6 oranında artmıştır.

Peru ve Bolivya en büyük iki üretici ülke konumundadır. Yakın gelecekte Avrupa ve Amerika'da artan tüketim eğilimlerini karşılamak için verimlilik düzeyinin artırılmasına yönelik tohum ıslah çalışmalarına ağırlık verilmelidir.

2000 yılında 1.8 milyon dolar düzeyinde olan dünya kinoa ihracatı, 2010 yılında 46 milyon dolar seviyesine ulaşmış durumdadır. İhracatta Bolivya ve Ekvator, ithalatta ise Kolombiya ve Venezuela öne çıkan ülkelerdir.

Kinoa, buğday gibi bitkiler familyasının çiçek açan bitkiler bölümünde sınıflandırılmıştır. Ekimi Kuzey Yarımküre'de ilkbaharda, Güney Yarımküre'de Ekim-Kasım aylarında yapılır. Sahip olduğu tohum rengi nedeniyle hasat zamanı ekili olduğu tarlalar adeta mora boyanır.

Bir besin maddesi olarak kinoa magnezyum kaynağıdır. Susamgillerden olmasına rağmen yağ oranı düşük, protein miktarı ise oldukça fazladır. Pirinçten 3, buğdaydan ise 2 kat daha fazla protein içerir. Kinoa'nın protein yapısı buğdaydaki gibi gluten şeklinde değildir ve hazmı daha kolaydır. Kinoa, bir tahıla oranla %15-20 gibi yüksek oranda proteine sahiptir. Protein gücü ete eşdeğerdir. Filizlendirilmiş Kinoa'nın ise protein gücü etten daha fazladır.

Faydaları: Kinoa sağlık açısından çok faydalıdır. Taneleri, kalsiyum, protein, magnezyum ve çinko bakımından da oldukça zengindir. "Tam tahıllarda genellikle lizin amino asiti yoktur, ya da çok az vardır. Ancak, kinoa, lizin gibi diğer 8

temel amino asidi de, insan gereksinimini dengeleyecek miktarda taşır. Vücutta kullanılan 20 amino asit vardır. 8 tanesi vücutta yapılamaz ve bunlar temel aminoasitler olarak bilinirler. Temel aminoasitler et, balık, kümes hayvanları, süt, peynir, yoğurt, yumurta ve Kinoa'da bulunurlar. Amerikan Gastroenteroloji Bülteni'nde yayınlanan bir çalışmaya göre, yüksek çözülmez lifli gıdalar tüketmek, özellikle kadınları safra kesesi taşlarına karşı korumaktadır."

Kimler Tüketiyor: Kinoa zengin protein kaynağı olduğu için glutensiz beslenmeyi tercih edenler için önemli besin kaynağıdır. Yüksek demir içerdiği için de demir eksikliği nedeniyle kansızlık problemi yaşayanlar kinoa'yı sıklıkla tüketebilir. Avrupa ve Amerika'da birkaç yıldır marketlerde bulunabilen kinoa ülkemizde henüz çok az bilinmektedir.

Mutfakta Kullanımı: Türk damak tadına çok uygundur. Baskın bir tadı ya da kokusu yoktur. Haşlandıktan sonra

salatalara eklenerek soğuk da yenilebilir. Kuskusa benzer işlenmiş taneleri pişirilip öylece yenebileceği gibi, buğday ya da mısır unu ile karıştırılarak makarnası da yapılıyor. Dolma içi olarak da kullanılabilir.

Birleşmiş Milletler tarafından 2013 yılı "Kinoa Yılı" olarak ilan edilmiştir. Dolayısıyla bu durum fiyatların artmasına neden olmuştur. Ürünün tanınması ve insanların giderek glutensiz beslenme alışkanlığını tercih etmesi ile birlikte kinoa'ya olan talep artacaktır. Talep artışı bir taraftan fiyatların artmasına neden olurken, diğer taraftan kinoa tarımının daha fazla alanda yapılmasına neden olacaktır. Verimliliğinin artırılmasına yönelik ıslah çalışmalarının yapılması durumunda, kinoa yakın bir gelecekte pirince alternatif bir ürün olabilecektir.

Kaynakça:
www.beslenmedestegi.com
www.fao.org.tr
<http://en.wikipedia.org/wiki/Kinoa>
www.posta.com.tr
<http://blog.milliyet.com.tr>

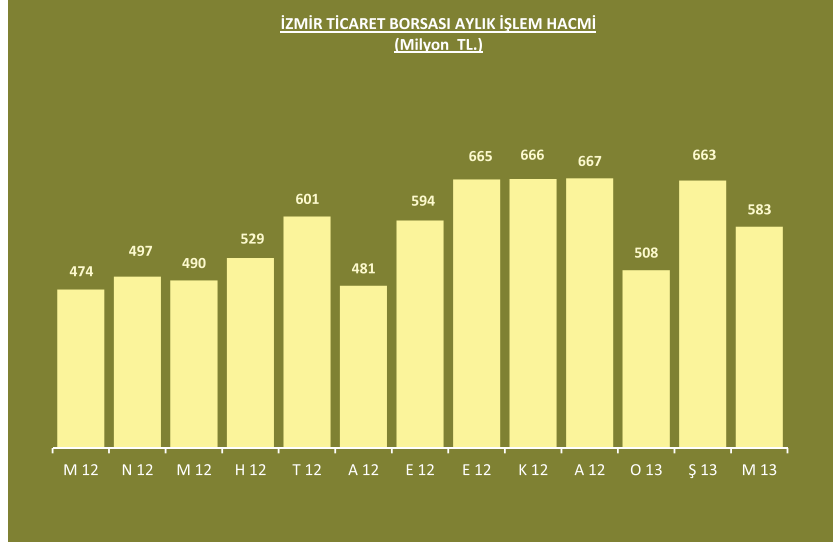
İŞLEMLER

İZMİR TİCARET BORSASI AYLIK İŞLEM HACMİ

Aylar	Milyon TL.
Mart 12	474
Nisan 12	497
Mayıs 12	490
Haziran 12	529
Temmuz 12	601
Ağustos 12	481
Eylül 12	594
Ekim 12	665
Kasım 12	666
Aralık 12	667
Ocak 13	508
Şubat 13	663
Mart 13	583

KAYNAK: İTB Tescil Bültenleri

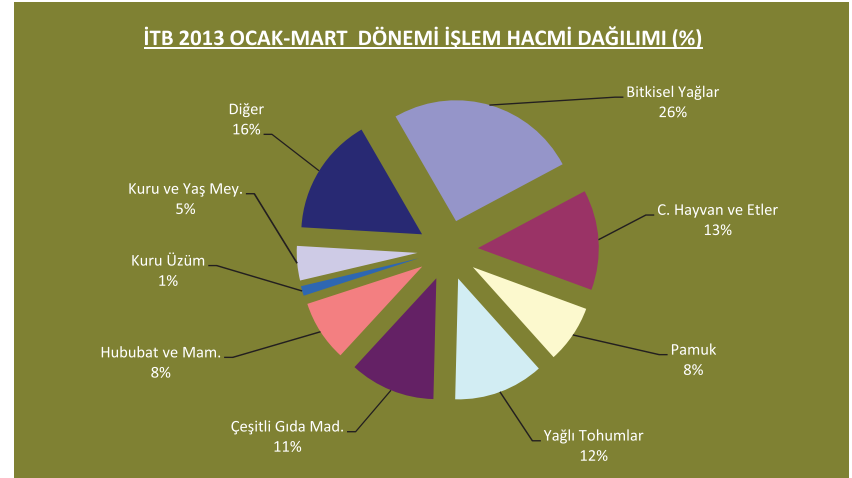
İZMİR TİCARET BORSASI AYLIK İŞLEM HACMİ (Milyon TL.)

2013 OCAK-MART DÖNEMİ İŞLEM HACMİ DAĞILIMI (%)

Ürün Grupları	Milyon TL	% Pay
Bitkisel Yağlar	448	25.5
C. Hayvan ve Etler	235	13.4
Pamuk	136	7.8
Yağlı Tohumlar	211	12.0
Çeşitli Gıda Mad.	201	11.5
Hububat ve Mam.	143	8.2
Kuru Üzüm	23	1.3
Kuru ve Yaş Mey.	81	4.6
Diğer	276	15.7
Toplam	1,754	100.0

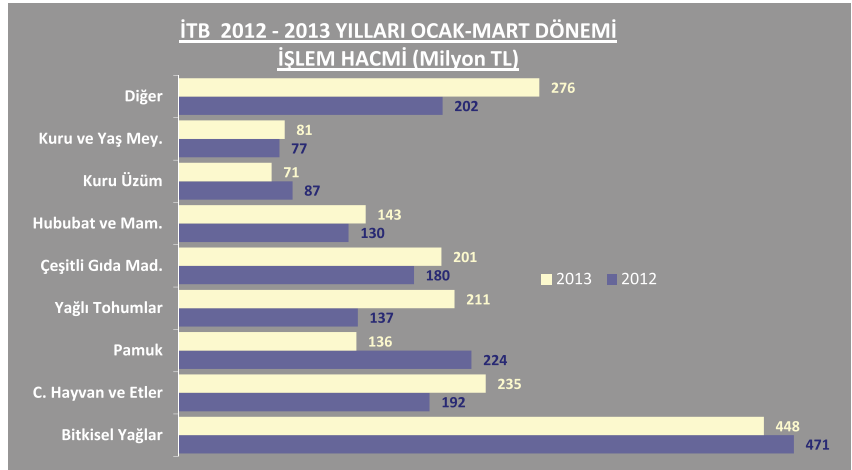
İTB 2013 OCAK-MART DÖNEMİ İŞLEM HACMİ DAĞILIMI (%)

İTB 2012 - 2013 YILLARI OCAK-MART DÖNEMİ İŞLEM HACİMLERİ (MİLYON TL)

Ürün Grupları	2012	2013	% Değişim
Bitkisel Yağlar	471	448	-4.9
C. Hayvan ve Etler	192	235	22.4
Pamuk	224	136	-39.3
Yağlı Tohumlar	137	211	54.0
Çeşitli Gıda Mad.	180	201	11.7
Hububat ve Mam.	130	143	10.0
Kuru Üzüm	87	71	-18.4
Kuru ve Yaş Mey.	77	81	5.2
Diğer	202	276	36.6
TOPLAM	1,700	1,754	3.2

İTB 2012 - 2013 YILLARI OCAK-MART DÖNEMİ İŞLEM HACMİ (Milyon TL)

ÇEKİRDEKSİZ KURU ÜZÜM AYLIK PİYASA BÜLTENİ

ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME MÜDÜRLÜĞÜ

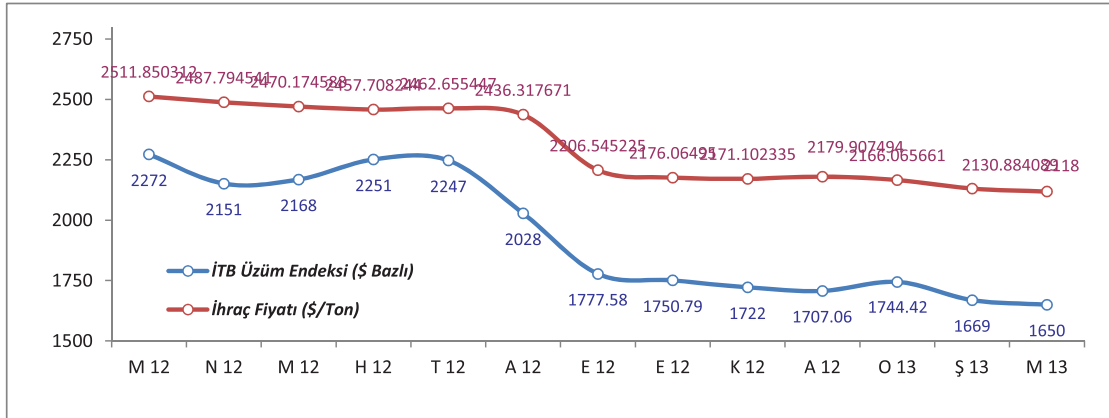
Mar.13

AÇIKLAMA	2011/12 (Son 6 Ay)						2012/13 (İlk 7 Ay)						
	M 12	N 12	M 12	H 12	T 12	A 12	E 12	E 12	K 12	A 12	O 13	Ş 13	M 13
Aylık Ort. İTB Üzüm Endeksi (\$ Bazlı)	2,272	2,151	2,168	2,251	2,247	2,028	1,778	1,751	1,722	1,707	1,744	1,669	1,650
Kümülatif Ort. İTB Üzüm End. (\$ Bazlı)	2,193	2,189	2,186	2,191	2,196	2,187	1,778	1,765	1,744	1,749	1,749	1,727	17,313
İTB Salon İşlemi (Ton)	1,450	1,645	1,240	1,195	1,185	3,615	13,700	4,235	7,825	2,255	2,135	2,540	1,965
Kümülatif İTB Salon İşlemi (Ton)	37,632	39,277	40,517	41,712	42,897	46,512	13,700	17,935	25,760	28,015	30,150	32,690	34,655
Müst. Tescili (Ton) (Bölge Borsaları)	14,376	11,010	7,985	6,793	11,977	11,367	35,644	88,986	35,200	35,361	20,148	20,951	20,070
Küm. Müs. T. (Ton) (Bölge Borsaları)	207,204	218,214	226,199	232,992	244,969	256,336	35,644	124,630	159,830	195,191	215,339	236,290	255,928

Aylık İhracat Miktarı (Ton)	12,025	11,798	16,496	13,998	13,429	11,471	30,510	30,565	25,563	20,955	15,515	16,419	15,805
Aylık İhracat Değeri (Bin \$)	30,205	29,351	40,748	34,403	33,071	27,947	67,321	66,511	55,501	45,679	33,607	34,987	33,474
Aylık Ort. İhraç Fiyatı (\$/Ton)	2,512	2,488	2,470	2,458	2,463	2,436	2,207	2,176	2,171	2,180	2,166	2,131	2,118
Kümülatif İhracat Miktarı (Ton)	141,453	153,251	169,747	183,745	197,174	208,645	30,510	61,075	86,638	107,593	123,108	139,527	155,332
Kümülatif İhracat Değeri (Bin \$)	337,535	366,886	407,634	442,037	475,108	503,055	67,321	133,832	189,333	235,012	268,619	303,606	337,080
Kümülatif Ort. İhracat Fiyatı (\$/Ton)	2,386	2,394	2,401	2,406	2,410	2,411	2,207	2,191	2,185	2,184	2,182	2,176	2,170

Aylık Ortalama TCMB \$ Alış	1.7793	1.7798	1.7970	1.8161	1.8049	1.7858	1.7956	1.7941	1.7855	1.7791	1.7639	1.7699	1.8073
Kümülatif Ortalama TCMB \$ Alış	1.8069	1.8037	1.8029	1.8039	1.8043	1.8028	1.7956	1.7949	1.7913	1.7883	1.7832	1.7811	1.7851

AYLIK ORTALAMA İTB ÜZÜM ENDEKSİ (\$ Bazlı) VE KURU ÜZÜM İHRAC FİYATLARI (\$/Ton)

İTB KURU ÜZÜM ENDEKSİ - AÇIKLAMA

Endeks; 02 Ocak 2009=1000 puan kabul edilerek ve 7,8,9,10 numara ile bandırmaz ve organik üzüm tipleri dikkate alınarak hesaplanmaktadır. Bu tiplerin ağırlıkları, 7 No: %8.32, 8 No: %14.44, 9 No: %53.20, 10 No: %16.68, Bandırmaz: %4.92, Organik: %2.44 olarak belirlenmiştir. Endeksin hesaplanmasında baz alınacak tip bazında fiyatlar 9 üyeden oluşan kuru üzüm kapanış fiyatları tespit heyeti tarafından belirlenmektedir. Endeks hesaplamasında tip bazında alınan fiyatların genel ortalaması (her tipin kendi içerisinde) alınmakta, eğer herhangi bir üyenin belirttiği fiyat bu ortalamanın yüzde on altında yada yüzde on üzerinde olursa endeks hesaplamasında kullanılacak fiyat belirlenmesinde dikkate alınmamaktadır. Endeksin 1000 kabul edildiği baz tarihinde 9 numara üzümün rantlı olarak yaklaşık 1 kg=1\$ olması nedeniyle, sonraki dönemlerde de endeks 9 numara üzümün fiyatına yaklaşık (en fazla %5) bir seviyede oluşmaktadır.

NOT: Detaylı bilgi ve sorularınız için arge@itb.org.tr adresine mail gönderebilir yada 425 13 70 numaralı telefondan Araştırma servisi ile görüşebilirsiniz.

KAYNAK: İzmir, Manisa, Denizli, Alaşehir, Salihli, Turgutlu, Akhisar Ticaret Borsaları, Ege İhracatçı Birlikleri, TCMB verilerinden derlenmiştir.

PAMUK PİYASASI VERİLERİ

Veri Adı	Sezon		Ay				
	2010/11 (1)	2011/12 (1)	Kas.2012	Ara.2012	Oca.2013	Şub.2013	Mar.2013
İTB Pamuk İşlemleri							
Std Garanti Pamuk Fiyatı (TL/Kg.)	5.45	3.81	3.20	3.24	3.38	3.67	3.91
Std Garanti Pamuk Fiyatı (\$/Kg.)	3.54	2.11	1.96	1.81	1.91	2.07	2.16
Çiğitli Pamuk İşlemi (Ton)	94,291	134,945	39,383	36,771	16,923	3,770	983
Mahliç Pamuk İşlemi (Ton)	69,895	135,814	13,382	14,319	9,055	12,350	8,160
Türkiye Pamuk Dış Ticareti							
Pamuk İthalatı (Ton)	729,428	518,610	73,840	48,548	53,741	72,175	-
Pamuk İthalatı (000 \$)	2,044,108	1,274,236	84,713	89,055	97,108	135,135	-
Pamuk İhracatı (Ton)	31,825	65,237	4,423	5,922	4,790	3,542	-
Pamuk İhracatı (000 \$)	102,656	143,782	8,911	11,210	9,566	7,706	-
TCMB \$ Satış (Ortalama)	1.5414	1.8080	1.7937	1.7877	1.7724	1.7760	1.8105

Kaynak: İTB Aylık Tescil Bültenleri, İTB Günlük Kapanış Fiyatları Bültenleri, TCMB, TÜİK

(1) Sezon 1 Ağustos - 31 Temmuz arası kapsamaktadır.

İZMİR TİCARET BORSASI BAZI YAĞLI TOHUMLAR KAPANIŞ FİYATLARI

TARİH	KİMYON NATUREL		ANASON NATUREL		HAŞHAŞ TOHUMU				SUSAM		REZENE	
	En Az	En Çok	En Az	En Çok	MAVİ		BEYAZ		SIRA		En Az	En Çok
					En Az	En Çok	En Az	En Çok	En Az	En Çok		
03 Ocak 13	4.95	5.00	7.00	7.20	3.75	3.80	9.00	9.10	4.85	4.90	3.00	3.10
31 Ocak 13	5.00	5.05	7.25	7.50	4.05	4.10	8.10	8.20	5.35	5.40		
05 Şubat 13	5.00	5.05	7.25	7.50	4.05	4.10	8.10	8.20	5.35	5.40		
28 Şubat 13	4.95	5.00	7.25	7.50	4.00	4.10	8.90	9.00	5.45	5.50		
05 Mart 13	4.95	5.00	7.25	7.50	4.00	4.10	8.40	8.45	5.45	5.50		
28 Mart 13	4.85	4.90	7.25	7.30	3.95	4.00	7.35	7.40	5.45	5.50		
09 Nisan 13	5.00	5.05	7.20	7.25	3.85	3.90	7.20	7.25	5.45	5.50		

İZMİR TİCARET BORSASINDA İŞLEM GÖREN BAZI ÜRÜNLERİN
AYLIK ORTALAMA İŞLEM FİYATLARI (TL/Kg)

Ürünler	Satış Şekli (*)	Kasım 12	Aralık 12	Ocak 13	Şubat 13	Mart 13
Buğday Yumuşak (Ekmeklik)	H.Ş.	0.71	0.76	0.87	0.76	0.74
Mısır Silajlık	M.S.	0.13	0.14	0.12	0.16	0.16
Zeytinyağı Ham Muhtelif Asit	H.Ş.	4.59	4.32	4.31	4.45	4.63
Ayçiçek Yağı Ham Dökme	H.Ş.	1.43	2.93	2.96	1.43	1.43
Bal (Çam Süzme)	M.S.	8.44	8.37	8.18	8.48	8.04
İnek Sütü	M.S.	0.83	0.83	0.84	0.82	0.82
Yumurta Yemeklik (Adet/TL)	H.Ş.	0.15	0.15	0.16	0.15	0.15
Kuru Kayısı (Naturel)	H.Ş.	5.06	5.28	4.87	4.96	4.65
Kuru İncir Naturel	H.Ş.	3.55	2.86	3.13	3.61	4.33
Adaçayı Naturel	M.S.	2.45	2.17	2.78	2.70	3.17
Kekik Naturel	M.S.	3.64	3.80	3.37	4.48	5.06
Defne Yaprağı Naturel (Kuru)	M.S.	4.46	2.83	4.11	4.12	3.09
Dana Bıçakta	H.	15.01	14.94	14.34	14.34	14.33
Kuzu Karkas Toklu	H.	18.27	15.08	17.22	19.40	20.16
Dana Karkas	H.	14.86	14.50	14.57	14.22	14.28
Siğir Derisi	H.	2.56	2.45	2.42	2.56	2.53
Kimyon Naturel	H.	5.06	5.04	5.02	5.00	4.97

KAYNAK: İTB Tescil Bültenleri

(*) H: Hazır Peşin Satış, H.Ş.: Hususi Şartlı Satış, M.S.: Müstahsil Satış ifade etmektedir.